

2(177) 2011

KONJUNKTUUR

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT • ESTONIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH

Väljaanne KONJUNKTUUR annab iga kvartali alguses operatiivse ülevaate olukorrast Eesti majanduses ja prognoosi lähemaks 3-6 kuuks.

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

KONJUNKTUUR

NR 2 (177)

Tallinn
Juuni 2011

Sisukord

1. Majanduse üldolukord 2011. a juunis ja 6 kuu pärast (<i>L. Kuum</i>)	4
2. Konjunktuuribaromeetrid: juuni 2011	14
2.1. Tööstusbaromeeter (<i>K. Martens</i>)	14
2.2. Töötleva tööstuse investeeringud (<i>K. Martens</i>)	22
2.3. Ehitusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	24
2.4. Kaubandusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	29
2.5. Teenindusbaromeeter (<i>R. Kippa</i>)	35
2.6. Tarbijabaromeeter (<i>M. Josing</i>)	40
3. Eesti majandusarengust 1993-2010 ja prognoos 2011 (<i>L. Kuum</i>)	46
4. Riikide rahvusvaheline konkurentsivõime 2011: IMD edetabel (<i>L. Kuum</i>)	49
5. EKI toidukorvi maksumus: II kvartal 2011 (<i>V. Vähi</i>)	53
6. Tubakatoodete tarbimine ja kaubandus 2010. aastal (<i>E. Orro</i>)	56
7. Eestis alkoholiturg 2010. aastal (<i>E. Orro</i>)	58
8. Eesti piimaturg 2010. aastal (<i>K. Nittim</i>)	61
9. Maailmamajanduse konjunktuur: 2011. a II ja III kv (<i>B. Pulver</i>)	66
Lisa 1 Riikide majandusindikaatorid	69
Lisa 2 Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades	70
Ajalugu: Konjunktuur aastal 1991	73
EKI 2010.-2011. aastal ilmunud uurimistööd	77

Kujundus: M. Reiman

Toimetaja: M. Josing

Informatsioon: EKI direktor

Marje Josing, tel. 646 6439

19080 Tallinn, Rävälä 6

fax: 668 1240

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

1. Majanduse üldolukord 2011. a juunis ja 6 kuu pärast

Eesti majandusolukord jätkab paranemist, majanduskliima indeks tõusis juunis 7,3 punktile

1.1. Kõrge välisnõudlus aktiveerib investeeeringuid ja eratarbimist

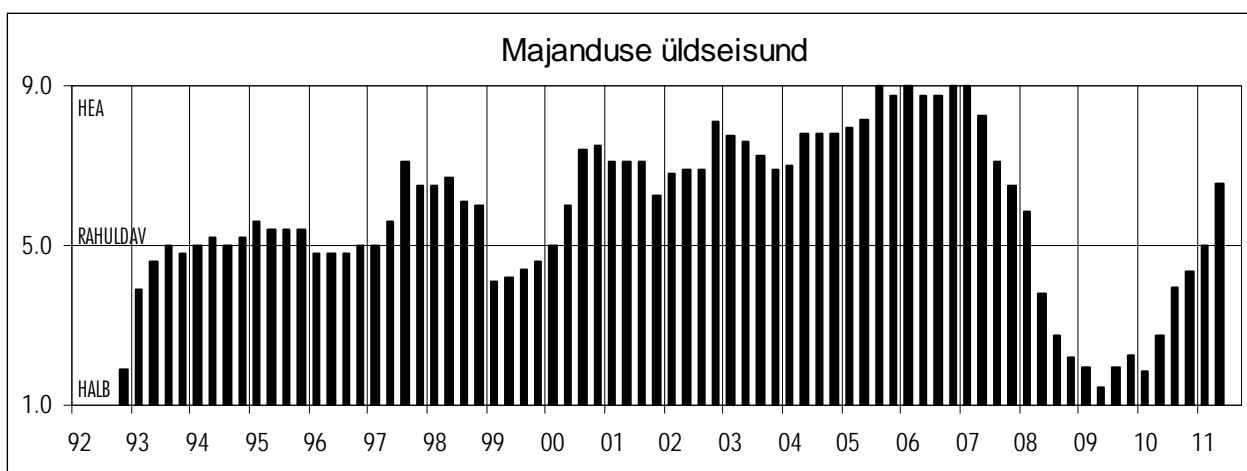
Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) ekspertide paneeli juunikuu hinnangutest nähtub, et teises kvartalis kriisijärgne majanduse elavnemine jätkus, mis on ka kooskõlas ekspertide 2010. a detsembri ja 2011. aasta märtsi positiivsete ootustega (vt „Konjunktuur“ nr 175 ja 176). Käesolevaks ajaks I kvartali kohta laekunud statistilised andmed kinnitavad samuti seda, et 2011. aasta on alanud edukalt: majanduskasv 8,5%, töötleva tööstuse toodangu kasv 32,8% (mahuindeks), kaupade ekspordi kasv 56%, jaekäibe (mahuindeks) kasv 4% ning keskmine brutopalk suurenes 4,5% (kõik võrdluses eelmise aasta I kvartaliga).

Müncheni Majandusuuringute Instituudi (IFO) aprillikuu väljaandest „World Economic Survey“ nr 2 (2011) nähtub, et maailmas tervikuna jätkub majandusaktiivsuse taastumine. Maailma majanduskliima indeks tõusis jaanuari 106,8-lt aprillis 107,7 punktile (1995-2010 keskmine näitaja 96,9 p). Paranenud on hinnang just jooksvale (hetke-) olukorrale, samas kui mõnevõrra nõrgenenud on ootused eelseisva

6 kuu arengute suhtes (jäädes siiski selgelt positiivseteks). Maailma majanduskliima paranemisele viimastel kuudel on andnud olulise tõuke Lääne-Euroopa areng. Eestile oluliste riikide majandusolukorda aprillis iseloomustavad järgmised hinded: Soome - 6,3 p, Rootsi - 8,5 p, Saksamaa - 8,8 p, Läti - 4,3 p, Leedu - 5,0 p ja Venemaa - 5,4 p (täpsemalt vt ptk 11).

Eesti Konjunkturiinstituudi eksperdid¹ hindasid juunis Eesti majanduse üldolukorda 6,6 punktiga², mis on märtsikuu hinnangust 1,6 punkti kõrgem ja kõrgeim hinne alates 2007. aasta detsembrist. Ekspertide hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt (sulgudes märtsikuu tulemused):

Olukord on hea	44% eksperte (17)
Olukord on rahuldav	50% eksperte (66)
Olukord on halb	6% eksperte (17)
Koondhinnang	6,6 punkti

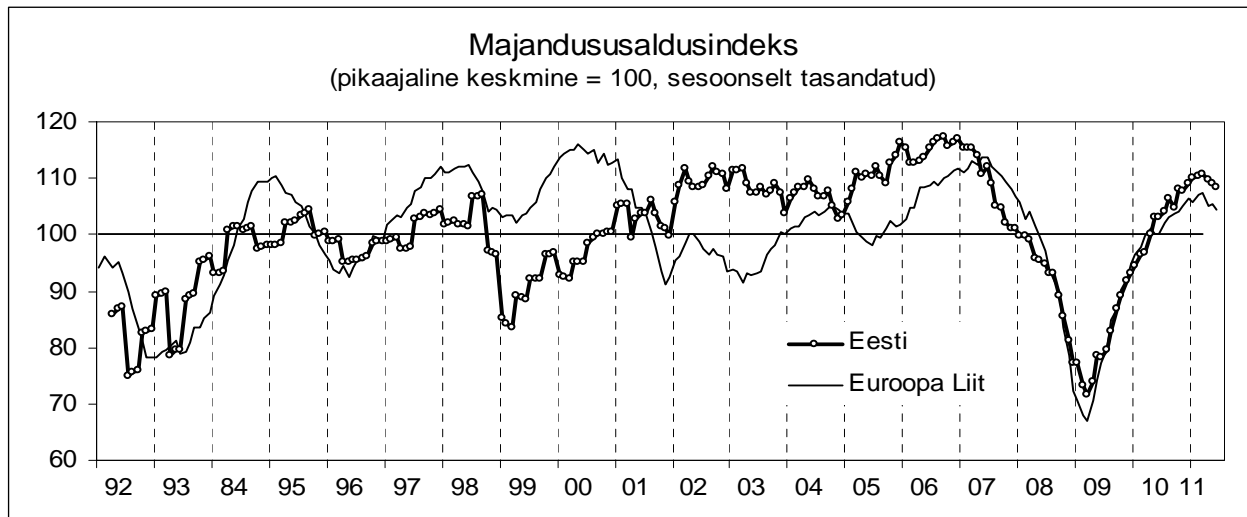
¹ Ekspertide nimekiri ja majandustesti koondtulemused on toodud peatüki lõpus

² Punktid on tuletatud hinnangutest: hea - 9 punkti, rahuldav - 5 punkti, halb - 1 punkt

Toodust nähtub, et võrreldes märtsiga on oluliselt tõusnud ekspertide osakaal, kes majanduse jooksvat olukorda hindavad nüüd heaks. Ekspertide hinnangud **praegusele majandusolukorrale võrreldes aastatagusega** jagunesid järgmiselt:

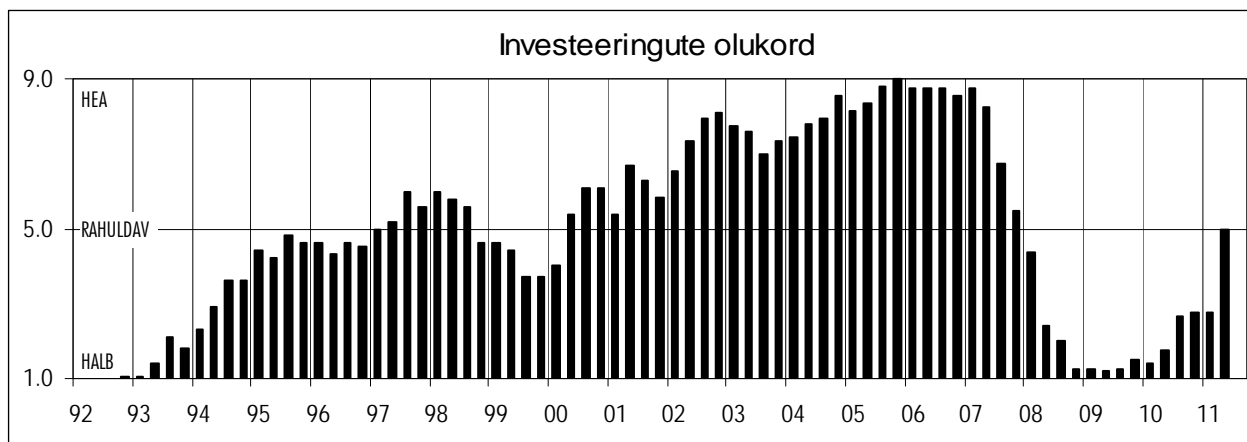
Olukord on nüüd parem	100% eksperte
Olukord on umbes sama	0% eksperte
Olukord on nüüd halvem	0% eksperte
Koondhinnang	9,0 punkti

Ettevõtetejuhtide hinnangute alusel koostatud **konjunktuuribaromeetrid** näitavad, et võrreldes märtsiga on kindlustunde indikaator tõusnud jaekaubanduses ja ehituses ning mõõdukalt langenud (jäädes positiivseks) tööstuses ja teenindussektoris. Kõigi äribaromeetrite ja tarbijabaromeetri üldistav näitaja – **majandusaldusindeks**³ – langes märtsi 110,8 punktilt juunis 108,5 punktile (sesoonselt tasandatud andmetel, vt joonis).

Investeeringute olukorda hindasid EKI eksperdid majanduse üldolukorrast halvemaks, kuid esmakordselt peale kriisi, rahuldavaks. Ettevõtete kasumlikkus on aastatagusega võrreldes oluliselt kasvanud ning I kvartali statistika näitab, et kapitali kogumahutus põhivarasse suurenes aastavõrdluses 12% (jäädes kriisielesest tasemest siiski oluliselt madalamaks).

Investeeringute olukorda juunis hindasid eksperdid 5,0 punktiga, mis on 2,2 punkti võrra enam kui k.a. märtsis. Ekspertide individuaalsed hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt (sulgudes märtsikuu tulemused):

³ Majandusaldusindeks on koondnäitaja, mis leitakse tööstuse (40%), ehituse (5%), kaubanduse (5%), teeninduse (30%) ja tarbijate (20%) kindlustundeindikaatorite kaalutud keskmisena

Olukord on hea	22% eksperte (17)
Olukord on rahuldav	56% eksperte (11)
Olukord on halb	22% eksperte (72)
Koondhinnang	5,0 punkti

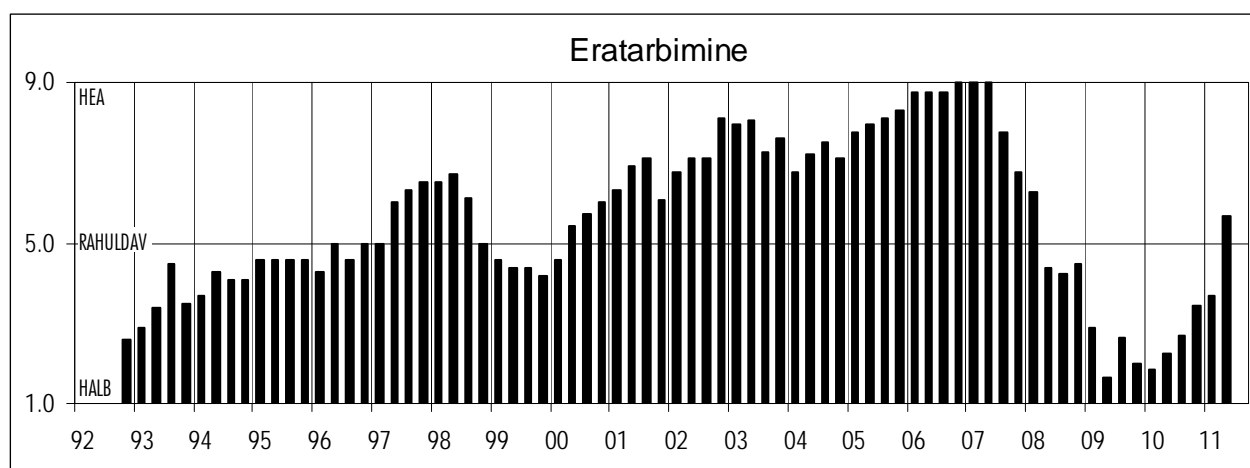
Toodust järeldeb, et kapitalimahutuste taastumine jätkus ka II kvartalis, ja eeldatavasti veelgi intensiivsemalt kui I kvartalis. Viimati hinnati investeeringute olukorda rahuldavaks 2007. aasta detsembris ehk 2,5 aastat tagasi.

Eratarbimine sai kriisi tagajärjel suure tagasilöögi, kuna ostufond vähenes nii töötajate arvu kui ka keskmise palga languse tõttu. Statistilised andmed näitavad, et k.a. I kvartalis kasvavad leibkondade lõpptarbimiskulud 5%. Eks-

pertide juunikuu hinnangutest järeldeb, et eratarbimise areng kiirenes II kvartalis veelgi: koondhinnang olukorrale tõusis märtsi 3,7 punktilt 5,7 punktile juunis. Täpsemalt jagunesid hinnangud eratarbimise olukorra kohta järgmiselt (sulgudes märtsi tulemused):

Olukord on hea	33% eksperte (0)
Olukord on rahuldav	50% eksperte (67)
Olukord on halb	17% eksperte (33)
Koondhinnang	5,7 punkti

EKI prognoosi kohaselt kasvavad nii eratarbimine kui ka jaekaubakäive (mahuindeks) tänavu 4% (võrreldes eelmise aastaga).

1.2. Majanduse edasise elavnemise ootused püsivad tugevad, majanduskliima indeks tõusis kriisijärgsele rekordtasemele

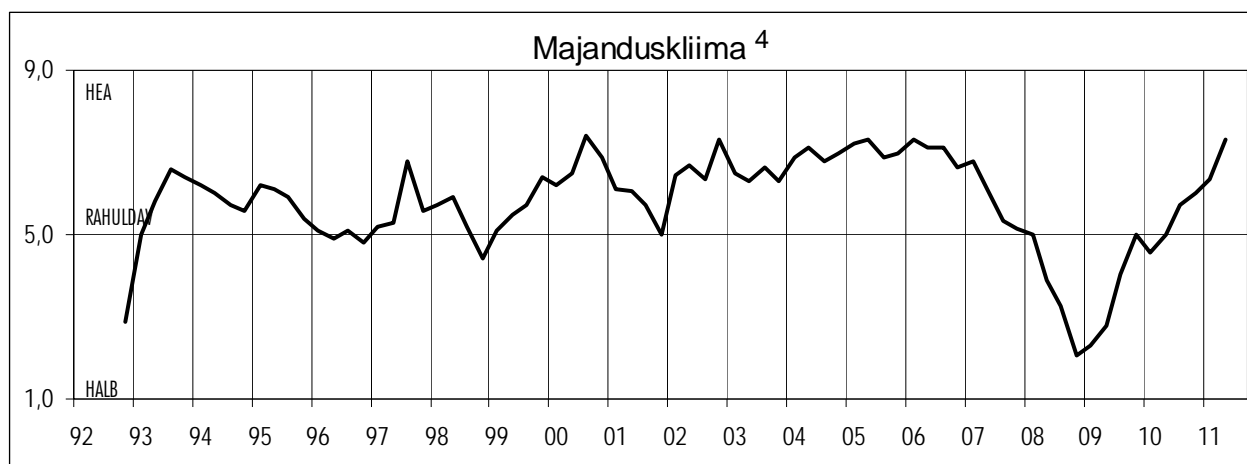
Juunikuu küsitlusest nähtub, et EKI majandusanalüütikute paneel püsib optimistlikul lainel. Aktiivne kaupade eksport ei näita raugemise märke ning avaldab üha suuremat stimuleerivat mõju sisenõudlusele. Võib arvata, et oma roll ekspordi edus on ka Eesti kuulumisel eurotsooni ja OECD-sse. Kui see nii on, siis võib eeldada, et kaupade ja teenuste ekspordi edu on jätkusuutlik.

Ekspertide grupp hindas juunis Eesti **majanduse üldolukorda 6 kuu pärast** järgmiselt (vastuste jagunemine %-des, sulgudes märtsi tulemused):

Olukord on siis parem	78% eksperte (67)
Olukord on umbes sama	22% eksperte (33)
Olukord on siis halvem	0% eksperte (0)
Ootused kokku	8,1 punkti

Märtsi vaatlusega võrreldes on ekspertide paneel muutunud majanduse edasise arengu suhtes veelgi kindlamaks – ootused on tugevnenud 0,4 punkti võrra.

Müncheni IFO meetodika kohaselt arvatud **majanduskliima indeks** tõusis juunis 7,3 punktile, olles märtsiga võrreldes 1,0 punkti võrra kõrgem. Jooniselt nähtub, et majanduskliima paranemine on olnud väga intensiivne.

Ekspertide ootused **investeeringute** ja **eratarbimise** arengute suhtes lähemal 6 kuul on samuti positiivsed. Kui märtsis olid 6 kuu ootused vastavalt 8,1 punkti ja 7,7 punkti, siis juunis kujunesid ootused järgmiselt (%):

	investeeringud	eratarbimine
Olukord on siis parem	78	56
Olukord on umbes sama	22	44
Olukord on siis halvem	0	0
Ootused kokku	8,1 p	7,2 p

1.3. Väliskaubanduse edasise arengu suhtes püsivad positiivsed ootused, kaubavahetusbilanss jääb aga endiselt miinustesse

Kaupade ekspordi jõudmine kriisieelsele tasemele möödunud aasta III kvartalis ning selle taseme arvestatav ületamine k.a. I kvartalis kinnitavad analüütikute varasemat ennustust, et ekspordist saab Eesti majanduskasvu mootor. Eksportööride edu tugineb lisaks Eesti tööstusettevõtete saavutustele suuresti ka kasvavale nõudlusele meie peamiste väliskaubanduspartnerite juures. Müncheni IFO instituudi aprilli vaatluse tulemused näitavad, et Rootsi, Soome, Saksamaa ja Venemaa majandusolukord püsib soodne ka II poolaastal.

EKI ekspertide hinnangud **ekspordi** ja **impordi** arengute suhtes eeloleval 6 kuul olid juunis järgmised (%):

	eksport	import
Maht on siis suurem	71	71
Maht on umbes sama	29	29
Maht on siis väiksem	0	0
Ootused kokku	7,8 p	7,8 p

Võrdluseks olgu märgitud, et märtsis olid ootused nii ekspordi kui ka impordi osas 8,3 punkti.

Kaubavahetusbilansi arengute suhtes oli ekspertide paneel juunis seda meelt, et bilanss jääb mõõdukalt negatiivseks, seda vaatamata ekspordi edukale arenemisele. Põhjuseks on sisenõudluse üha kiirenev tõus, seda nii tarbekui ka kapitalikaupade osas, mis suurendab importi.

Täpsemalt jagunesid hinnangud väliskaubandusbilansi suhtes 6 kuu pärast järgmiselt (sulgudes märtsi ootused):

Bilanss on siis parem	6% eksperte (11)
Bilanss on umbes sama	29% eksperte (50)
Bilanss on siis halvem	65% eksperte (39)
Ootused kokku	2,7 punkti

Märtsis olid ootused 3,9 punkti.

⁴ Majanduskliima indeks on tuletatud ekspertide poolt jooksvale olukorrale ja tulevasele (6 kuud) majandusolukorrale antud hinnangute aritmeetilise keskmisena

1.4. Aasta oodatav inflatsioon on 4,6%, laenuid kallinevad, aktsiahinnad tõusevad

Inflatsioonist on kujunemas kriisijärgse majanduse üks tõsisemaid probleeme Eestis. Müncheneri Majandusuuringute Instituudi (IFO) mai ülevaade (WES nr 2) näitab, et inflatsiooniline surve kasvab pea kõikjal maailmas. Kui jaanuari küsitlus andis oodatavaks 2011. aasta inflatsiooniks maailmas 3,4%, siis aprillis olid ootused tõusnud juba 3,8%-ni. Peamise põhjusena toovad eksperdid esile toormehindade kallinemise.

EKI ekspertide juunikuu hinnangute kohaselt on 6 kuu pärast (2011. a lõpul) inflatsioon Eestis mõnevõrra madalam kui oli aasta varem, sest baasperiodil (2010. aasta teisel poolel) tarbekaupade hinnad oluliselt tõusid (IV kvartali keskmine 5,2%).

Täpsemalt jagunesid ootused inflatsiooni taseme suhtes 6 kuu pärast (võrreldes aasta varasema tasemega) järgmiselt (%):

Inflatsioon on siis kõrgem	6% eksperte
Inflatsioon on umbes sama	29% eksperte
Inflatsioon on siis madalam	65% eksperte
Ootused kokku	2,6 punkti

Inflatsiooni oodatavaks tasemeks 2011. aastal prognoosisid eksperdid 4,6% (hinnangute aritmeetiline keskmine). Võrdluseks olgu märgitud, et eelmisel vaatlusel k.a. märtsis prognoosisid eksperdid 2011. a inflatsiooni määraks 4,2%.

Laenuintresside edasiste arengute suhtes on enamuseks eksperte seda meelt, et 6 kuu pärast on need kõrgemad kui praegu. Täpsemalt jagunesid hinnangud järgmiselt (%-des):

	lühiajalised laenuid	pikaajalised laenuid
Intress on siis kõrgem	78	83
Intress on umbes sama	22	17
Intress on siis madalam	0	0
Ootused kokku	8,1 p	8,3 p

Võrdluseks olgu märgitud, et märtsis olid hinnangud vastavalt 7,2 ja 6,2 punkti. Müncheneri IFO aprilli ülevaatest nähtub, et maailmas teravikuna domineerivad samuti laenuintresside tõusu ootused.

Aktsiahinnad on I poolaastal liikunud vahelduva eduga tõusu suunas ning ekspertide grupi koondhinnangul jätkub ka II poolaastal aktsiahinnade tõus. Juunis jagunesid ootused järgmiselt (sulgudes märtsi tulemused):

Aktsiahinnad on siis kõrgemad	53% (53)
Aktsiahinnad on umbes samad	47% (47)
Aktsiahinnad on siis madalamad	0% (0)
Ootused kokku	7,1 punkti

Toodust nähtub, et aktsiahinnade tõusuootused ei ole kuigivõrd üksmeelsed, mistõttu on võimalikud ka erinevad stsenaariumid.

1.5. Majandusarengut pidurdavad kõige enam tööpuudus, vähene konkurentsivõime ja kvalifitseeritud tööjõu puudus

Ekspertide juunikuu hinnangutest nähtub, et Eesti majandusarengut pidurdavad kõige enam tööpuudus, ebapiisav rahvusvaheline konkurentsivõime ja kvalifitseeritud töötajate vähesus. Võrdlus eelmise vaatlusega (märts 2011) näitab, et samad põhjused olid ka siis olulised. Samas on 3 kuuga toimunud ka muutusi. Nõrgenenud on ebapiisava nõudluse ja tööpuuduse pidurdav mõju ning tõsisemaks on muutunud inflatsioonist ja ebapiisavast rahvusvahelisest konkurentsivõimest tulenevad probleemid.

Võrdlus Eesti peamiste partnerriikidega näitab, et majanduse arengut pidurdavad probleemid on tervikuna kõige suuremad Lätis (56,7 p) ja kõige väiksemad Rootsis (26,4 p). Seejuures valitsuse majanduspoliitika (selle ebatäiuslikkus) on suureks probleemiks Lätile ja Venemaale, samas kui Rootsi eksperdid hindavad valitsuse tegevust majanduse juhtimisel väga kõrgelt (mitte-olulise probleemina). Tööpuudus on oluliseks küsimuseks kõigile vaadeldava grupi riikidele, väljaarvatud Venemaa. Inflat-

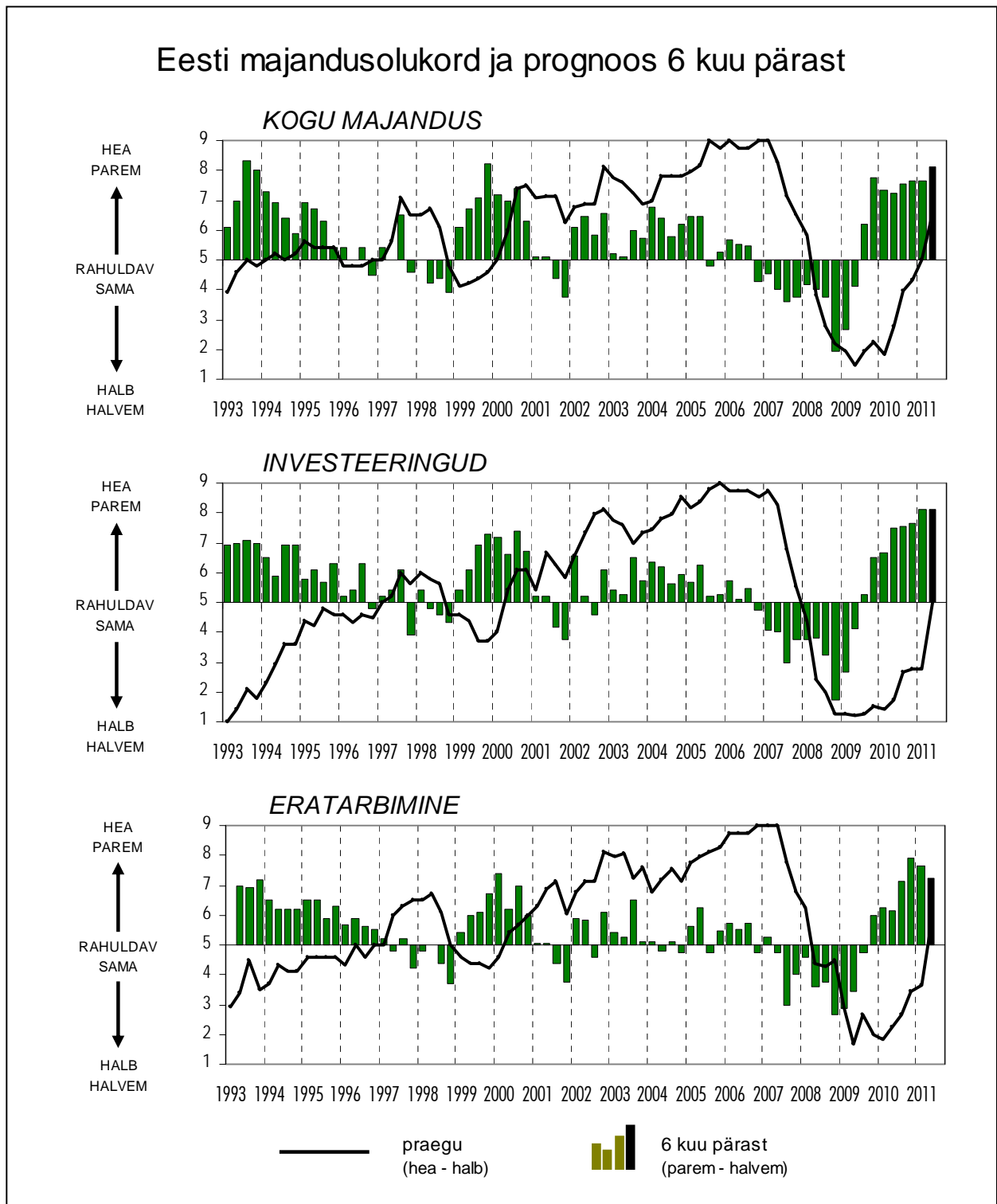
siooni negatiivne mõju on kõige tõsisemaks hinnatud Eestis, kuid ka teised riigid näevad selles olulist arengupidurit.

Oma rahvusvahelise konkurentsivõimega on kõige enam rahul Rootsi ja kõige vähem rahul Venemaa. Viimasel on ka kõige rohkem kokupuuteid ekspordibarjääridega. Oskustöötajate puuduses näevad suurt arengutakistust Eesti eksperdid, kuid ka teistel (peale Soome) on siin arenguruumi. Eelarvedefitsiit ja välisvõlad on suurimaks probleemiks Lätile ja puudutavad vähem Rootsit ja Eestit. Läti majandusarengut pidurdab teravalt (7,7 p) veel ka kapitali puudus.

Probleem	Probleemi olulisus (max=9)		
	juuni 2011	märts 2011	muutus
Valitsuse majanduspoliitika ebatäiuslikkus	2,6	3,0	-0,4
Nõudluse vähesus	5,4	6,6	-1,2
Tööpuudus	6,6	7,7	-1,1
Inflatsioon	6,3	5,4	+0,9
Rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus	6,6	5,9	+0,7
Ekspordibarjäärid	2,6	2,3	+0,3
Kvalifitseeritud töajõu puudus	6,2	6,3	-0,1
Eelarve defitsiit	1,9	1,9	-
Välisvõlad	2,6	1,6	+1,0
Kapitali vähesus	4,3	3,2	+1,1
Kokku	45,1	43,9	+1,2

	Probleemi olulisus (max= 9 p)				
	Eesti (juuni)	Soome (aprill)	Rootsi (aprill)	Läti (aprill)	Venemaa (aprill)
Valitsuse majanduspoliitika ebatäiuslikkus	2,6	3,2	1,3	7,7	6,3
Nõudluse vähesus	5,4	3,5	1,0	5,0	3,6
Tööpuudus	6,6	5,7	5,5	7,0	2,9
Inflatsioon	6,3	5,5	4,5	4,3	6,0
Rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus	6,6	4,3	2,8	4,3	6,7
Ekspordibarjäärid	2,6	1,5	1,5	1,7	3,9
Kvalifitseeritud töajõu puudus	6,2	2,3	5,0	4,3	5,7
Eelarve defitsiit	1,9	5,8	1,5	7,0	2,7
Välisvõlad	2,6	3,2	1,3	7,7	2,1
Kapitali vähesus	4,3	1,8	2,0	7,7	4,5
Kokku	45,1	36,8	26,4	56,7	44,4

Eesti majandusolukord ja prognoos 6 kuu pärast

EKI MAJANDUSTEST – Juuni 2011
(18 eksperdi küsitluse koondtulemused, vastuste jagunemine %-des)

Hinnang praegusele majanduslikule olukorrale				
	Hea	Rahuldav	Halb	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	44	50	6	6.6
<i>investeeringute alal</i>	22	56	22	5.0
<i>eratarbimises</i>	33	50	17	5.7
Praegune majanduslik olukord, võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	100	0	0	9.0
<i>investeeringute alal</i>	83	17	0	8.3
<i>eratarbimises</i>	83	11	6	8.1
Hinnang majanduslikule olukorrale 6 kuu pärast				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	78	22	0	8.1
<i>investeeringute alal</i>	78	22	0	8.1
<i>eratarbimises</i>	56	44	0	7.2
Hinnang väliskaubanduse käibe mahule 6 kuu pärast				
	Suurem	Sama	Väiksem	Hinne
<i>eksport</i>	71	29	0	7.8
<i>import</i>	71	29	0	7.8
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast				
	Paraneb	Sama	Halveneb	Hinne
	6	33	61	2.8
Hinnang inflatsioonimäärade (%-le) 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	6	29	65	2.6
Inflatsioonimäär				4.6%

Lühiajalise laenu intressimäär 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	78	22	0	8.1
Pikaajalise laenu intressimäär 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	83	17	0	8.3
Aktsiahinnad 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	53	47	0	7.1
Hinnang probleemide olulisusele majandus- raskuste põhjustajana käesoleval ajal				
	Kõige olulisem	Oluline	Mitte eriti oluline	Hinne
<i>valitsuse majandus- poliitika ebatäiuslikkus</i>	0	39	61	2.6
<i>nõudlus</i>	22	67	11	5.4
<i>tööpuudus</i>	44	50	6	6.6
<i>inflatsioon</i>	33	67	0	6.3
<i>rahvusvahelise konku- rentsivõime vähesus</i>	44	50	6	6.6
<i>ekspordibarjäärid</i>	11	17	72	2.6
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	41	47	12	6.2
<i>eelarve defitsiit</i>	0	22	78	1.9
<i>välisvõlad</i>	0	39	61	2.6
<i>kapitali vähesus</i>	17	50	33	4.3

Eesti Konjunkturiinstituudi küsitluses osalenud eksperdid:

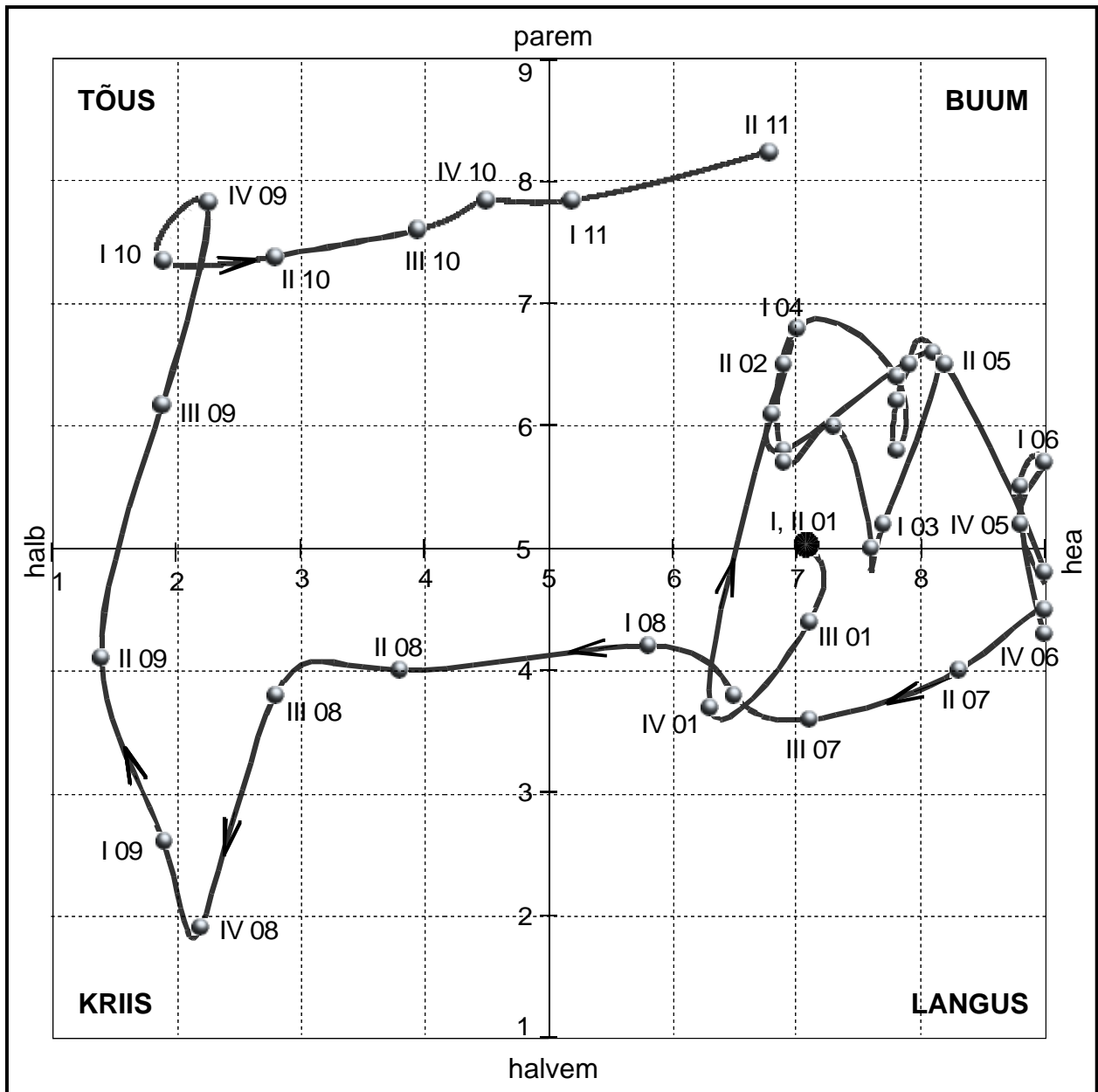
M. Ivask	A. Kokk	L. Kuum	A. Purju	A. Säälk
A. Järvan	V. Kraft	H. Meerits	A. Rehe	H. Vitsur
J. Järve	K. Kukk	M. Milder	J. Reiljan	
M. Kitsing	A. Kuningas	A. Paabut	A. Saarniit	

EKI MAJANDUSTEST
Eesti olukorra muutumine 1997. a – 2011. a II kvartal
(EKI ekspertide hinnangute alusel)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010				2011	
														I	II	III	IV	I	II
Hinnang praegusele majanduslikule olukorrale														[hea(9) <—> halb(1)]					
<i>kogu majanduses</i>	6.1	6.0	4.3	6.5	6.9	7.2	7.4	7.6	8.5	8.9	7.7	3.6	1.9	1.8	2.8	3.9	4.3	5.0	6.6
<i>investeeringute alal</i>	5.5	4.6	4.1	5.4	6.0	7.5	7.4	7.9	8.6	8.7	7.3	2.5	1.3	1.4	1.8	2.7	2.8	2.8	5.0
<i>tarbimises</i>	6.0	5.0	4.4	5.4	6.6	7.3	7.7	7.2	8.0	8.8	8.1	4.9	2.3	1.8	2.3	2.7	3.4	3.7	5.7
Praegune majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi														[parem(9) <—> halvem(1)]					
<i>kogu majanduses</i>	7.3	3.4	4.3	8.3	6.2	6.5	6.2	7.8	8.3	8.0	4.8	1.4	1.4	5.2	6.9	8.2	8.6	8.6	9.0
<i>investeeringute alal</i>	6.2	3.9	3.9	7.4	6.2	7.3	6.1	7.3	8.2	7.6	4.8	1.3	1.3	4.4	5.5	6.9	7.8	7.7	8.3
<i>tarbimises</i>	7.3	3.9	3.8	7.1	7.0	7.4	7.0	6.7	8.1	8.0	5.8	2.6	1.5	3.3	4.3	5.8	7.4	7.7	8.1
Hinnang majanduslikule olukorrale 6 kuu pärast														[parem(9) <—> halvem(1)]					
<i>kogu majanduses</i>	5.4	3.9	7.0	7.0	4.5	6.2	5.5	6.3	5.7	5.2	4.0	3.5	5.2	7.3	7.3	7.5	7.7	7.7	8.1
<i>investeeringute alal</i>	5.2	4.3	6.4	7.0	4.6	5.6	5.7	6.0	5.6	5.2	3.7	3.1	4.6	6.7	7.5	7.5	7.7	8.1	8.1
<i>tarbimises</i>	4.9	3.7	6.1	6.7	4.5	5.6	5.5	4.9	5.5	5.4	4.2	3.6	4.3	6.3	6.1	7.1	7.9	7.7	7.2
Hinnang väliskaubanduse käibe mahule 6 kuu pärast														[suurem(9) <—> väiksem(1)]					
<i>eksport</i>	8.6	7.2	6.8	8.1	6.5	7.9	7.8	8.7	8.2	8.2	7.1	5.4	5.7	7.9	8.3	8.4	7.9	8.3	7.8
<i>import</i>	8.0	5.7	5.8	8.1	6.5	7.4	7.5	8.0	8.1	8.0	6.6	3.5	4.5	6.9	7.6	8.6	8.3	8.3	7.8
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast														[parem(9) <—> halvem(1)]					
	4.3	6.3	5.7	3.6	4.8	5.7	4.8	6.4	6.3	5.8	6.2	7.9	6.7	5.2	4.3	3.1	3.0	3.9	2.8
Hinnang inflatsioonimäärade (%-le) 6 kuu pärast														[kõrgem(9) <—> madalam(1)]					
	3.7	1.7	5.3	7.1	4.2	5.2	6.8	6.1	3.7	4.2	6.1	1.9	3.4	7.7	5.9	7.1	4.3	4.6	2.6
Inflatsioonimäär 6 kuu pärast (%-des)																			
	13	7	4.8	4.9	5.0	4.1	2.9	3.7	3.7	4.1	5.7	8.9	0.1	1.0	2.2	2.8	3.14,2%	4.6%	
Hinnang lühiajalise laenu intressimäärade 6 kuu pärast														[kõrgem(9) <—> madalam(1)]					
	4.2	4.6	3.7	5.8	4.5	6.4	5.3	6.3	6.4	8.7	8.3	6.4	5.5	5.7	5.9	6.3	5.4	7.2	8.1
Aktiahinnad 6 kuu pärast														[kõrgem(9) <—> madalam(1)]					
	7	6.6	6.5	5.1	6.8	6.6	6.8	6.8	6.8	5.9	4.9	4.1	5.5	6.7	6.2	7.1	7.9	7.1	7.1
Hinnang probleemide olulisusele majandusraskuste põhjustajana käesoleval ajal														[kõige olulisem(9) <—> mitte eriti oluline(1)]					
<i>valitsuse majandus-poliitika ebatäiuslikkus</i>	4.5	4.1	4.7	4.2	3.4	2.7	2.9	3.3	2.5	3.0	3.5	4.6	5.0	3.7	3.0	2.9	3.2	3.0	2.6
<i>nõudlus</i>	3.3	2.5	5.1	4.0	4.2	5.2	4.6	4.2	3.1	1.5	2.4	6.4	8.1	7.3	7.4	6.9	6.6	6.6	5.4
<i>tööpuudus</i>	2.1	3.4	4.1	4.6	5.5	4.5	3.6	3.8	2.8	1.4	1.1	2.0	6.6	7.9	8.1	7.3	8.3	7.7	6.6
<i>inflatsioon</i>	3.1	2.3	1.4	1.9	2.7	1.7	1.2	1.5	2.6	4.0	5.6	6.3	1.6	1.2	3.6	3.9	5.7	5.4	6.3
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	7.1	6.8	7.2	7.0	5.9	6.3	6.5	7.1	6.1	5.7	6.5	6.5	6.1	5.8	5.3	6.1	6.3	5.9	6.6
<i>eksportibarjäärid</i>	6.0	6.6	5.1	5.2	4.2	4.8	3.9	3.0	2.5	2.1	2.2	1.6	2.7	2.1	2.4	2.1	1.4	2.3	2.6
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	5.4	6.3	5.5	6.9	7.0	7.2	6.8	7.3	8.0	8.6	7.7	5.1	3.6	3.3	4.1	4.6	5.2	6.3	6.2
<i>eelarve defitsiit</i>	1.6	1.0	4.0	2.7	1.3	1.3	1.1	1.2	1.1	1.3	1.1	2.4	5.7	2.7	2.4	2.3	2.3	1.9	1.9
<i>välisvõlad</i>	1.5	1.0	1.1	1.2	1.1	1.2	1.6	1.7	2.1	2.4	2.4	2.7	3.2	2.3	2.6	2.7	2.6	2.6	2.6
<i>kapitali vähesus</i>	3.4	5.4	5.0	2.9	2.7	2.7	2.2	2.8	2.1	1.4	1.5	4.0	5.8	4.8	5.5	5.6	4.1	3.2	4.3
Majanduskliima														[hea(9) <—> halb(1)]					
	5.7	4.4	5.7	6.8	5.7	6.7	6.4	6.9	7.1	7.1	5.8	3.6	3.5	4.6	5.0	5.7	6.0	6.3	7.3

EESTI MAJANDUSKELL

(algus 2001. a I kv)

Koostatud Müncheni IFO meetodika alusel. Näitab riigi majanduskliimat ja selle muutumist neli korda aastas. Majanduskliima indikaatori (punktid kellal) aluseks on ekspertide hinnangud jooksvale olukorrale (horisontaaltelg) ja olukorrale 6 kuu pärast (vertikaaltelg), mõlemad 9 palli süsteemis (9 = max).

2. Konjunkturibaromeetrid: juuni 2011

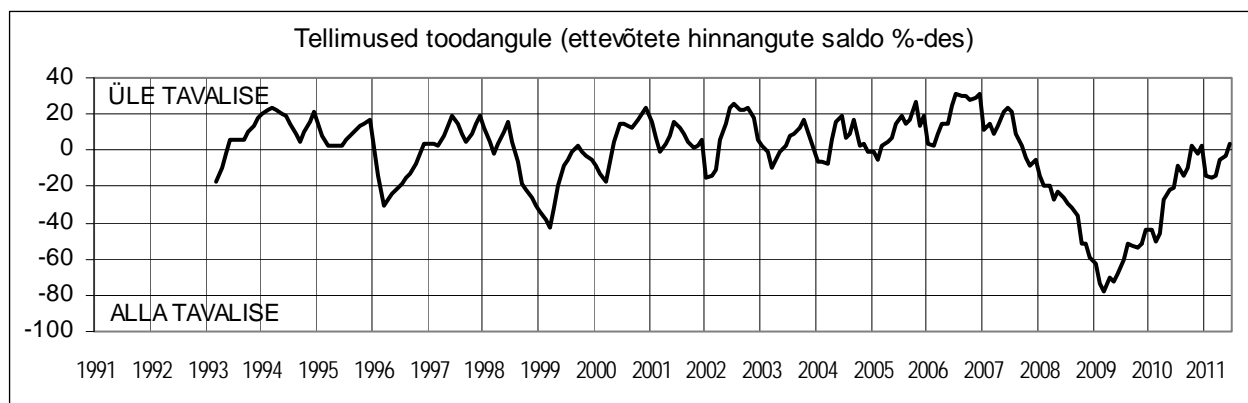
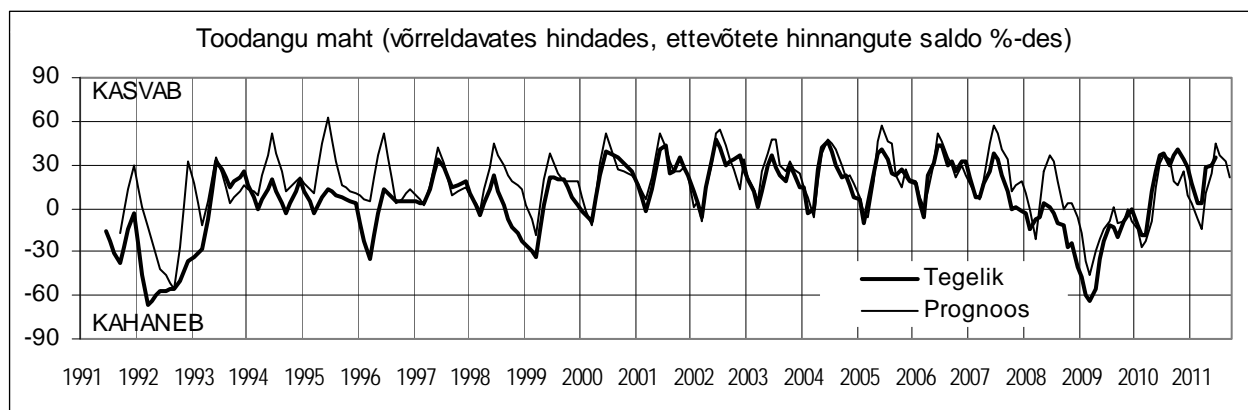
2.1. Tööstusbaromeeter⁵

Töötleva tööstuse olukord püsib soodne, seda suuresti tänu eksporttellimustele. Ootused järgneva 3 kuu suhtes on endiselt head.

Toodangu maht suurenes ja seda varasemast kiiremas tempos (saldo⁶ juunis +35). Nii sise- kui välisturu **nõudlus** ületab tavapärase taseme (saldo +4) ning tellimused viimasel 3 kuul suurenesid. Ettevõtete konkurentsivõime paranes. **Tootmisvõimsuste rakendatus** oli 72% (I kv 69%). Toodangu kasvu **pidurdavatest teguritest** märgiti kõige enam ebapiisavat nõudlust (51% ettevõteteid), tööjõu puudusest teatas 9% tootjaid, materjali ja seadmete puudusest 14% ettevõteteid.

Prognooside kohaselt on **lähimal 3 kuul** oodata edasist toodangu mahu kasvu (saldo +21) ja ka suuremaid eksporttellimusi (saldo +29). Iga neljas ettevõtte kavatses valmistoodangu müügihindu tõsta. Töötajate arv suureneb (saldo +12).

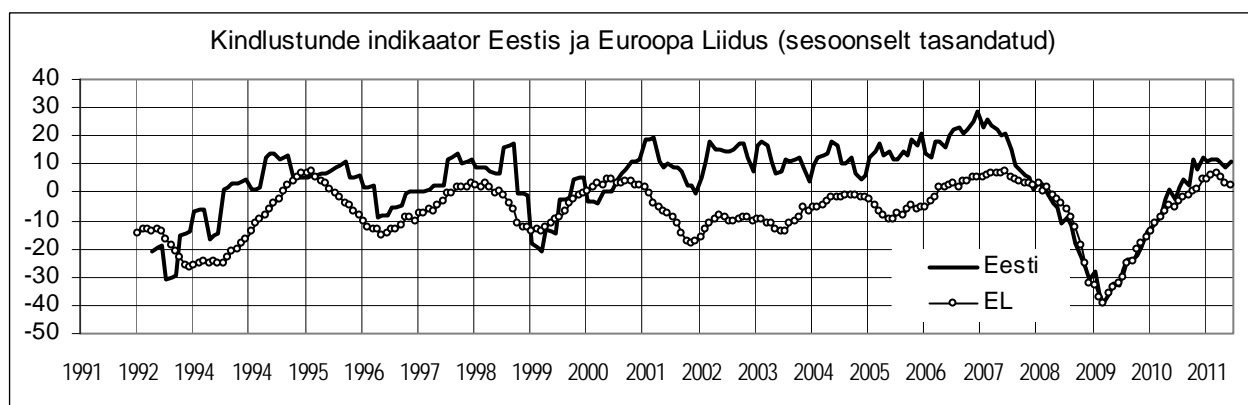
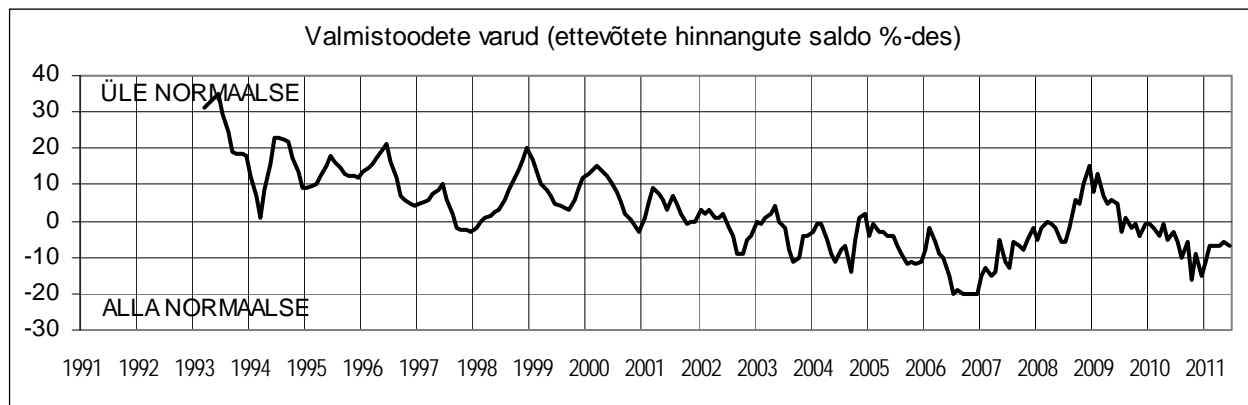
Kindlustunde indikaator⁷ püsib suhteliselt kõrge (juunis +11, mais +12, aprilli +13, märtsis +12).

⁵ Tööstusbaromeeter on koostatud Eesti Konjunkturiinstituudi poolt Euroopa Komisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Statistikaameti tellimusel. Juunikuu baromeeter on koostatud 179 töötleva tööstuse ettevõtte hinnangute alusel.

⁶ Saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet

⁷ Tööstuse kindlustunde indikaator koondab ettevõtete toodangu prognoosi, üldnõudluse ja valmistoodete varu hinnangud

Tööstusharude olukord juunis ja prognoos lähikuudeks:

Toiduainete ja jookide tööstus

Tellimusi toodangule on tavapärasest rohkem ja seda nii sise- kui välisturul (saldo juunis +8). Rohkem kui pooled ettevõtted (52%) teatasid toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul, 12%-l tootmine vähenes (ülejäanutel jäi samaks). Olemasolevad lepingud kindlustavad poole aasta tootmise (I kv 3,7 kuud). Ettevõtete konkurentsivõime paranes Eesti ja Euroopa Liidu turgudel (väljaspool Euroopa Liitu ei muutunud).

Ootused **eelseisva 3 kuu** suhtes on head ning toodangu maht jätkuvalt suureneb (saldo +48). Prognoositakse ka suuremaid eksporttellimusi (saldo +35). Viiendik tootjaid kavandab kõrgemaid toodangu müügihindu. Töötajate arv suureneb (saldo +13).

Kindlustunde indikaator oli juunis +23 ja see on 4 punkti võrra kõrgem kui märtsis.

Tekstiilitootmine

Nii sise- kui välisturu nõudlus toodangule ületab tavalise taseme (saldo +18). Tellimused suurenesid (saldo +20) ning tagavad 6,7 kuu tootmise (I kv 6,2 kuud). Toodangu maht liikus viimasel 3 kuul tõusutrendil (saldo +36). Oluliselt vähenes ettevõtete osakaal, kelle arengut takistas ebapiisav nõudlus (II kv märkis 33% ettevõtteid, I kv 62%). Tootmisvõimsuste rakendatus oli 82%, mis on harude lõikes üks kõrgemaid.

Ettevõtete hinnangul **järgneval 3 kuul** tootmismahu kasv pidurdub, kuid püsib saavutatud tasemel (saldo =0). Samal ajal viiendik tootjaid loodab uutele eksporttellimustele. Toodangu müügihinnad tõusevad (saldo +18) ja töötajate arv suureneb (saldo +27).

Tagasihoidlikumad ootused alandasid **kindlustunde indikaatori** +9-le, mis on 12 punkti madalam kui märtsis, kuid 26 punkti kõrgem kui aasta tagasi.

Rõiva- ja karusnahatööstus

Nõudlus toodangule ületab tavalise taseme ja seda nii sise- kui välisturul (saldo +8). Tellimused suurenesid ning tagavad 3,5 kuu tootmise (I kv 2,9 kuud). Mõnevõrra rohkem oli ettevõtteid, kes teatasid toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul (juunis 31%, märtsis 29%). Tootmisvõimsuste rakendatus oli sama, mis I kvartalis (92%).

Lähimaks 3 kuuks prognoositakse toodangu mahu kasvu (saldo +42). Valmistoodangu müügihinnad tõusevad (saldo +15).

Kindlustunde indikaator oli juunis +17 ja see on 10 punkti kõrgem kui märtsis ja 33 punkti kõrgem kui 2010. a juunis.

Nahatööstus

Nii sise- kui välisturu nõudlus toodangule ületab tavalise taseme (saldo +50). Tellimuste suurenemisest viimase 3 kuu jooksul teatas kolmandik tootjaid. Ettevõtete konkurentsivõime paranes kõikidel turgudel. Olemasolevad lepingud kindlustavad 7,4 kuu tootmise (I kv 2,6 kuud). Pooled ettevõtted teatasid toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul. Suurenes ka ekspordi maht (saldo +33). Tootmisvõimsuste rakendatus on 18%-punkti kõrgem kui I kvartalis ning harude lõikes II kvartali kõrgeim (93%).

Prognooside kohaselt **lähimal 3 kuul** püsib toodangu maht saavutatud tasemel. Toodangu müügihinnad mõõdukalt tõusevad. Kavast suurendada töötajate arvu teatas kolmandik tootjaid.

Haru **kindlustunde indikaator** on peaaegu sama, mis eelmistel kuudel (juunis +17; eelneva 3 kuu keskmine +15).

Puidutööstus

Tellimuste portfelli tervikuna on tavalisel tasemel (saldo juunis =0), sealjuures eksporttellimusi on tavapärasest vähem. Suur osa ettevõtteid (64%) teatas toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul, 9%-l tootmine kahanes.

Tootmisvõimsuste rakendatus on 2%-punkti kõrgem kui I kvartalis (80%).

Ootused **lähikuudeks (3 kuud)** on positiivsed, kuid toodangu mahu kasv aeglustub (saldo juunis +8; eelneva 3 kuu saldode keskmine +47). Müügihinnad mõnevõrra tõusevad (saldo +8) ja töötajate arv ei muutu.

Tagasihoidlikud väljavaated alandasid **kindlustunde indikaatori** nullile (märtsis +14; 2010. a juunis +18).

Paberitööstus

Toodangu maht liikus viimasel 3 kuul tugeval tõusutrendil (saldo juunis +50). Nii sise- kui välisturu tellimused ületavad tavapärase taseme (saldo +17). Kolmandik tootjaid teatas ebapiisavatest valmistoodete varudest.

Prognoosid lähimaks **3 kuuks** on head, pooled ettevõtted ootavad tootmismahu edasist kasvu. Toodangu müügihinnad tõusevad (saldo +83) ja töötajate arv suureneb (saldo +17).

Suuremad tellimused ja paranenud prognoosid tõstsid **kindlustunde indikaatori** +33-ni (mais =0).

Mööblitootmine

Nõudlus toodangule ületab tavapärase taseme ja seda nii sise- kui välisturul (saldo +17). Tootmismahu kasvust viimasel 3 kuul teatasid rohkem kui pooled ettevõtted (58%), 17%-l tootmine vähenes (ülejäanutel ei muutunud). Tootmismahu kasvu takistavatest teguritest märgiti varasemast rohkem materjali ja seadmete puudust (II kv 12% ettevõtteid) ja finantsprobleeme (II kv 25% ettevõtteid). Iga neljas tootja hindas oma valmistoodete varud ebapiisavaks.

Prognoosid **eesseisvaks 3 kuuks** on positiivsed, pooled tootjad kavatsesid suurendada toodangu mahtu. Toodangu müügihinnad jätkuvalt tõusevad (saldo +25). Töötajate arv suureneb (saldo +42).

Kindlustunde indikaator (juunis +31) ületab nii märtsikuu kui eelmise aasta juunikuuni indikaatorit (märtsis +17; 2010. a juunis -4).

Keemiatööstus

Nõudlus toodangule on tavalisest madalamal tasemel ja seda nii kohalikul kui välisturul (saldo -20). Toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul teatas 40% ettevõtteid, 10%-l toodang vähenes. Ebapiisav nõudlus oli olulisimaks arengut takistavaks teguriks (märkis 40% ettevõtteid). On tekkinud ettevõtted, kes omasid liigseid valmistoodete varusid.

Ootused lähima 3 kuu suhtes on varasemast tagasihoidlikumad. Toodangu mahu kasv aeglustub (saldo juunis +10; eelneva 3 kuu saldode keskmine +57). Iga viies tooja kavatses tõsta toodangu müügihindu. Töötajate arv ei muutu.

Halvenenud ootused alandasid kindlustunde indikaatori nullile (märtsis +30; 2010. a juunis +6).

Kummi- ja plasttoodete tööstus

Nõudlus toodangule suurenes ning on tavalisel tasemel (saldo juunis =0, märtsis -33). Suurenesid ka eksporttellimused, kuid nad jäid tavapärasest madalamale tasemele (saldo juunis -14, märtsis -56). Toodangu maht liikus viimasel 3 kuul tõusutrendil (saldo +29). Ebapiisav nõudlus on põhiliseks teguriks, mis takistab tootmise arengut (märkis 50% ettevõtteid).

Ootused järgneva 3 kuu suhtes on varasemast paremad. Prognoositakse tootmismahu kiiret kasvu (saldo juunis +57, märtsis +22). Valmistoodangu müügihinnad tõusevad (saldo +29). Töötajate arv suureneb (saldo +14).

Suuremad tellimused ning paremad ootused tõstsid kindlustunde indikaatori +24-ni (märtsis =0; 2010. a juunis -15).

Metalltoodete tööstus

Haru olukord on jätkuvalt hea. Nõudlus toodangule ületab tavapärase taseme ja seda nii sise- kui välisturul (saldo +30). Tellimused viimase 3 kuu jooksul suurenesid (saldo +39). Ettevõtete konkurentsivõime paranes kõikidel turgudel. Toodangu maht jätkas viimasel 3 kuul tõusutrendi (saldo +45). Suurenes ka eks-

pordimaht. Toodangu mahu kasvu takistavateks teguriteks olid tööjõu puudus (II kv märkis 22%, I kv 8%), materjali ja seadmete puudus ning finantsraskused (mõlemat tegurit märkis 17% ettevõtteid). Tootmisvõimsuste rakendatus ulatus 77%-ni.

Järgneval 3 kuul on oodata toodangu mahu edasist kasvu (saldo +45). Pooled tootjad kavandavad kõrgemaid valmistoodangu müügihindu. Iga viies ettevõtte plaanib töötajate arvu suurendamist.

Lisandunud tellimused tõstsid kindlustunde indikaatori +27-le (märtsis +15; 2010. a juunis +12).

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine

Tellimuste portfell on tavalisest õhem ja seda siseturu nõudluse arvel (saldo -22). Toodangu maht suurenes kolmandikul ettevõttel, 11%-l vähenes (ülejäanutel jäi samaks). Ebapiisav nõudlus oli peamiseks takistuseks toodangu mahu kasvule (märkis 67% ettevõtteid). Tootmisvõimsuste rakendatuse tase ulatus 70%-ni (I kvartalis 73%).

Väljavaated eelseisvaks 3 kuuks on positiivsed. Oodatakse jätkuvat toodangu mahu kasvu, millest teatas 22% ettevõtteid (ülejäanutel ei muutu). Toodangu müügihinnad jäävad samaks. Töötajate arv suureneb (saldo +11).

Väiksemate tellimuste ja tagasihoidlikumate prognooside tõttu kindlustunde indikaator (juunis +5) on 5 punkti madalam kui märtsis ja 8 punkti madalam kui aasta tagasi.

Elektriseadmete tootmine

Nõudlus toodangule on tavapärasest väiksem, eriti välisturu osas (üldsaldo -40). Tellimused viimase 3 kuu jooksul vähenesid (saldo -17). Vaatamata sellele toodangu maht suurenes (saldo +20).

Prognooside kohaselt järgneval 3 kuul olukord halveneb ning 40%-l ettevõttel toodangu maht väheneb (ülejäanutel jääb samaks). Too-

dangu müügihinnad ei muutu (teatas 100% ettevõtteid). Töötajate arv väheneb (saldo -20).

Tellimuste vähenemine ja halvenenud ootused alandasid **kindlustunde indikaatori** -33-ni (mais -7).

Masinate ja seadmete tööstus

Nõudlus ületab tavalise taseme ja seda nii sisekui välisturul (saldo +20). Tellimused viimasel 3 kuul suurenesid (saldo +50) ning tagavad 4,7 kuu tootmise (I kv 4 kuud). Ettevõtete konkurentsivõime paranes kõikidel turgudel. Toodangu maht suurenes 40%-l ettevõtetel ja 20%-l vähenes. Pooltel tootjatel suurenes ka ekspordi maht. Lisaks ebapiisavale nõudlusele (märkis 50% tootjaid), oli takistuseks materjali ja seadmete puudus (märkis 17% tootjaid). Tootmisvõimsuste rakendatuse tase tõusis 77%-ni (I kvartalis 65%). Teistest harudest rohkem ettevõtteid (40%) teatas ebapiisavatest varudest.

Väljavaated **elseisvaks 3 kuuks** muutusid negatiivseks, kuna 40% ettevõtteid teatas tootmismahu langusest, 60%-l jääb tootmine samaks. Toodangu müügihinnad ei muutu. Töötajate arv väheneb (saldo -20).

Pessimistlikud prognoosid alandasid **kindlustunde indikaatori** +7-le, mis on 30 punkti võrra märtsikuu indikaatorist madalam.

Ehitusmaterjalitööstus

Ettevõtete prognoosid täitusid ning 70% tootjaid teatas toodangu mahu kasvust eelmisel 3 kuul, 30% jäi tootmine samaks. Suurenes ka ekspordi maht. Nõudlus toodangule tõusis tavapärasele tasemele, kusjuures välisturu nõudlus ületas tavalise taseme (saldo +8). Tellimused suurenesid viimase 3 kuu jooksul kolmandikul tootjatel. Ebapiisav nõudlus on endiselt olulisimaks toodangu kasvu piiravaks teguriks, kuid seda märgiti vähem (II kv märkis 67% ettevõtteid, I kv 84%). Mõningal määral takistasid arengut ka tööjõu puudus (märkis 14% ettevõtteid) ja materjali ning seadmete puudus (märkis 10% ettevõtteid). Tootmisvõimsuste rakendus oli kõrgem kui I kvartalis (II kv 53%, I kv 46%).

Ettevõtete hinnangud **elseisva 3 kuu** suhtes on jätkuvalt head. Oodatakse toodangu mahu kasvu (saldo +45) ja ka suuremaid ekspordtellimusi (saldo +46). Valmistoodangu müügihinnad tõusevad (saldo +40). Töötajate arv suureneb (saldo +15).

Kindlustunde indikaator oli juunis +17 ja see on 13 punkti kõrgem kui 3 kuud tagasi ning 22 punkti kõrgem kui 2010. aasta samal perioodil.

TÖÖSTUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	2010				2011									
	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	suurenes	49.0	48.1	45.4	47.0	51.6	47.3	45.2	37.0	28.7	29.0	44.4	42.6	47.1
	jäi samaks	39.2	42.0	37.9	42.7	36.7	38.7	38.2	42.7	46.9	45.6	39.7	43.9	41.3
	vähenes	11.9	9.9	16.7	10.3	11.7	14.0	16.7	20.3	24.5	25.4	15.9	13.5	11.6
	saldo	37	38	29	37	40	33	28	17	4	4	28	29	35
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	üle tavalise	13.9	23.1	19.5	16.9	23.0	24.2	24.7	12.0	14.6	14.1	20.5	17.0	24.4
	tavalised	51.0	45.1	46.6	56.5	56.2	50.0	52.7	62.3	56.3	57.7	54.3	62.6	55.8
	alla tavalise	35.1	31.9	33.9	26.6	20.9	25.8	22.6	25.7	29.2	28.2	25.2	20.4	19.9
	saldo	-21	-9	-14	-10	2	-2	2	-14	-15	-14	-5	-3	4
Eksporttellimused toodangule praegu	üle tavalise	18.1	26.3	22.2	19.1	25.6	20.0	26.9	13.3	17.1	14.8	22.8	18.3	21.0
	tavalised	51.7	47.4	47.5	56.1	56.3	57.1	50.9	63.3	60.8	61.9	56.6	62.8	61.5
	alla tavalise	30.2	26.3	30.3	24.9	18.2	22.9	22.2	23.3	22.2	23.2	20.6	19.0	17.5
	saldo	-12	0	-8	-6	7	-3	5	-10	-5	-8	2	-1	4
Valmistoodete varud praegu	liiga suured	9.7	8.7	6.0	9.0	3.3	4.5	3.3	5.5	8.8	6.8	5.6	7.9	7.4
	piisavad	77.4	76.9	78.6	75.7	77.8	82.1	78.5	78.1	75.8	78.9	81.8	77.9	78.5
	liiga väikesed	12.9	14.5	15.5	15.3	18.9	13.4	18.2	16.4	15.4	14.3	12.6	14.3	14.1
	saldo	-3	-6	-10	-6	-16	-9	-15	-11	-7	-7	-7	-6	-7
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	34.4	32.0	37.4	31.0	28.1	23.2	18.1	28.4	37.0	50.0	44.4	37.2	32.9
	jääb samaks	50.5	51.9	50.6	46.7	48.1	45.4	48.9	53.2	50.5	43.5	47.7	57.4	55.5
	väheneb	15.1	16.0	12.1	22.3	23.8	31.4	33.0	18.4	12.5	6.5	8.0	5.4	11.6
	saldo	19	16	25	9	4	-8	-15	10	24	44	36	32	21
Toodangu müügihinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	12.9	15.3	15.4	21.6	23.1	22.2	30.3	30.9	31.4	35.3	30.5	23.7	26.9
	jäävad samaks	82.0	81.9	82.3	76.2	71.5	71.4	63.2	64.9	63.4	61.2	66.2	75.0	69.9
	langevad	5.2	2.8	2.3	2.2	5.4	6.5	6.5	4.2	5.2	3.5	3.3	1.4	3.2
	saldo	8	12	13	19	18	16	24	27	26	32	27	22	24
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	18.1	12.7	15.5	16.2	14.4	10.8	15.6	10.0	10.5	13.0	14.6	18.9	18.0
	jääb samaks	74.1	80.1	75.9	71.4	75.0	75.3	72.0	80.6	82.2	82.3	81.5	77.7	75.6
	väheneb	7.8	7.2	8.6	12.4	10.6	14.0	12.4	9.4	7.3	4.7	4.0	3.4	6.4
	saldo	10	6	7	4	4	-3	3	1	3	8	11	16	12
KINDLUSTUNDE indikaator	0	4	7	2	7	0	1	2	5	12	13	12	11	

TÖÖSTUSBAROMEETER, JUUNI 2011
(tööstusharude lõikes ettevõtete vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Toidu- ainete tootmine	Jooji- tootmine	Tekstiili- tootmine	Rõiva- tootmine	Naha- tootmine	Puidu- tootmine	Paberi- tootmine	Keemia- tootmine	Kummi- ja plast- tootmine	Ehitus- materjali- tootmine	Metall- toodete tootmine	Elektrioo- nika- ja optika- seadmete tootmine	Elektri- seadmete tootmine	Masinate ja seadmete tootmine	Mööbli- tootmine	Muu tootmine	Kogu tööstus
Toodangu maht	40.0	100.0	45.5	30.8	50.0	63.6	50.0	40.0	42.9	70.0	50.0	33.3	40.0	40.0	58.3	33.3	47.1
viimase 3 kuu jooksul	45.0	0.0	45.5	38.5	50.0	27.3	50.0	50.0	42.9	30.0	45.0	55.6	40.0	40.0	25.0	50.0	41.3
vähenes	15.0	0.0	9.1	30.8	0.0	9.1	0.0	10.0	14.3	0.0	5.0	11.1	20.0	20.0	16.7	16.7	11.6
saldo	25	100	36	0	50	55	50	30	29	70	45	22	20	20	42	17	35
Tellimused (nõudlus)	15.0	40.0	27.3	30.8	50.0	16.7	33.3	10.0	28.6	20.0	40.0	0.0	0.0	40.0	41.7	16.7	24.4
toodangule praegu	70.0	60.0	63.6	46.2	50.0	66.7	50.0	60.0	42.9	60.0	50.0	77.8	60.0	40.0	33.3	50.0	55.8
alla tavalise	15.0	0.0	9.1	23.1	0.0	16.7	16.7	30.0	28.6	20.0	10.0	22.2	40.0	20.0	25.0	33.3	19.9
saldo	0	40	18	8	50	0	17	-20	0	0	30	-22	-40	20	17	-17	4
Eksporditellimused	29.4	40.0	27.3	30.8	33.3	8.3	33.3	0.0	14.3	16.7	30.0	12.5	0.0	40.0	33.3	20.0	21.0
toodangule praegu	58.8	40.0	63.6	46.2	50.0	75.0	50.0	80.0	57.1	75.0	60.0	75.0	40.0	40.0	58.3	40.0	61.5
alla tavalise	11.8	20.0	9.1	23.1	16.7	16.7	16.7	20.0	28.6	8.3	10.0	12.5	60.0	20.0	8.3	40.0	17.5
saldo	18	20	18	8	17	-8	17	-20	-14	8	20	0	-60	20	25	-20	4
Valmistoodete varud	5.0	0.0	0.0	8.3	0.0	8.3	0.0	10.0	0.0	10.5	10.5	0.0	20.0	0.0	0.0	20.0	7.4
liiga suured	80.0	80.0	90.9	83.3	100.0	91.7	66.7	70.0	85.7	73.7	73.7	85.7	80.0	60.0	75.0	60.0	78.5
piisavad	15.0	20.0	9.1	8.3	0.0	0.0	33.3	20.0	14.3	15.8	15.8	14.3	0.0	40.0	25.0	20.0	14.1
liiga väikesed	-10	-20	-9	0	0	8	-33	-10	-14	-5	-5	-14	20	-40	-25	0	-7
saldo	50.0	100.0	27.3	50.0	16.7	16.7	50.0	30.0	57.1	50.0	45.0	22.2	0.0	0.0	50.0	0.0	32.9
Toodangu maht	35.0	0.0	45.5	41.7	66.7	75.0	50.0	50.0	42.9	45.0	55.0	77.8	60.0	60.0	50.0	83.3	55.5
järgneva 3 kuu jooksul	15.0	0.0	27.3	8.3	16.7	8.3	0.0	20.0	0.0	5.0	0.0	0.0	40.0	40.0	0.0	16.7	11.6
vähenes	35	100	0	42	0	8	50	10	57	45	45	22	-40	-40	50	-17	21
saldo	25.0	0.0	18.2	23.1	16.7	8.3	83.3	20.0	28.6	50.0	50.0	0.0	0.0	20.0	25.0	0.0	26.9
Toodangu müügininnad	75.0	100.0	81.8	69.2	83.3	91.7	16.7	70.0	71.4	40.0	50.0	100.0	100.0	60.0	75.0	100.0	69.9
järgneva 3 kuu jooksul	0.0	0.0	0.0	7.7	0.0	0.0	0.0	10.0	0.0	10.0	0.0	0.0	0.0	20.0	0.0	0.0	3.2
langevad	25	0	18	15	17	8	83	10	29	40	50	0	0	0	25	0	24
saldo	15.8	40.0	36.4	7.7	33.3	8.3	16.7	10.0	28.6	15.0	20.0	11.1	0.0	0.0	41.7	0.0	18.0
Töötajate arv	73.7	60.0	54.6	76.9	66.7	83.3	83.3	80.0	57.1	85.0	80.0	88.9	80.0	80.0	58.3	83.3	75.6
järgneva 3 kuu jooksul	10.5	0.0	9.1	15.4	0.0	8.3	0.0	10.0	14.3	0.0	0.0	0.0	20.0	20.0	0.0	16.7	6.4
vähenes	5	40	27	-8	33	0	17	0	14	15	20	11	-20	-20	42	-17	12
saldo	15	53	9	17	17	0	33	0	24	17	27	5	-33	7	31	-11	11
KINDLUSTUNDE indikaator																	

TÖÖSTUSBAROMEETER 1993 – 2011
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2011			2010													2011					
	min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06						
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-67	10	47	37	38	29	37	40	33	28	17	4	4	28	29	35					
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	saldo	-78	-4	31	-21	-9	-14	-10	2	-2	2	-14	-15	-14	-5	-3	4					
Eksporditellimused toodangule praegu	saldo	-71	-6	26	-12	0	-8	-6	7	-3	5	-10	-5	-8	2	-1	4					
Valmistoodete varud praegu	saldo	-20	-1	35	-3	-6	-10	-6	-16	-9	-15	-11	-7	-7	-7	-6	-7					
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-56	17	63	19	16	25	9	4	-8	-15	10	24	44	36	32	21					
Toodangu müügi-hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-35	13	53	8	12	13	19	18	16	24	27	26	32	27	22	24					
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-47	-4	21	10	6	7	4	4	-3	3	1	3	8	11	16	12					
Toodangu kasvu piiravad praegu (%)																						
mitte miski		0	8	22	x	13	x	x	8	x	x	16	x	x	14	x	x					
ebapiisav nõudlus		16	56	85	x	58	x	x	57	x	x	65	x	x	51	x	x					
tööjõu puudus		1	16	44	x	2	x	x	8	x	x	5	x	x	9	x	x					
materjali/seadmete puudus		0	13	29	x	15	x	x	11	x	x	8	x	x	14	x	x					
finantsprobleemid		1	15	42	x	8	x	x	9	x	x	7	x	x	7	x	x					
muu		0	6	18	x	4	x	x	6	x	x	0	x	x	5	x	x					
Tootmisvõimsuste piisavus	saldo	-22	13	47	x	10	x	x	13	x	x	18	x	x	11	x	x					
Olemasolevad tellimused tagavad tootmise	kuu	3.1	4.6	8.0	x	3.3	x	x	3.2	x	x	3.3	x	x	3.3	x	x					
Tellimused viimase 3 kuu jooksul	saldo	-51	12	48	x	27	x	x	35	x	x	17	x	x	26	x	x					
Eksporditellimused järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-32	16	43	x	22	x	x	10	x	x	12	x	x	29	x	x					
Tootmisvõimsuste rakendatuse tase praegu	%	50	68	80	x	69	x	x	71	x	x	69	x	x	72	x	x					
Ettevõtte konkurentsivõime Eesti turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	2	14	29	x	13	x	x	6	x	x	11	x	x	11	x	x					
Ettevõtte konkurentsivõime EL turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-10	8	25	x	16	x	x	10	x	x	11	x	x	10	x	x					
Ettevõtte konkurentsivõime mujal välisurul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-13	5	33	x	11	x	x	10	x	x	10	x	x	7	x	x					
Ekspordi maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-37	11	33	x	30	x	x	33	x	x	25	x	x	28	x	x					
Ekspordi osakaal toodangus	%	44	54	66	x	60	x	x	60	x	x	60	x	x	66	x	x					
KINDLUSTUNDE indikaator		-40	5	27	0	4	7	2	7	0	1	2	5	12	13	12	11					

2.2. Töötleva tööstuse investeeringud 2010. aastal ja prognoos 2011. aastaks⁸

2010. aasta sügisprognoosid täitusid ning investeeringute maht suurenes ootuspärasel tempos. Investeeringute prognoosid käesolevaks aastaks on nüüd mõnevõrra kõrgemad kui olid sügisel.

2010. aasta oktoobris ja käesoleva aasta aprillis viis EKI läbi küsitluse investeeringute kohta. Sügisel tehti prognoos 2010. aasta investeeringute mahu muutumise kohta 2009. aastaga võrreldes ja hinnati 2011. aasta oodatavaid investeeringuid. Käesoleva aasta kevadel hindasid ettevõtte tegeliku olukorda **2010. aastal** ja tegid uue prognoosi **2011. aasta** investeeringute kohta. Küsitlus näitas, et 2010. aasta tegelik olukord vastas prognoosidele ning investeeringute maht suurenes oodatavas tempos (2011. a saldo +18; 2010. a saldo +17).

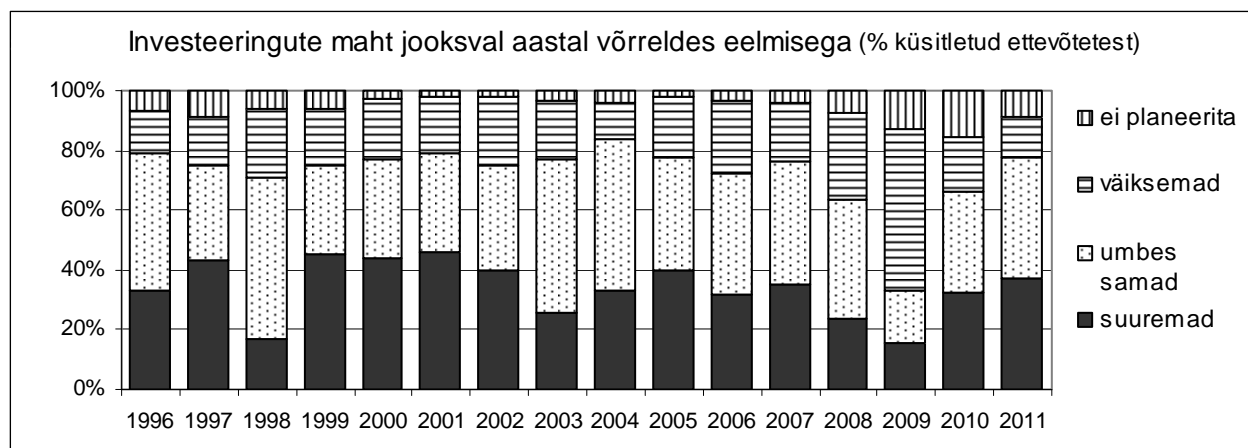
Ettevõtete hinnangud 2010. aasta investeeringute mahu muutumise kohta (2009. aastaga võrreldes) jagunesid alljärgnevalt (% ettevõtetest):

	Hinnang antud	
	2011. a aprillis	2010. a oktoobris
suurenemine	31%	34%
ei muutu	45%	39%
vähenedamine	14%	17%
puuduvad	11%	10%

Harude lõikes saab lisada, et investeeringud suurenesid enamuses tööstusharudes, erandiks olid arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete

tootmine ja ehitusmaterjalide tööstus (saldo vastavalt -11 ja -10) ning masinate ja seadmete tootmises ei ole investeeringud aastaga muutunud. Teistest parem olukord kujunes nahatööstuses, kus pooled ettevõtte suurendasid investeeringute mahtu. Ka toiduainetetööstuses suurendasid investeeringuid pooled ettevõtte, kuid 11% ettevõtteid tegi kapitalikulutusi vähem kui aasta tagasi.

Kevadised prognoosid **2011. aasta** investeeringute suhtes on paremad kui eelmise aasta sügisel tehtud ning näevad ette investeeringute mahu suurendamist mõnevõrra kiiremas tempos (saldo 2011. a aprillis +24; 2010. a oktoobris +20). Investeeringute kasvule (2010. aastaga võrreldes) loodab 37% ettevõtteid, 40%-l jäävad investeeringud samaks, vähendamist prognoosib 14% tootjaid ning 9% tootjaid ei planeeri investeeringuid üldse. Ettevõtteid, kes planeerivad suuremaid investeeringuid, on teistest harudest rohkem masinate ja seadmete tootmises (67%) ning toiduainete tootmises (56%). Joogitootmine on ainsaks tööstusharuks, kus toimub investeeringute vähenedamine (saldo -20).

⁸ Töötleva tööstuse investeeringute küsitlus on läbi viidud Eesti Konjunktuuriinstituudi (EKI) poolt Euroopa Komisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel 2011. a aprillis. Küsitluses osales 173 töötleva tööstuse ettevõtet.

TÖÖSTUSETTEVÕTETE INVESTEERINGUD 2010. - 2011. a
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Toidu- ainete tootmine	Joogi- tootmine	Tekstiili- tootmine	Rõiva- tootmine	Naha- tööstus	Puidu- tööstus	Keemia- tööstus	Kummi- ja plast- toodete tootmine	Ehitus- materjali- tööstus	Metal- toodete tootmine	Elektroni- ka- ja optika- seadmete tootmine	Elektri- seadmete tootmine	Masinate ja seadmete tootmine	Mööbli- tootmine	Muu tootmine	KOKKU
Küsitud aprillis 2011																
Investeeringute maht 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga																
suurem	50,0	40,0	50,0	30,8	50,0	40,0	30,0	25,0	14,3	41,2	11,1	40,0	16,7	37,5	20,0	31,1
umbes sama	38,9	40,0	10,0	53,9	50,0	46,7	60,0	62,5	42,9	29,4	44,4	40,0	66,7	62,5	40,0	44,6
vähsem	11,1	20,0	20,0	0,0	0,0	13,3	10,0	12,5	23,8	23,5	22,2	20,0	16,7	0,0	0,0	13,5
investeeringuid puuduvad	0,0	0,0	20,0	15,4	0,0	0,0	0,0	0,0	19,1	5,9	22,2	0,0	0,0	0,0	40,0	10,8
Saldo	39	20	30	31	50	27	20	13	-10	18	-11	20	0	38	20	18
Loodetavad investeeringud 2011. aastal võrreldes 2010. aastaga																
suuremad	55,6	0,0	40,0	25,0	33,3	40,0	50,0	50,0	42,9	47,1	22,2	33,3	66,7	37,5	20,0	37,4
umbes samad	33,3	80,0	10,0	58,3	66,7	53,3	40,0	37,5	33,3	35,3	44,4	50,0	16,7	37,5	20,0	40,1
vähsemad	5,6	20,0	20,0	16,7	0,0	6,7	10,0	12,5	9,5	5,9	22,2	16,7	16,7	25,0	20,0	13,6
ei planeerita investeeringuid	5,6	0,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14,3	11,8	11,1	0,0	0,0	0,0	40,0	8,8
Saldo	50	-20	20	8	33	33	40	38	33	41	0	17	50	13	0	24
Küsitud oktoobris 2010																
Investeeringute maht 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga																
suurem	44,4		41,7	16,7	33,3	40,0	30,0	33,3	11,8	45,0	25,0		14,3	70,0		33,7
umbes sama	25,9		25,0	58,3	50,0	46,7	40,0	33,3	52,9	40,0	37,5		42,9	30,0		39,3
vähsem	25,9		16,7	16,7	16,7	13,3	20,0	33,3	5,9	10,0	12,5		28,6	0,0		16,9
investeeringuid puuduvad	3,7		16,7	8,3	0,0	0,0	10,0	0,0	29,4	5,0	25,0		14,3	0,0		10,1
Saldo	19		25	0	17	27	10	0	6	35	13		-14	70		17
Loodetavad investeeringud 2011. aastal võrreldes 2010. aastaga																
suuremad	33,3		25,0	25,0	16,7	46,7	60,0	22,2	35,3	35,0	25,0		16,7	40,0		33,9
umbes samad	40,7		33,3	58,3	66,7	40,0	40,0	33,3	35,3	40,0	37,5		50,0	60,0		42,4
vähsemad	18,5		16,7	8,3	16,7	6,7	0,0	44,4	11,8	15,0	25,0		16,7	0,0		14,1
ei planeerita investeeringuid	7,4		25,0	8,3	0,0	6,7	0,0	0,0	17,7	10,0	12,5		16,7	0,0		9,6
Saldo	15		8	17	0	40	60	-22	24	20	0		0	40		20

2.3. Ehitusbaromeeter⁹

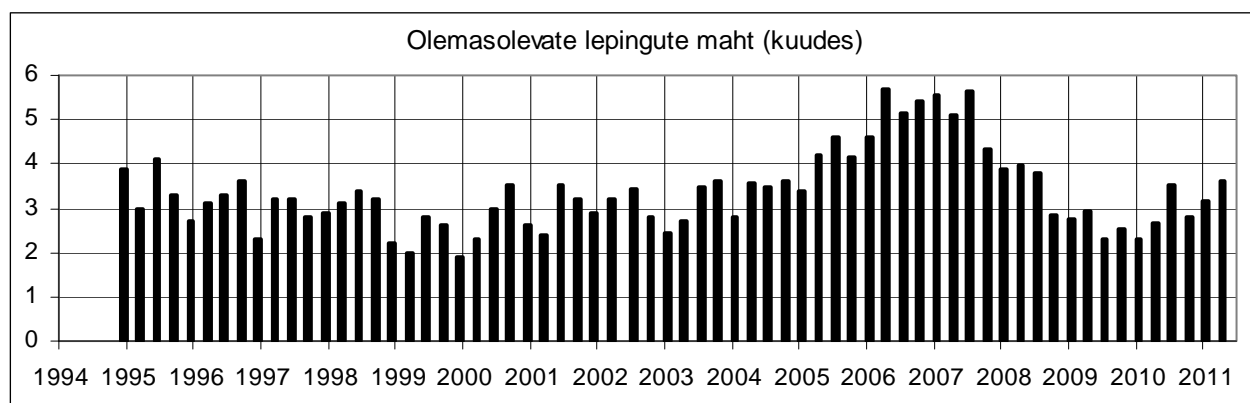
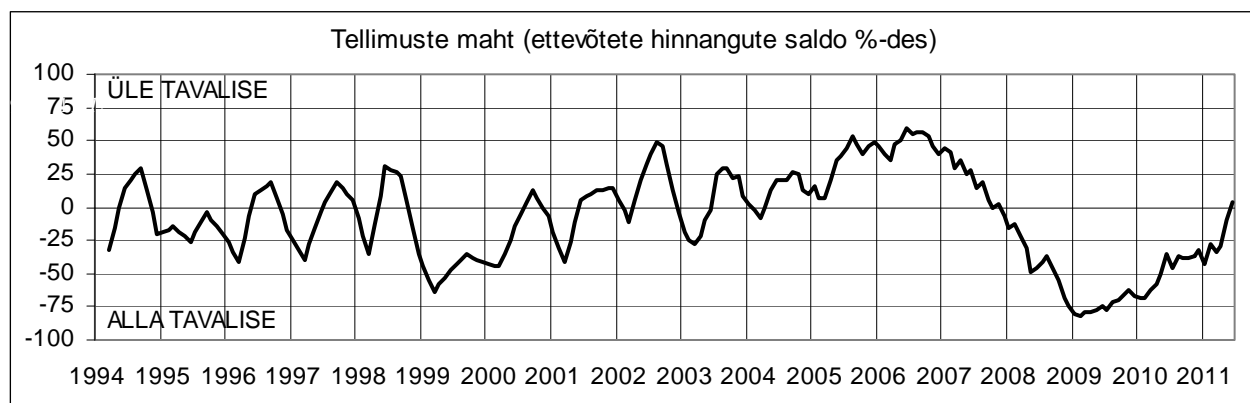
Nõudlus paranes nii rajatiste kui ka hoonete ehituses. Ehitus areneb kasvutrendil ka järgmisel 3 kuul. Oluliseks tööd takistavaks teguriks on kujunenud oskustöajõu puudus. Kindlustunde indikaator tõusis juunis +27 punktile.

Ehitustööde maht kasvas II kvartalis nii hoonete kui rajatiste ehituses (saldo +44)¹⁰. Nõudlus on lisaks rajatiste ehitusele elavnenud ka hoonete ehituses, kuid hoonete ehituses on tellimusi ikka veel tavalisest vähem (saldo¹¹ -4). Rajatiste ehituses on tellimuste seis viimastel kuudel jõudsalt paranenud (saldo mais +5, juunis +29). Ettevõtted olid tellimustega kindlustatud keskmiselt 3,6 kuuks, s.o ligi kuu aega kauemaks kui aasta tagasi. Ehitusvõimsuste rakendatus oli tõusnud keskmiselt 68%-le (aasta tagasi 58%).

Ebapiisava nõudluse kui takistava teguri mõju vähenes, kuid nõudluse kasvades on esile tõusnud tööjõu puuduse probleem. Veel märtis oli see peamiseks tööd takistavaks teguriks

6% ettevõtetele, juunis juba 29%-le. Ettevõtete tegevust piirasid ka finantsprobleemid (11%-l).

Järgmisel 3 kuul ehitustööde mahu kasv jätkub (prognoosi saldo +70). Seetõttu vajatakse lähikuudel pooltes ettevõtetes lisatööjõudu. Hinnataseme prognoos püsib jätkuvalt kõrge: ligi 3/4 ettevõtetest eeldab, et hinnad lähikuudel tõusevad, üheks põhjuseks on ehitusmaterjalide kallinemine. **Ehituse kindlustunde indikaator**¹² tõusis 3 kuuga -7-lt +27-le, seejuures on tõusu aluseks lisaks tellimuste seisu paranemisele kasvav vajadus lisatööjõu järele. Ka Euroopa Liidu ehitus kindlustunde indikaator jätkab liikumist tõususuunas (mais -26), kuid on enamikes riikides veel negatiivne.

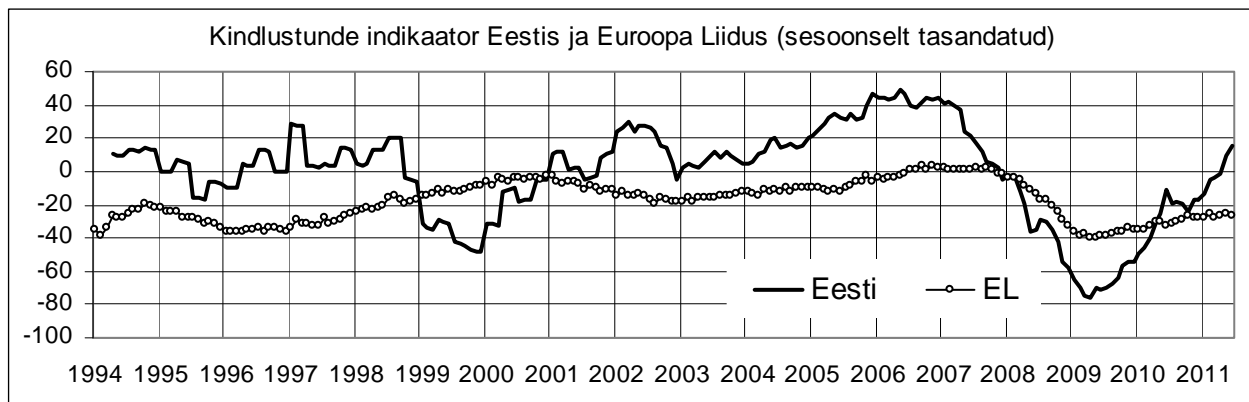
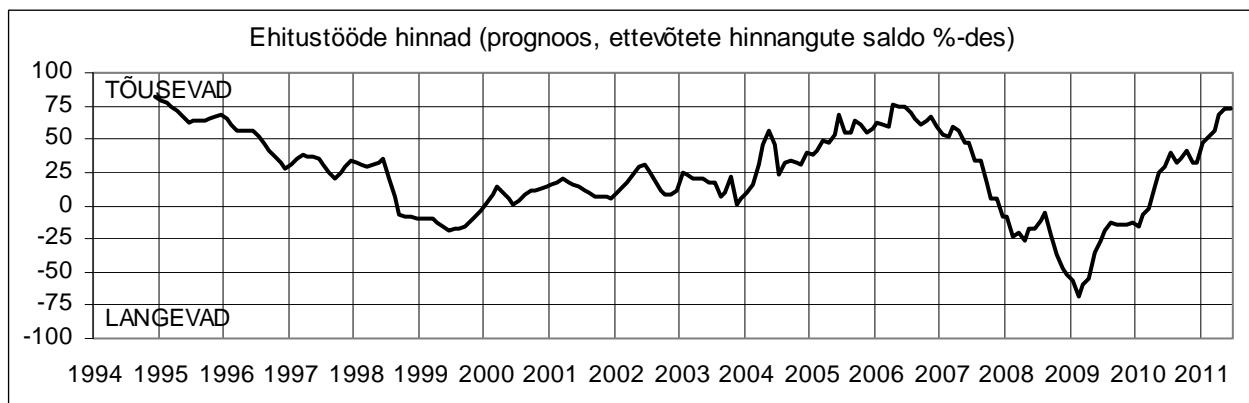
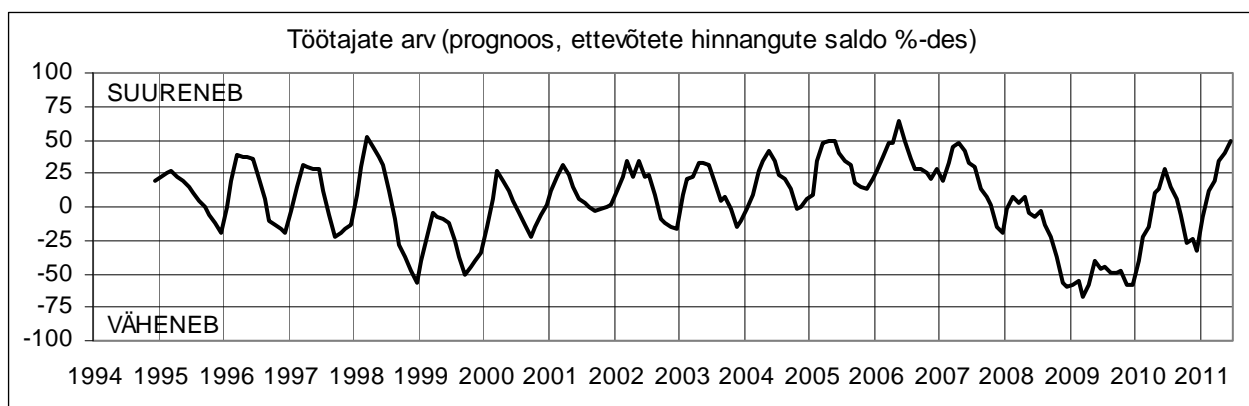
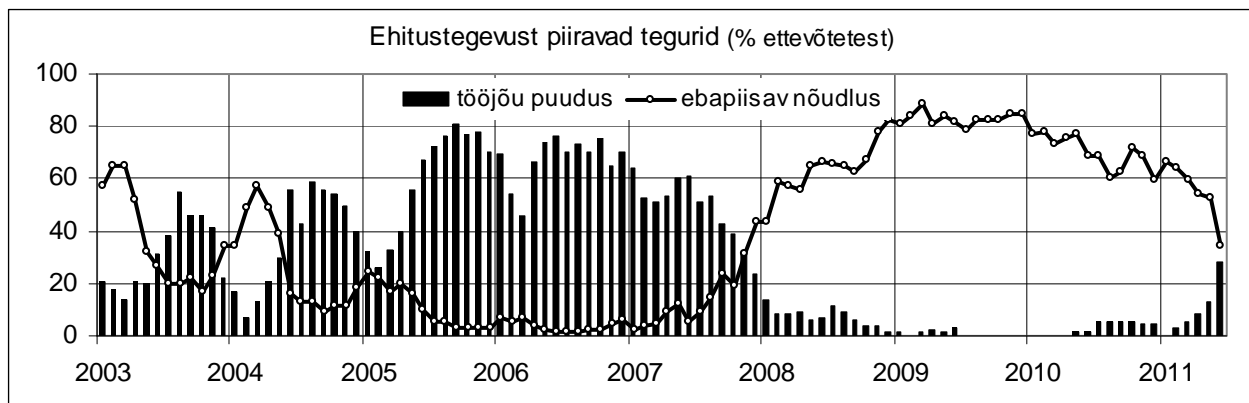

⁹ saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed

¹⁰ Statistikaameti andmeil oli ehitustööde maht I kvartalis püsivhindades võrreldav 2003. aastaga.

¹¹ koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi tellimisel, juunis 70 ehitusettevõtte hinnangute alusel

¹² koondnäitaja, mis on arvatud tellimuste seisu ja töötajate arvu prognoosi alusel

Hoonete ehituses, kus madalseis on olnud pikemaajalisem, pöördus ehitustööde maht II kvartalis kasvule (saldo märtsis -26, juunis +40). Tellimuste seis on kiiresti paranenud (saldo märtsis -41, juunis -4), lepinguid jätkus 2,9 kuuks. Tõenäoliselt kasvab töömaht lähikuudel 3/4-l ettevõtetal. Seejuures eeldab 77% ettevõtetest, et ehituse hinnad tõusevad. Kindlustunde indikaator oli juunis +24, pärast pikemat miinusseisu alates 2008. aastast on see tõusnud nüüd positiivsele poolele.

Rajatiste ehituses tööde mahu kasv II kvartalis jätkus (saldo +59). Tavalisest parema tellimuste portfelliga ettevõtete osakaal tõusis 35%-le. Lepingutega kindlustatus pikenes keskmiselt 5,5 kuule. Lähikuude väljavaated on head – ligi 60% ettevõtetest ehitusmaht suureneb. Rajatiste ehituse kindlustunde indikaator on alates 2011. aasta algusest olnud positiivne ja oli juunis +36.

EHITUSBAROMEETER (saldod %-des)

		1994 - 2011			2010													2011					
		min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06						
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-69	12	76	30	41	37	23	15	25	0	-17	-24	-28	1	21	44						
Ehitustegevust piirab praegu																							
mitte miski	%	0	11	33	11	9	13	14	9	9	1	1	3	1	4	10	19						
ebapiisav nõudlus	%	1	47	89	69	69	60	63	71	69	59	66	64	59	54	53	34						
ilmastikutingimused	%	0	14	65	0	0	0	0	1	6	20	21	21	25	20	3	0						
tööjõu puudus	%	0	29	81	1	6	6	6	6	4	4	0	3	6	9	13	29						
masinate, seadmete, materjalide puudus	%	0	2	14	0	0	1	0	0	1	3	0	1	1	0	0	0						
finantsprobleemid	%	0	4	13	13	10	11	13	6	9	10	7	3	4	6	13	11						
muu	%	0	5	23	6	7	9	4	7	3	3	4	6	3	7	7	6						
Tellimuste portfelli praegu	saldo	-83	-6	59	-36	-46	-37	-39	-39	-37	-32	-43	-28	-34	-30	-10	4						
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	5	65	29	14	6	-6	-27	-24	-33	-7	13	20	35	40	49						
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	24	82	29	40	33	36	41	33	33	47	51	56	68	73	73						
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-77	16	86	44	34	19	-10	-21	-35	-38	-1	35	49	66	61	70						
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö	kuud	1.9	3.4	5.7	x	3.5	x	x	2.8	x	x	3.2	x	x	3.6	x	x						
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu	%	54	77	95	x	77	x	x	80	x	x	62	x	x	68	x	x						
Kindlustunde indikaator		-73	-1	58	-4	-16	-16	-22	-33	-31	-33	-25	-8	-7	2	15	27						

¹³ Ehitisregistri andmed

EHITUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2010				2011									
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	
Ehitustööde maht	kasvas	40.0	48.6	48.6	37.1	29.0	38.0	16.9	12.7	12.5	14.1	22.9	41.4	51.4	
viimase 3 kuu	jäi samaks	50.0	44.3	40.0	48.6	56.5	49.3	66.2	57.7	51.4	43.7	55.7	38.6	41.4	
jooksul	kahanes	10.0	7.1	11.4	14.3	14.5	12.7	16.9	29.6	36.1	42.3	21.4	20.0	7.1	
	saldo	30	41	37	23	15	25	0	-17	-24	-28	1	21	44	
Ehitustegevust piirab praegu															
	mitte miski	11.4	8.6	12.9	14.3	8.6	8.5	1.4	1.4	2.8	1.4	4.3	10.0	18.6	
	ebapiisav nõudlus	68.6	68.6	60.0	62.9	71.4	69.0	59.2	66.2	63.9	59.2	54.3	52.9	34.3	
	ilmastikutingimused	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	5.6	19.7	21.1	20.8	25.4	20.0	2.9	0.0	
	tööjõu puudus	1.4	5.7	5.7	5.7	5.7	4.2	4.2	0.0	2.8	5.6	8.6	12.9	28.6	
	masinate, seadmete, materjalide puudus	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	1.4	2.8	0.0	1.4	1.4	0.0	0.0	0.0	
	finantsprobleemid	12.9	10.0	11.4	12.9	5.7	8.5	9.9	7.0	2.8	4.2	5.7	12.9	11.4	
	muud	5.7	7.1	8.6	4.3	7.1	2.8	2.8	4.2	5.6	2.8	7.1	7.1	5.7	
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise	8.6	1.4	7.1	2.9	2.9	7.1	4.2	7.1	11.3	8.5	11.4	14.3	26.1	
	tavaline	47.1	51.4	48.6	55.7	55.7	48.6	59.2	42.9	49.3	49.3	47.1	61.4	52.2	
	alla tavalise	44.3	47.1	44.3	41.4	41.4	44.3	36.6	50.0	39.4	42.3	41.4	24.3	21.7	
	saldo	-36	-46	-37	-39	-39	-37	-32	-43	-28	-34	-30	-10	4	
Töötajate arv	suureneb	31.4	18.6	18.6	14.3	8.6	11.4	7.1	12.9	25.0	33.8	43.5	47.8	51.4	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	65.7	77.1	68.6	65.7	55.7	52.9	52.9	67.1	62.5	52.1	47.8	44.8	45.7	
jooksul	väheneb	2.9	4.3	12.9	20.0	35.7	35.7	40.0	20.0	12.5	14.1	8.7	7.5	2.9	
	saldo	29	14	6	-6	-27	-24	-33	-7	13	20	35	40	49	
Ehitustööde hinnad	tõusevad	30.9	42.9	32.9	38.6	44.1	38.6	38.6	48.6	52.8	56.3	70.6	74.3	72.9	
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	67.7	54.3	67.1	58.6	52.9	55.7	55.7	50.0	45.8	43.7	26.5	24.3	27.1	
jooksul	langevad	1.5	2.9	0.0	2.9	2.9	5.7	5.7	1.4	1.4	0.0	2.9	1.4	0.0	
	saldo	29	40	33	36	41	33	33	47	51	56	68	73	73	
Ehitustööde maht	kasvab	47	41	33	19	20	17	11	27	44	58	70	66	71	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	50	51	53	53	39	31	39	45	46	34	26	30	27	
jooksul	kahaneb	3	7	14	29	41	52	49	28	10	8	4	4	1	
	saldo	44	34	19	-10	-21	-35	-38	-1	35	49	66	61	70	
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)															
		x	3.5	x	x	2.8	x	x	3.2	x	x	3.6	x	x	
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu (%)															
		x	77	x	x	80	x	x	62	x	x	68	x	x	
Kindlustunde indikaator															
		-4	-16	-16	-22	-33	-31	-33	-25	-8	-7	2	15	27	

EHITUSBAROMEETER, JUUNI 2011
(ehitusvaldkondade lõikes vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kokku	sh			Rajatised
			Hooned	sh		
				elamud	mitteeluhooned	
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	kasvas jäi samaks kahanes saldo	51.4 41.4 7.1 44	49.1 41.5 9.4 40	70.0 30.0 0.0 70	44.2 44.2 11.6 33	58.8 41.2 0.0 59
Ehitustegevust piirab praegu						
	mitte miski	18.6	15.1	40.0	9.3	29.4
	ebapiisav nõudlus	34.3	35.8	20.0	39.5	29.4
	ilmastikutingimused	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	tööjõu puudus	28.6	32.1	30.0	32.6	17.6
	masinate, seadmete, materjalide puudus	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	finantsprobleemid	11.4	13.2	10.0	14.0	5.9
	muu	5.7	1.9	0.0	2.3	17.6
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise tavaline alla tavalise saldo	26.1 52.2 21.7 4	23.1 50.0 26.9 -4	30.0 50.0 20.0 10	21.4 50.0 28.6 -7	35.3 58.8 5.9 29
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb jäáb samaks väheneb saldo	51.4 45.7 2.9 49	54.7 41.5 3.8 51	50.0 50.0 0.0 50	55.8 39.5 4.7 51	41.2 58.8 0.0 41
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad jäävad samaks langevad saldo	72.9 27.1 0.0 73	77.4 22.6 0.0 77	70.0 30.0 0.0 70	79.1 20.9 0.0 79	58.8 41.2 0.0 59
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	kasvab jäáb samaks kahaneb saldo	71.4 27.1 1.4 70	75.5 22.6 1.9 74	60.0 40.0 0.0 60	79.1 18.6 2.3 77	58.8 41.2 0.0 59
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)						
		x	x	x	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu (%)		x	x	x	x	x
Kindlustunde indikaator		27	24	30	22	35

2.4. Kaubandusbaromeeter¹⁴

Konjunktuur on elavnenud ja müügi kasv eelmisel 3 kuul kiirenes. Käibe kasv jätkub ka järgmisel 3 kuul. Kindlustunde indikaator tõusis +35-le.

Müügi kasv kiirenes eelmisel 3 kuul (saldo¹⁵ +59, märtsis +29). Nõudlus paranes ja kaupluste hinnangud ärikonjunkturile tõusid esmakordselt plusspoolele (saldo +9) pärast pikemaajalist miinusseisu alates 2008. aasta algusest. Hea konjunkturiga kaupluste arv kasvas 19%-le. Suurenes nende kaupluste osakaal, kus kaubavarused hinnati liiga väikeseks (saldo -2).

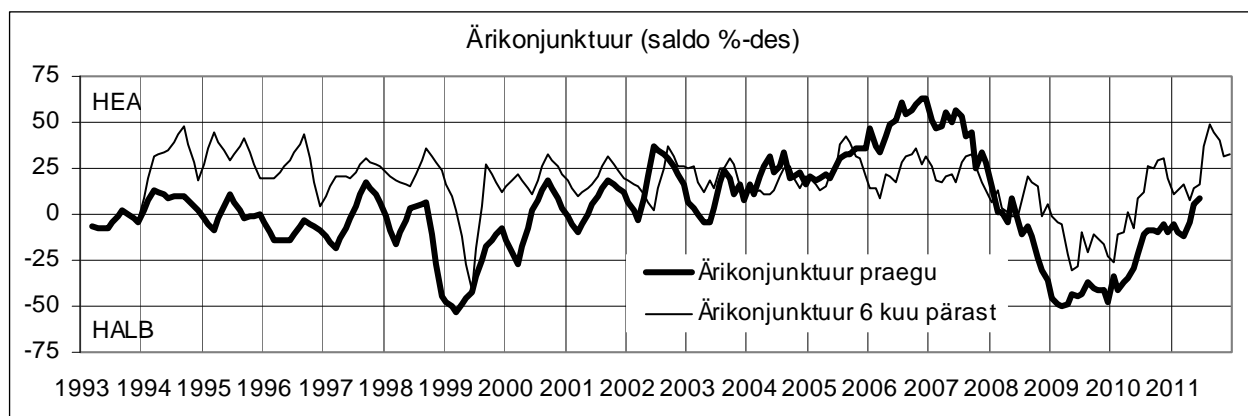
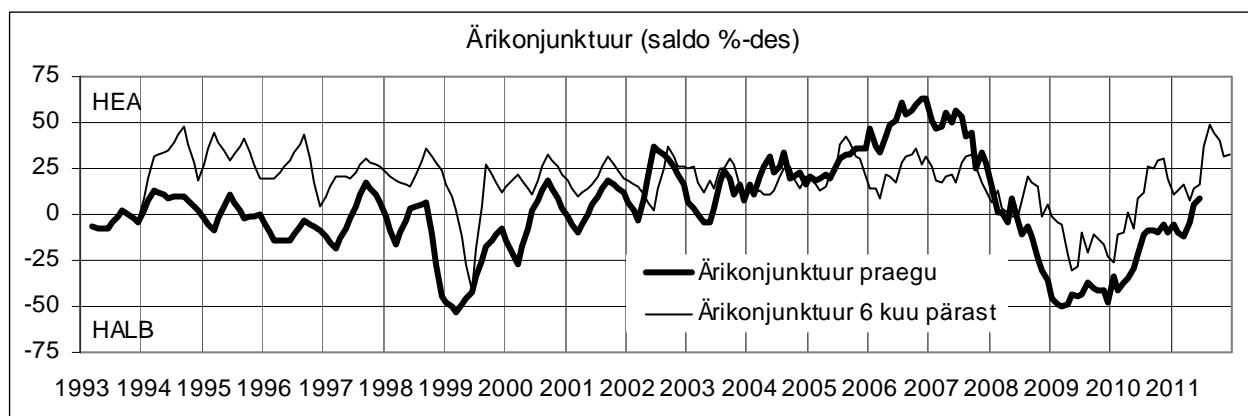
Järgmisel 3 kuul on oodata müügi kasvu jätkumist (saldo +43), kasvu kiirus tõenäoliselt aeglustub veidi. Lisatööjõudu vajavate kaupluste arv on suurenemas, lähikuudel kavatseb lisatöötajaid palgata viiendik kauplustest. Hinnatõus võib lähikuudel aeglustuda (saldo +40, märtsis +50). **Kindlustunde indikaator¹⁶** on tõusnud +35-le (juunis 2010 oli näit +10).

Euroopa Liidu keskmine kaubanduse kindlustunde indikaator on 2011. aastal näidanud väikest langust (detsembris +8, mais -3).

Kaupluste gruppide lõikes oli olukord erinev:

Toidukauplustel nõudlus viimastel kuudel suurenes ja müügi kasv kiirenes (saldo +66, märtsis +19). Hea konjunkturiga kaupluste osakaal suurenes 22%-le, ühelgi kauplusel ei olnud konjunktuur halb.

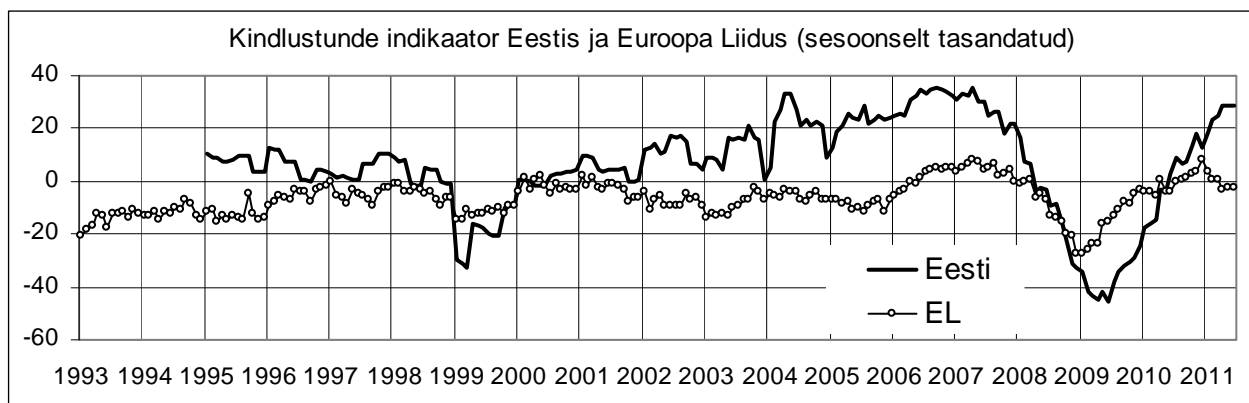
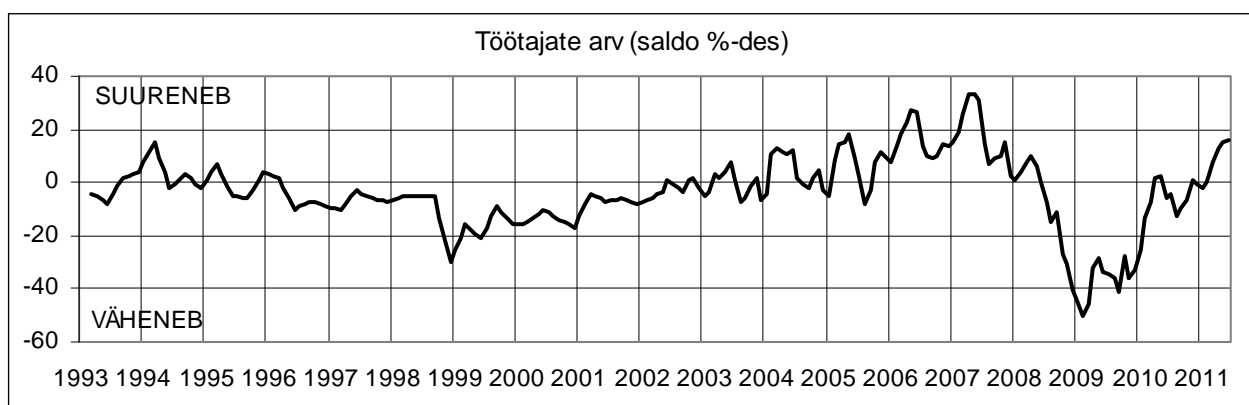
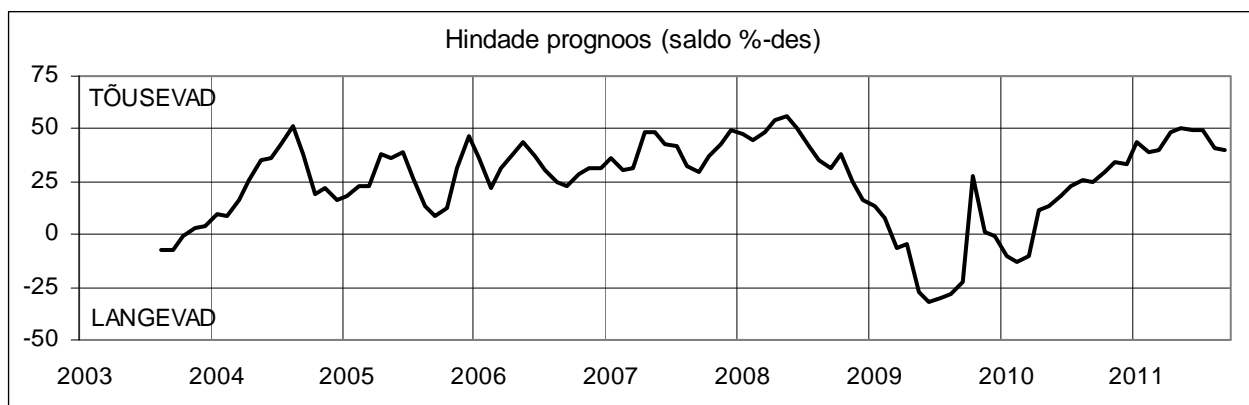
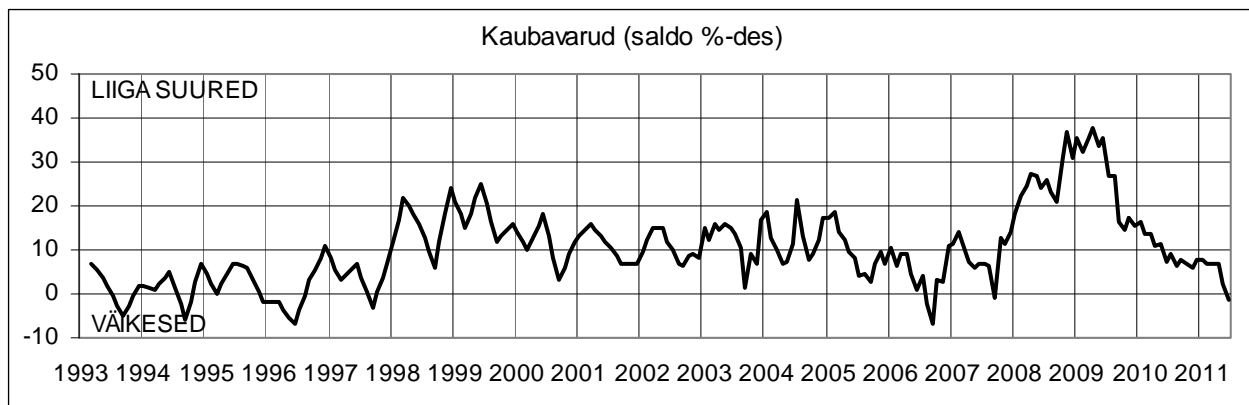
Järgmisel 3 kuul oodatakse müügi edasist kasvu (saldo +88), ligi 40% kauplustest vajab lisatööjõudu. Kindlustunde indikaator tõusis +43-lt +51-le, s.o taas 2007. aasta tasemele.

¹⁴ koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi tellimisel, juunis 131 kaupluse ja kaubandusettevõtte hinnangute alusel

¹⁵ saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet

¹⁶ arvutatakse viimase 3 kuu müügi, kaubavarude ja järgneva 3 kuu müügi prognoosi alusel

Garderoobikauplustel pöördus müük tänu suvekaupade nõudlusele taas kasvule (saldo +45). Hinnangud konjunkturile paranesid, kuid jäid veel tervikuna miinuspoolele (saldo –10, märtsis –32). Osa kauplusi (10%) märkis ka varude ebapiisavust.

Järgmisel 3 kuul võib müük hooaja tõttu väheneda (saldo –15). Kindlustunde indikaator langes prognoosi alanemise tõttu +21-lt +12-le, kuid ületab eelmise aasta sama aja taset (–5).

Kodukaupade kaupluste grupis oli ehitusmaterjalide, mööbli jm kodukaupade müük oluliselt edukam kui eelmisel kevadhooajal (saldo +48). Elektroonikakaupade ja kodutehnika osas müügi vähenemine peatus (saldo =0). Vaatamata olukorra paranemisele peeti aga mõlemas grupis konjunkturi veel ebasoodsaks (saldo –10).

Järgmisel 3 kuul peaks müük kasvama (saldo +43). Töötajate arvu on juba suurendatud, kuid viiendik kauplustest vajab lähikuudel veelgi lisatöötajaid. Kindlustunde indikaator on tõusnud 3 kuuga +2-lt +23-le.

Sõidukite müük on juba aasta liikunud kasvutrendil. Müügi kasv jätkus ka eelmisel 3 kuul (saldo +75). Suurenes ka mootorikütuse müük. Konjunktuur oli enam kui kolmandikul kauplustel hea.

Lähemaks 3 kuuks prognoosivad kauplused (hooajalist) müügi vähenemist (saldo –13). Hinnatase ei muutu. Prognoosi alanemise tõttu langes kindlustunde indikaator +52-lt +37-le.

Kaubamajade ja hüpermarketite grupis müük eelmisel 3 kuul kasvas (saldo +93), seda osalt hinnatõusu arvel. Hinnangud ärikonjunkturile olid kaubanduse keskmisest kõrgemad, neljandikul kauplustel oli konjunktuur hea.

Müügi kasv jätkub ka järgneval 3 kuul (saldo +75). Kaupluste prognooside kohaselt ei näita hinnatõus aeglustumise märke. Kindlustunde indikaator +53 on teistest kauplusegruppidest kõrgem.

Ka **muude kaupluste**¹⁷ grupis müügi kasv viimasel 3 kuul jätkus (saldo +71) ja hinnang konjunkturile tõusis positiivsele poolele (+11). Müügi kasvu trend peaks järgmisel 3 kuul püsima (saldo +36), suurendatakse ka töötajate arvu. Kindlustunde indikaator püsis +36-l (märtsis +22).

¹⁷ sh bürootarvete, raamatu-, spordi-, vaba aja kaupade jms kauplused, kioskid, tanklad

KAUBANDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2010					2011								
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	
Müük	suurenes	38.5	50.8	54.6	55.0	40.8	49.6	52.7	64.1	46.2	31.3	50.0	63.1	66.9	
viimase 3 kuu	jäi samaks	30.4	26.9	26.2	23.7	40.8	32.1	25.2	25.2	29.2	37.4	29.2	23.1	25.4	
jooksul	vähenes	31.1	22.3	19.2	21.4	18.5	18.3	22.1	10.7	24.6	31.3	20.8	13.9	7.7	
	saldo	7	29	35	34	22	31	31	53	22	0	29	49	59	
Kaubavarud	liiga suured	12.6	12.3	10.0	11.5	10.0	8.4	9.9	10.7	12.3	9.9	9.2	8.5	6.2	
praegu	hooajale kohased	82.2	84.6	86.2	84.7	86.9	89.3	87.8	86.3	82.3	87.0	88.5	85.4	86.2	
	liiga väikesed	5.2	3.1	3.9	3.8	3.1	2.3	2.3	3.1	5.4	3.1	2.3	6.2	7.7	
	saldo	7	9	6	8	7	6	8	8	7	7	7	2	-2	
Kaupade tellimused	suurenevad	33.3	31.5	24.0	26.7	27.7	30.5	15.3	14.5	37.7	53.4	54.6	56.3	51.2	
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	51.1	60.8	53.5	48.1	46.9	46.6	44.3	48.9	44.6	37.4	40.8	35.9	36.4	
jooksul	vähenevad	15.6	7.7	22.5	25.2	25.4	22.9	40.5	36.6	17.7	9.2	4.6	7.8	12.4	
	saldo	18	24	2	2	2	8	-25	-22	20	44	50	48	39	
Müük	suureneb	44.8	35.7	32.3	31.5	38.8	35.9	14.0	13.1	45.7	70.5	73.4	67.7	56.9	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	41.0	51.2	40.0	39.2	38.0	42.0	27.9	32.3	36.4	25.6	25.0	26.0	29.2	
jooksul	väheneb	14.2	13.2	27.7	29.2	23.3	22.1	58.1	54.6	17.8	3.9	1.6	6.3	13.9	
	saldo	31	23	5	2	16	14	-44	-42	28	67	72	61	43	
Töötajate arv	suureneb	10.5	7.0	7.8	7.0	7.9	7.0	8.5	7.7	9.5	13.7	16.2	20.2	22.5	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	73.1	81.4	71.9	76.7	78.0	86.7	82.3	82.3	81.1	80.2	80.8	75.2	71.3	
jooksul	väheneb	16.4	11.6	20.3	16.3	14.2	6.3	9.2	10.0	9.5	6.1	3.1	4.7	6.2	
	saldo	-6	-5	-13	-9	-6	1	-1	-2	0	8	13	16	16	
Kaupade hinnad	tõusevad	36.3	33.1	37.5	34.6	47.3	43.5	45.4	53.1	52.3	51.2	52.0	47.7	46.2	
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	52.6	63.1	59.4	63.8	48.8	51.9	49.2	42.3	46.2	47.3	45.7	45.3	47.7	
jooksul	langevad	11.1	3.9	3.1	1.5	3.9	4.6	5.4	4.6	1.5	1.5	2.4	7.0	6.2	
	saldo	25	29	34	33	43	39	40	49	51	50	50	41	40	
Ärikonjunktuur	hea	8.2	10.0	13.1	9.9	10.0	10.0	7.0	11.5	10.1	11.6	13.1	17.7	19.2	
praegu	rahuldav	61.9	69.2	64.6	71.8	70.0	74.6	76.7	71.5	70.5	65.1	69.2	70.0	70.0	
	halb	29.9	20.8	22.3	18.3	20.0	15.4	16.3	16.9	19.4	23.3	17.7	12.3	10.8	
	saldo	-22	-11	-9	-8	-10	-5	-9	-5	-9	-12	-5	5	9	
Ärikonjunktuur	parem	24.4	20.8	23.4	23.7	21.5	28.2	25.4	39.7	50.0	45.7	40.3	34.1	35.7	
6 kuu pärast	sama	70.4	69.2	66.4	69.5	64.6	58.0	65.4	57.3	49.2	53.5	59.7	63.6	61.2	
	halvem	5.2	10.0	10.2	6.9	13.9	13.7	9.2	3.1	0.8	0.8	0.0	2.3	3.1	
	saldo	19	11	13	17	8	15	16	37	49	45	40	32	33	
Kindlustunde indikaator		10	14	11	9	10	13	-7	1	14	20	31	36	35	

KAUBANDUSBAROMEETER, JUUNI 2011
(vastuste jagunemine kaupluste gruppide lõikes %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kauplused kokku sh								
			Toidu	Garde-roobi	Kodukaupade sh		Auto	Kaubamajad	Muud	
					A	B				
Müük	suurenes	66.9	75.0	55.0	53.3	28.6	60.9	75.0	83.3	71.4
viimase 3 kuu jooksul	jäi samaks	25.4	15.6	35.0	30.0	42.9	26.1	25.0	16.7	28.6
	vähenes	7.7	9.4	10.0	16.7	28.6	13.0	0.0	0.0	0.0
	saldo	59	66	45	37	0	48	75	83	71
Kaubavarud praegu	liiga suured	6.2	0.0	5.0	13.3	14.3	13.0	0.0	0.0	10.7
	hooajale kohased	86.2	100.0	85.0	83.3	85.7	82.6	50.0	100.0	78.6
	liiga väikesed	7.7	0.0	10.0	3.3	0.0	4.4	50.0	0.0	10.7
	saldo	-2	0	-5	10	14	9	-50	0	0
Kaupade tellimused järgneva 3 kuu jooksul	suurenevad	51.2	83.9	25.0	46.7	57.1	43.5	12.5	58.3	46.4
	jäävad samaks	36.4	12.9	45.0	43.3	14.3	52.2	62.5	41.7	39.3
	vähenevad	12.4	3.2	30.0	10.0	28.6	4.4	25.0	0.0	14.3
	saldo	39	81	-5	37	29	39	-13	58	32
Müük järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	56.9	90.6	25.0	53.3	57.1	52.2	25.0	75.0	46.4
	jääb samaks	29.2	6.2	35.0	36.7	14.3	43.5	37.5	25.0	42.9
	väheneb	13.9	3.1	40.0	10.0	28.6	4.4	37.5	0.0	10.7
	saldo	43	88	-15	43	29	48	-13	75	36
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	22.5	38.7	0.0	20.0	28.6	17.4	25.0	25.0	21.4
	jääb samaks	71.3	61.3	90.0	70.0	42.9	78.3	75.0	50.0	78.6
	väheneb	6.2	0.0	10.0	10.0	28.6	4.4	0.0	25.0	0.0
	saldo	16	39	-10	10	0	13	25	0	21
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	46.2	84.4	25.0	33.3	14.3	39.1	12.5	75.0	28.6
	jäävad samaks	47.7	15.6	55.0	60.0	71.4	56.5	87.5	25.0	64.3
	langevad	6.2	0.0	20.0	6.7	14.3	4.4	0.0	0.0	7.1
	saldo	40	84	5	27	0	35	13	75	21
Ärikonjunktuur praegu	hea	19.2	21.9	5.0	13.3	14.3	13.0	37.5	25.0	25.0
	rahuldav	70.0	78.1	80.0	63.3	57.1	65.2	62.5	75.0	60.7
	halb	10.8	0.0	15.0	23.3	28.6	21.7	0.0	0.0	14.3
	saldo	9	22	-10	-10	-14	-9	38	25	11
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	parem	35.7	31.3	35.0	37.9	83.3	26.1	37.5	58.3	28.6
	sama	61.2	62.5	65.0	62.1	16.7	73.9	62.5	41.7	64.3
	halvem	3.1	6.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1
	saldo	33	25	35	38	83	26	38	58	21
Kindlustunde indikaator		35	51	12	23	5	29	37	53	36

KAUBANDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2011			2010												2011					
	min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06					
Müük viimase 3 kuu jooksul	-73	25	76	7	29	35	34	22	31	31	53	22	0	29	49	59					
Kaubavarud praegu	-7	12	38	7	9	6	8	7	6	8	8	7	7	7	2	-2					
Kaupade tellimused järgneva 3 kuu jooksul	-62	11	57	18	24	2	2	2	8	-25	-22	20	44	50	48	39					
Müük järgneva 3 kuu jooksul	-67	19	77	31	23	5	2	16	14	-44	-42	28	67	72	61	43					
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-50	-2	34	-6	-5	-13	-9	-6	1	-1	-2	0	8	13	16	16					
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-	-	-	25	29	34	33	43	39	40	49	51	50	50	41	40					
Ärikonjunktuur praegu	-53	7	63	-22	-11	-9	-8	-10	-5	-9	-5	-9	-12	-5	5	9					
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	-41	17	49	19	11	13	17	8	15	16	37	49	45	40	32	33					
Kindlustunde indikaator	-49	8	43	10	14	11	9	10	13	-7	1	14	20	31	36	35					

2.5. Teenindusbaromeeter¹⁸

Teenindussektori kindlustunde indikaator tõusis. Ettevõtted prognoosivad soodsa turuolukorra püsimist.

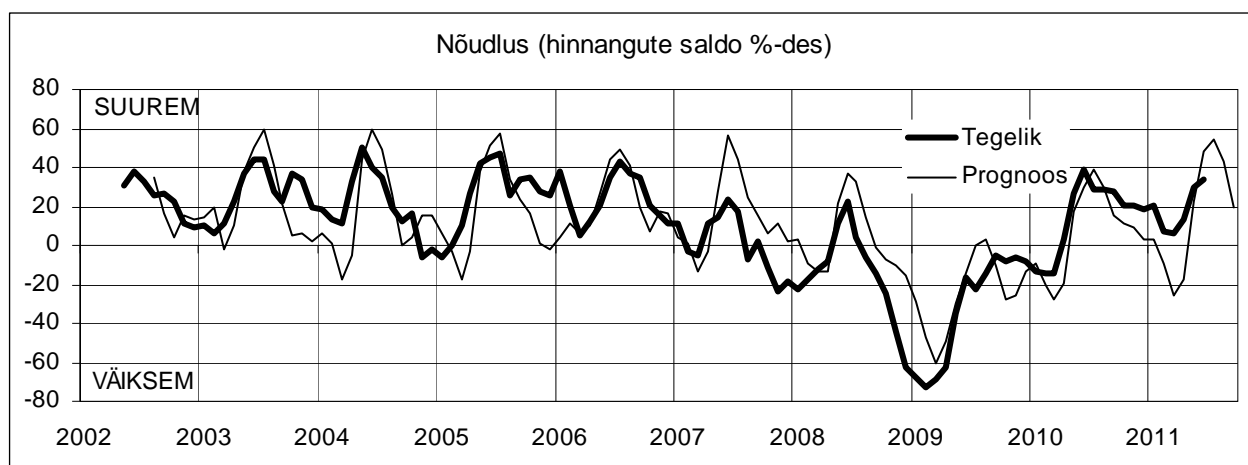
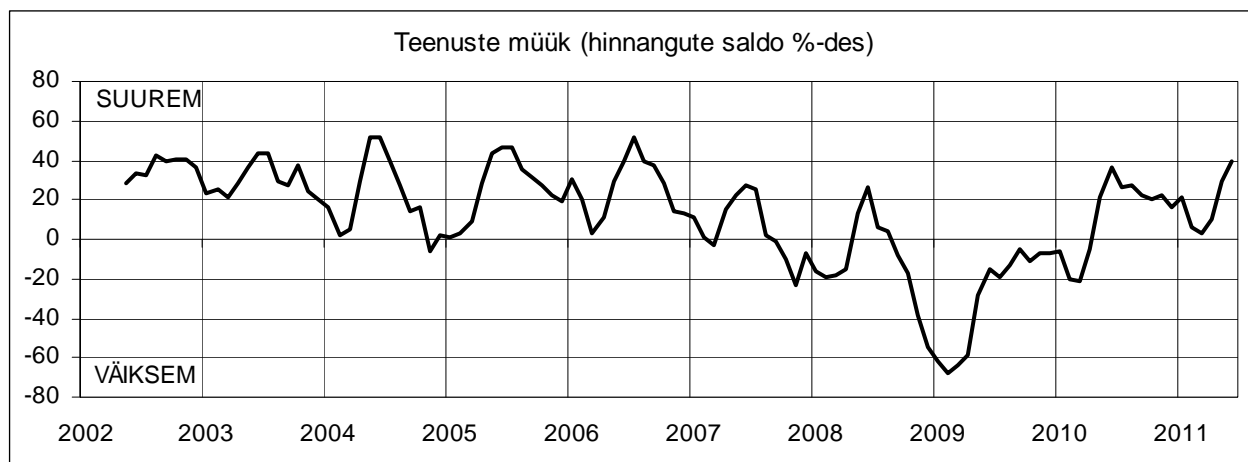
Teenindussektori kindlustunde indikaator¹⁹ tõusis märtsi +19-lt juunis +31-le. Kindlustunde tõus (kõige rohkem restoranidel) tugines eelkõige müügi suurenemisele viimasel 3-1 kuul: teenuste müük kasvas pooltel teenindussektori ettevõtetel.

Kolmandikul (36%) ettevõtetel nõudlus järgmisel 3-1 kuul suureneb, iga kuuendal ettevõtetel nõudlus väheneb (saldo +20). Kõige enam prognoosivad nõudluse kasvu hotellid, restoranid ja autorendi ettevõtted.

Teenindusharuti saab lisaks öelda järgmist:

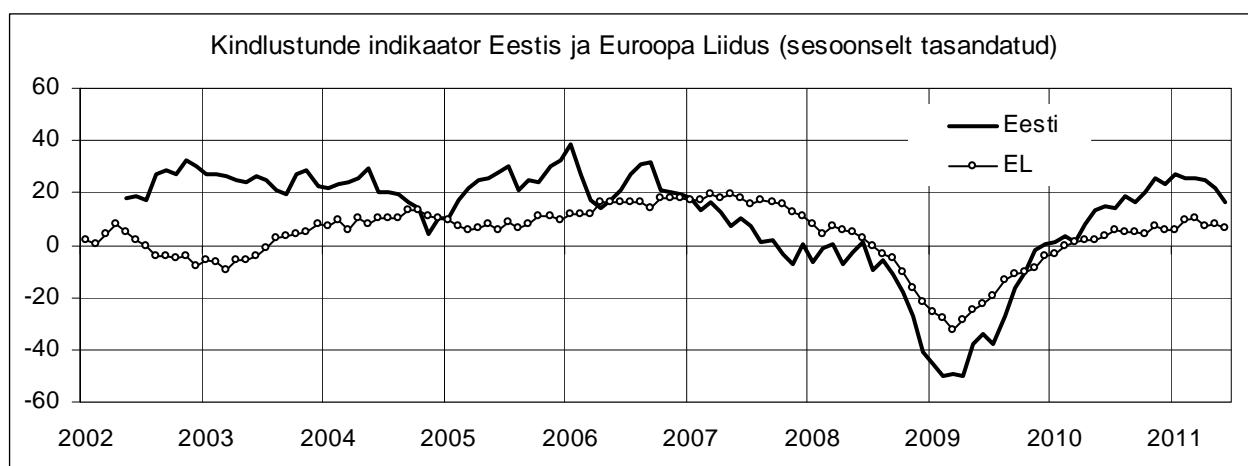
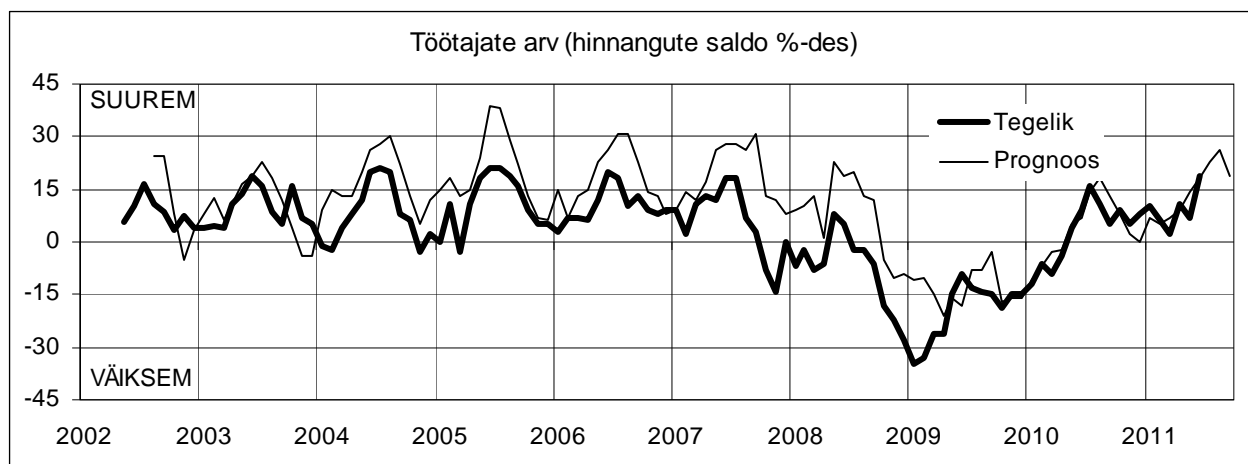
Infotehnoloogia

Turusituatsioon püsib rahuldav. Kindlustunde indikaator oli juunis +18 (märtsis +38). Ligi 1/3-ndikul ettevõtetel suurenes II kvartalis teenuste müük (saldo juunis +9, märtsis +46). Lähemal 3-1 kuul oodatakse mõõdukat nõudluse kasvu (saldo +22).

¹⁸ Teenindusbaromeeter on koostatud 264 teenindusettevõtte hinnangute põhjal

¹⁹ Kindlustunde indikaator on teenuste müügi, nõudluse ja nõudluse prognoosi saldode aritmeetiline keskmine

Hotellid

Hotellinduse turuolukord on väga soodne. Kindlustunde indikaator tõusis märtsi +35-lt juunis +72-ni. Majutusteenuste müük suurenes viimase 3 kuu jooksul üle 3/4-ndikul (76%) ettevõtetel (müügi saldo +71). 42% majutustevõtteid võtab suvekuudeks tööle lisatööjõudu. Enamik hotelle (79%) informeerib nõudluse suurenemisest järgmistel kuudel (nõudluse saldo +76).

Restoranid

Restoranide turusituatsioon muutus viimastel kuudel palju paremaks. Kindlustunde indikaator tõusis märtsi +17-lt juunis +72-ni. Müük suurenes II kvartalis kuust kuusse (müügi saldo juunis +75, mais +34, aprillis +13). Suurel osal (69%) restoranidel nõudlus lähikuudel jätkuvalt suureneb (saldo +64). Pooled restoranid kavatsevad suurendada töötajate arvu.

Turism

Ligi 40%-il turismifirmadel müük viimastel kuudel suurenes (müügi saldo juunis +6, märtsis -10). Kindlustunde indikaator oli juunis +7 (märtsis +3). Lähikuudel suureneb nõudlus 30%-il firmadel ja väheneb igal viiendal ettevõttel (nõudluse saldo +11).

Transport

Turuolukord püsib rahuldav. Transpordisektori kindlustunde indikaator tõusis märtsi +20-lt juunis +29-ni. Üle poolte (54%) ettevõtetest teatas müügi suurenemisest II kvartalis (müügi saldo juunis +54). Eeloleval 3-l kuul oodatakse nõudluse kasvu iga kaheksanda firma poolt (saldo juunis -16, märtsis +50).

Autorent

Turuolukord on hea. Kindlustunde indikaator tõusis märtsi +13-lt juunis +57-ni. Pea poolte (47%) ettevõtete teatel müük viimase 3 kuu jooksul suurenes (müügi saldo juunis +41, märtsis -24). Väljavaated järgnevas 3-ks kuuks on väga head – oodatav on nõudluse kasv (saldo +88).

Kinnisvara

Kindlustunde indikaator tõusis märtsi +18-lt juunis +24-ni. Teenuste müügi kasvust teatas 40% kinnisvara ettevõtteid (müügi saldo +36). Nõudluse tõus kinnisvara teenustele suvekuudel jätkub (saldo +16).

Reklaam

Reklaaminduse turuolukord on rahuldav. Reklaamiteenuste müük suurenes 63%-il ettevõtetele (müügi saldo juunis +46). Kindlustunde väikse languse (juunis +15, märtsis +21) peapõhjuseks on nõudluse vähenemine eelolevatel kuudel (saldo -37).

Jäätmekäitlus

Kindlustunde indikaator tõusis märtsi -9-lt juunis +37-ni. Teenuste müük suurenes ligi pooltel (47%) jäätmekäitlejatel (müügi saldo juunis +47, märtsis -43). Igal neljandal jäätmefirmal nõudlus suveperioodil kasvab (saldo +18).

TEENINDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

Näitaja	2002 - 2011			2010						2011						
	min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	-68	12	52	36	26	27	22	20	22	16	21	6	3	10	29	40
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	-73	10	50	39	29	29	28	21	21	18	21	7	6	13	30	34
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	-60	10	60	15	11	9	3	3	-9	-26	-17	23	48	54	43	20
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	-35	3	21	9	16	11	5	9	5	8	10	6	2	11	7	19
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-21	11	39	13	8	2	0	7	5	7	9	14	18	23	26	19
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-31	9	33	11	4	-5	-2	2	5	9	21	19	22	25	21	23
Äritegevust piirab praegu																
mitte miski	4	17	35	x	8	x	x	7	x	x	11	x	x	18	x	x
ebapiisav nõudlus	21	46	82	x	62	x	x	64	x	x	58	x	x	50	x	x
tööjõu puudus	1	15	36	x	3	x	x	4	x	x	5	x	x	9	x	x
ruumi, seadmete puudus	0	3	9	x	1	x	x	1	x	x	1	x	x	2	x	x
finantsprobleemid	2	10	22	x	18	x	x	15	x	x	15	x	x	14	x	x
muu	3	8	17	x	7	x	x	8	x	x	10	x	x	7	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	-44	14	48	x	20	x	x	21	x	x	47	x	x	48	x	x
Kindlustunde indikaator	-60	11	43	30	22	22	18	15	11	3	8	12	19	26	34	31

TEENINDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

		2010						2011						
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	47.4	40.6	44.9	42.2	40.1	42.9	34.2	39.8	29.4	28.3	31.6	40.7	49.7
	jäi samaks	41.6	44.4	37.3	37.8	39.7	36.4	47.4	41.1	47.1	46.5	47.0	47.4	40.5
	vähenes	11.0	15.0	17.8	20.0	20.2	20.7	18.4	19.1	23.5	25.2	21.4	11.9	9.7
	saldo	36	26	27	22	20	22	16	21	6	3	10	29	40
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	48.3	43.5	44.9	43.6	38.5	41.5	35.8	39.9	30.6	29.4	35.1	43.7	44.7
	jäi samaks	42.9	42.1	39.6	40.5	44.6	37.9	46.8	40.9	45.9	46.8	43.2	43.0	45.0
	vähenes	8.8	14.5	15.5	15.8	17.0	20.6	17.5	19.3	23.6	23.8	21.6	13.3	10.3
	saldo	39	29	29	28	21	21	18	21	7	6	13	30	34
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	30.2	27.4	29.8	28.8	28.4	17.5	13.7	15.7	38.6	54.8	57.6	47.5	36.2
	jääb samaks	54.8	56.2	49.7	45.8	46.3	55.6	46.3	51.8	46.3	38.3	38.4	48.2	47.3
	väheneb	15.1	16.5	20.5	25.4	25.3	26.9	40.1	32.5	15.1	6.9	3.9	4.4	16.5
	saldo	15	11	9	3	3	-9	-26	-17	23	48	54	43	20
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	20.2	26.5	23.5	15.8	19.6	17.7	18.7	17.9	17.6	11.0	16.2	16.2	26.0
	jäi samaks	68.4	63.4	63.6	72.9	69.4	69.1	70.4	73.9	70.9	79.6	78.4	75.1	67.1
	vähenes	11.4	10.1	12.9	11.3	11.1	13.2	10.9	8.2	11.5	9.4	5.4	8.7	6.9
	saldo	9	16	11	5	9	5	8	10	6	2	11	7	19
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	18.7	14.7	17.5	15.3	16.4	12.4	15.6	14.3	15.8	21.0	25.4	27.7	20.6
	jääb samaks	75.7	78.9	67.2	69.6	73.9	80.5	75.6	80.0	82.2	75.6	72.4	70.4	77.9
	väheneb	5.7	6.4	15.3	15.1	9.7	7.1	8.9	5.8	2.0	3.4	2.2	1.9	1.5
	saldo	13	8	2	0	7	5	7	9	14	18	23	26	19
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	13.7	8.6	6.0	9.1	14.0	10.9	14.8	23.8	19.9	23.8	27.4	22.9	24.2
	jäävad samaks	83.4	86.9	83.0	79.3	73.9	83.6	79.0	73.4	79.0	74.6	70.2	75.3	74.3
	langevad	3.0	4.5	11.1	11.6	12.1	5.5	6.3	2.9	1.1	1.6	2.4	1.9	1.5
	saldo	11	4	-5	-2	2	5	9	21	19	22	25	21	23
Äritegevust piirab praegu														
	mitte miski	x	8.5	x	x	7.1	x	x	10.5	x	x	17.8	x	x
	ebapiisav nõudlus	x	62.5	x	x	64.0	x	x	58.2	x	x	50.2	x	x
	tööjõu puudus	x	3.1	x	x	4.2	x	x	5.3	x	x	9.5	x	x
	ruumi, seadmete puudus	x	0.7	x	x	1.3	x	x	1.2	x	x	1.9	x	x
	finantsprobleemid	x	18.4	x	x	15.1	x	x	15.2	x	x	13.7	x	x
	muud	x	6.9	x	x	8.4	x	x	9.5	x	x	7.0	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	parem	x	39.7	x	x	34.4	x	x	54.8	x	x	53.4	x	x
	sama	x	40.8	x	x	52.4	x	x	37.8	x	x	41.7	x	x
	halvem	x	19.5	x	x	13.2	x	x	7.4	x	x	5.0	x	x
	saldo	x	20	x	x	21	x	x	47	x	x	48	x	x
Kindlustunde indikaator		30	22	22	18	15	11	3	8	12	19	26	34	31

TEENINDUSBAROMEETER, JUUNI 2011
(vastuste jagunemine teenindusharude lõikes %-des)

		Infotehno- loogia	Hotellid	Resto- ranid	Turism	Trans- port	Auto- rent	Kinnis- vara	Reklaam	Jäätme- kätlus	KOKKU
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	29.3	76.3	79.5	37.8	53.9	47.1	40.0	62.5	47.1	49.7
	jäi samaks	50.7	18.7	15.5	30.2	46.2	46.9	56.0	20.5	52.9	40.5
	vähenes	20.0	5.0	5.0	32.0	0.0	6.0	4.0	17.0	0.0	9.7
	saldo	9	71	75	6	54	41	36	46	47	40
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	31.7	73.0	82.1	35.1	52.5	47.1	28.0	54.2	47.1	44.7
	jäi samaks	58.3	22.0	13.0	34.9	44.5	46.9	64.0	28.8	52.9	45.0
	vähenes	10.0	5.0	5.0	30.0	3.0	6.0	8.0	17.0	0.0	10.3
	saldo	22	68	77	5	50	41	20	37	47	34
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	36.6	79.0	69.2	29.7	12.5	88.2	28.0	20.8	23.5	36.2
	jääb samaks	48.4	18.1	25.8	51.3	59.5	11.8	60.0	21.2	70.5	47.3
	väheneb	15.0	3.0	5.0	19.0	28.0	0.0	12.0	58.0	6.0	16.5
	saldo	22	76	64	11	-16	88	16	-37	18	20
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	26.8	54.1	56.4	8.3	20.5	18.8	16.0	37.5	23.5	26.0
	jäi samaks	61.2	43.0	38.6	80.7	76.5	81.3	80.0	45.5	58.5	67.1
	vähenes	12.0	3.0	5.0	11.0	3.0	0.0	4.0	17.0	18.0	6.9
	saldo	15	51	51	-3	18	19	12	21	6	19
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	36.6	42.1	50.0	2.7	15.0	11.8	12.0	12.5	29.4	20.6
	jääb samaks	58.4	57.9	50.0	97.3	82.0	82.2	88.0	79.5	70.6	77.9
	väheneb	5.0	0.0	0.0	0.0	3.0	6.0	0.0	8.0	0.0	1.5
	saldo	32	42	50	3	12	6	12	5	29	19
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	9.8	55.3	33.3	16.2	32.5	50.0	20.0	12.5	5.9	24.2
	jäävad samaks	85.2	44.7	66.7	83.8	64.5	50.0	80.0	87.5	76.1	74.3
	langevad	5.0	0.0	0.0	0.0	3.0	0.0	0.0	0.0	18.0	1.5
	saldo	5	55	33	16	30	50	20	13	-12	23
Kindlustunde indikaator		18	72	72	7	29	57	24	15	37	31

2.5. Tarbijabaromeeter²⁰

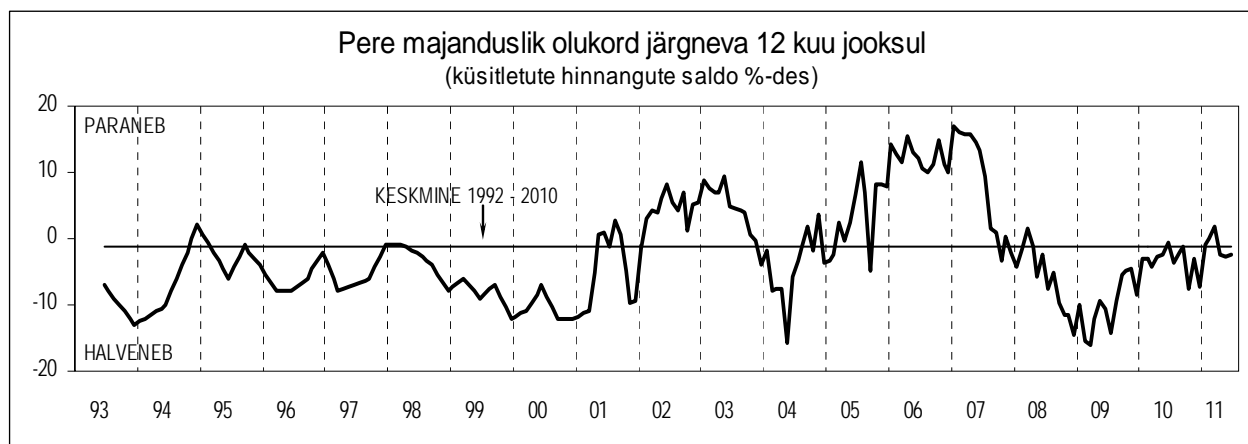
Tarbijate kindlustunde indikaator oli juunis -2 ja tarbijate kindlustunne II kvartalis oluliselt ei muutunud.

Perede ootused oma pere majandusolukorra arengule II kvartalis halvenesid

Juunis olid jätkuvalt ülekaalus need tarbijad, kelle majanduslik olukord viimasel 12 kuul halvenes (neid oli 47%), 41% tarbijate olukord oli jäänud samaks ja 11%-l olukord paranes (saldo märtsis -21 , juuni -24).

natuke halvemad kui märtsis (saldo märtsis $+2$, juunis -2). Juunis prognoosis 23% küsitletutest oma pere majandusolukorra paranemist, 40% samaks jäämist ja 25% kartis halvenemist.

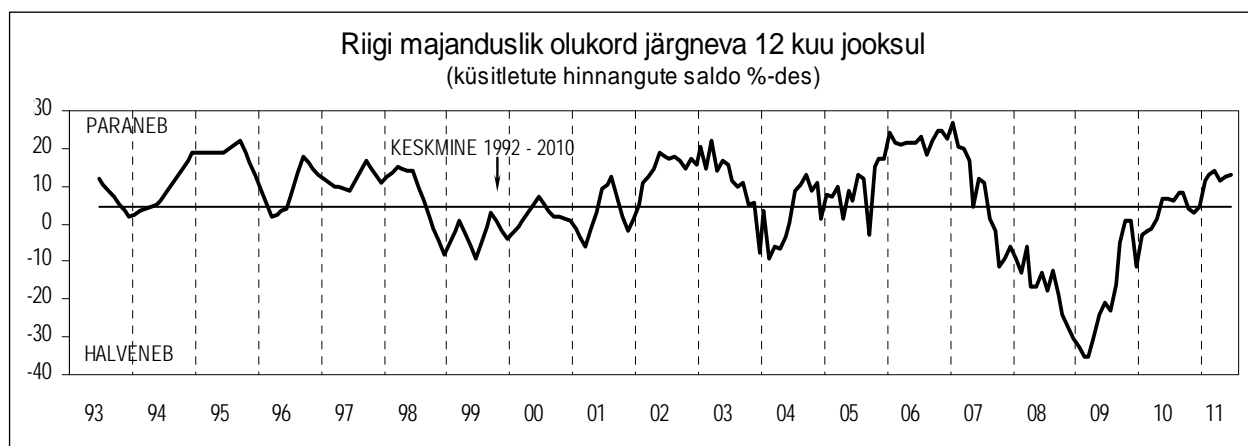
Ka ootused oma pere majandusolukorra muutumisele järgneva 12 kuu jooksul olid juunis

Ootused riigi majandusolukorra muutumisele stabiilsed

Hinnangud riigi majandusele on positiivsemad kui oma pere majandusolukorra hinnangud. Ootused riigi majandusseisule järgneva 12 kuu pärast olid II kvartalis samal tasemel kui I kvartalis (II kvartalis saldode keskmine $+12,6$, I kvartalis $+12,7$). Juunis 45% küsitletutest

lootis, et riigi majandusolukord on järgneva 12 kuu pärast parem, sama olukorra püsimumist ootas 28% ja halvenemist kartis 17% küsitletutest (saldo $+13$ on 8 punkti kõrgem ajaloolisest keskmisest).

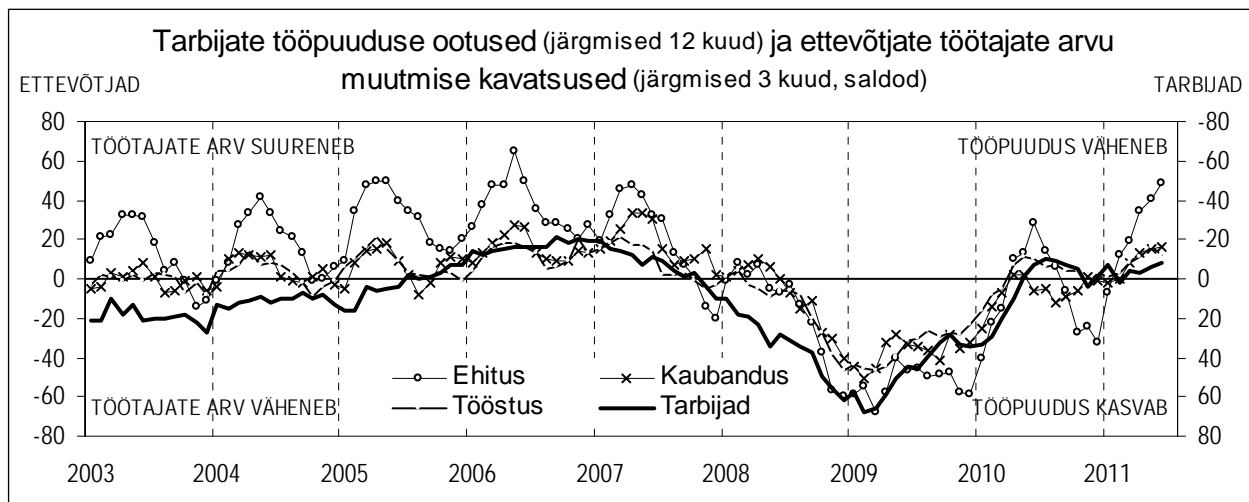

²⁰ Küsitlusi viiakse läbi telefoni teel. Juunikuu küsitlus viidi läbi 1. – 8. juunini ja küsitleti 800 inimest üle Eesti.

Hinnangud tööturule paranesid

Tarbijate hinnangul jätkab töötus järgneva 12 kuu jooksul vähenemist (saldo märtsis -4, juunis -8). Ka ettevõtjate hinnangud lähema 3 kuu tööturu muutuste kohta on oluliselt positiivsemad kui aasta tagasi juunis ning näitavad,

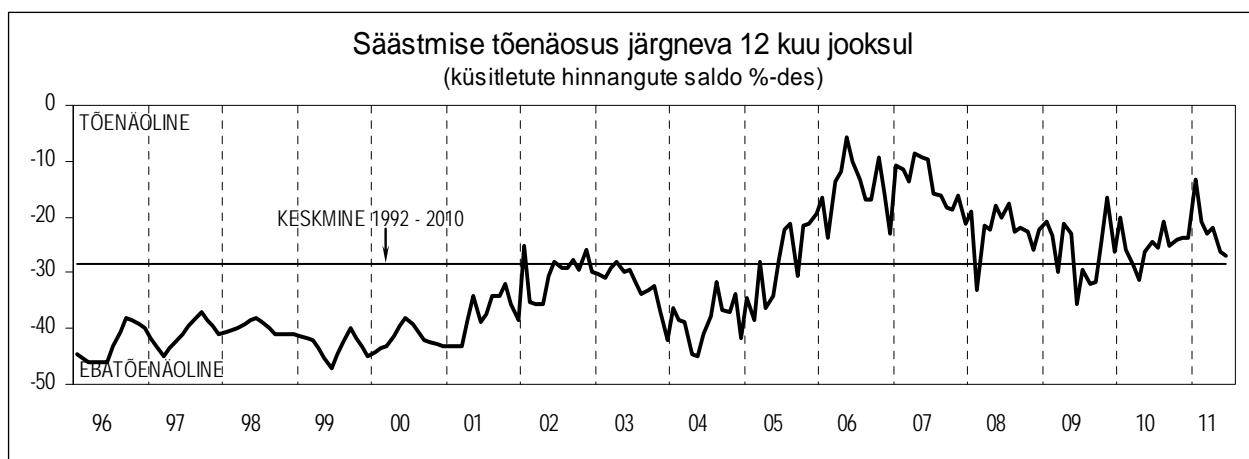
et kõigis uuritavates majandusharudes on ettevõtjaid, kes töökohti juurde loovad enam kui neid ettevõtjaid, kes töökohti kaotavad (juunis saldo tööstuses +12, kaubanduses +16, ehituses +49, teeninduses +19).

Perede rahalises olukorras olulisi muutusi ei toimunud

Perede rahaline olukord on viimastel aastatel püsinud suhteliselt stabiilne. Juunis suutis säästa 40% peredest, 49% tuli ots-otsaga välja ja 11% elas kas varasematest säästudest või oli võlgades.

Tarbijate püsikaupade ostuplaanid olid II kvartalis endiselt tagasihoidlikud. Sisetarbimise kasvu piirab Euroopa Liidu riikide üks kõrgeimaid inflatsioone ja reaalpalka jätkuv langus.

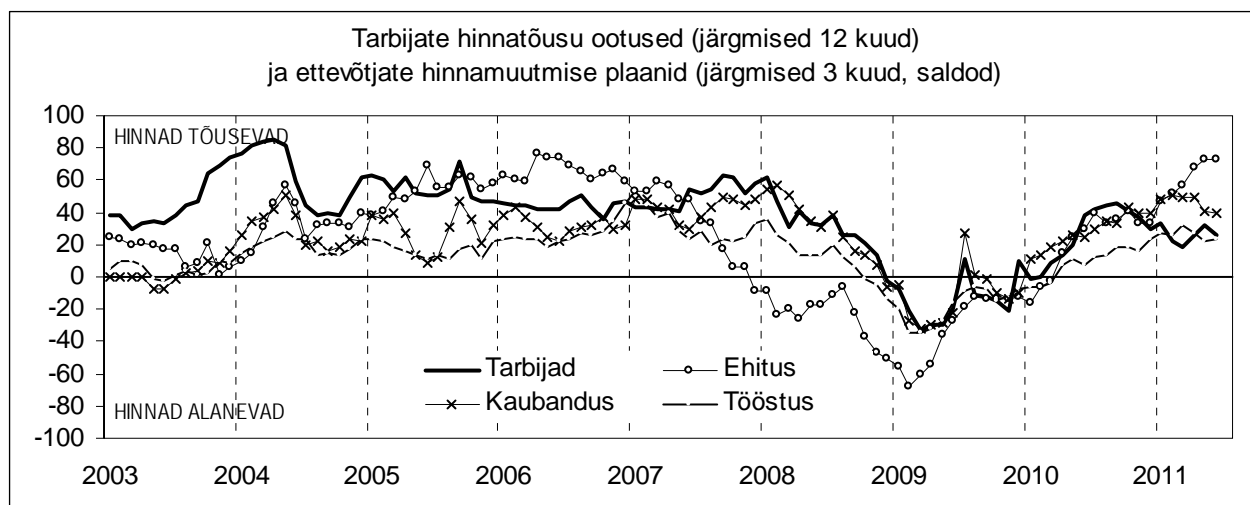
Tarbijate jaoks on hinnad viimase 12 kuu jooksul oluliselt kallinenud ja ka inflatsiooniootused püsivad kõrged

Tarbijate hinnangul jätkavad hinnad ka järgneva 12 kuu jooksul kasvu. Juunis prognoosis 1,1% vastanute hinnade alanemist (märtsis

0,6%), 12% hindade püsimist samal tasemel (märtsis 15%), 25% hindade senisest aeglase- mat kasvu (märtsis 31%), 36% hinnatõusu pü-

simist samal tasemel (märtsis 26%) ja 13% hinnatõusu kiirenemist (märtsis 13%); (saldo märtsis 18, juunis 26). Ettevõtjate hinnangud

konjunktuuribaromeetri küsitlustes lähemaks 3 kuuks hinnatõusu tempo aeglustumist samuti veel ei prognoosi.

Tarbijate kindlustunde koondindikaator

Tarbijate kindlustunde indikaator oli juunis –2 ja viimastel kuudel on indikaator püsinud ligikaudu samal tasemel. 3 kuuga halvenesid tarbijate ootused oma pere majandusolukorra suhtes ja säästuprognoos, paranesid hinnangud tööturu arengutele.

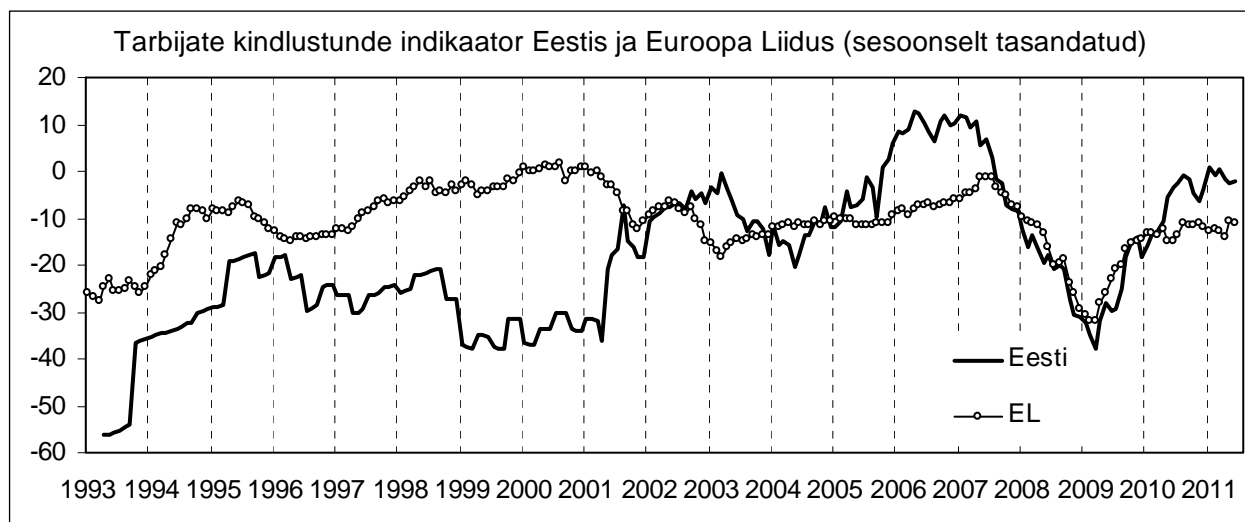
2011. aasta juunis oli tarbijate kindlustunde indikaator Euroopa Liidus –11,0 ja see on 1,8 punkti parem kui märtsis ja euroalal oli tarbijate kindlustunde indikaator –9,8 ja see on 0,8 punkti parem kui märtsis.

Tarbijate kindlustunde indikaator (indikaatori komponentide lõikes)

		Kindlustunde indikaator	Pere majanduslik olukord järgneval 12 kuul (saldo)	Eesti majanduslik olukord järgneval 12 kuul (saldo)	Tööpuudus järgneval 12 kuul (saldo)	Säästmise järgneval 12 kuul (saldo)
Juuni	2005	-5	7	6	4	-25
Juuni	2006	10	12	22	-16	-9
Juuni	2007	7	13	12	-11	-6
Juuni	2008	-16	-2	-13	28	-16
Juuni	2009	-28	-11	-21	45	-36
Märts	2010	-14	-4	-1	20	-29
Juuni	2010	-3	-1	7	-7	-24
Jaanuar	2011	1	-1	11	-8	-13
Veebruar	2011	-2	0	13	2	-21
Märts	2011	-1	2	14	-4	-23
Aprill	2011	-2	-2	12	-3	-22
Mai	2011	-3	-3	13	-6	-26
Juuni	2011	-2	-2	13	-8	-27

Tarbijate kindlustunde indikaator sotsiaalsetes gruppides

	2006 juuni	2007 juuni	2008 juuni	2009 juuni	2010 juuni	2011 juuni
KOKKU	13	7	-16	-28	-3	-2
Sissetulek						
I kvartii	-2	-1	-21	-33	-15	-17
II kvartii	6	5	-20	-34	-12	-13
III kvartii	13	12	-11	-19	5	-2
IV kvartii	21	14	-11	-25	8	14
Sugu						
Mehed	16	8	-13	-25	2	2
Naised	5	6	-18	-31	-7	-5
Vanus						
16-29	16	19	-6	-19	14	14
30-49	12	4	-18	-28	-6	1
50-64	7	1	-21	-31	-11	-11
üle 65	2	2	-9	-32	-10	-17
Elukutse						
Eraettevõtja	23	8	-17	-24	1	13
Valgekrae	10	9	-17	-27	4	8
Oskustööline	10	9	-17	-27	-4	0
Lihttööline	10	5	-17	-29	-11	-5

TARBIJABAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Küsimus	2011			
	aprill	mai	juuni	
1. Perekonna majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	1.4	0.8	1.5
mõnevõrra parem	+	7.0	7.6	9.9
sama	=	39.4	42.1	40.8
mõnevõrra halvem	-	36.0	32.0	34.1
palju halvem	--	15.4	17.1	13.3
ei oska öelda		0.9	0.4	0.5
saldo		-29	-29	-24
2. Perekonna majanduslik olukord järgneva 12 kuu pärast				
palju parem	++	1.6	1.5	1.5
mõnevõrra parem	+	18.5	22.0	21.5
sama	=	44.3	41.0	39.6
mõnevõrra halvem	-	15.6	19.3	20.3
palju halvem	--	5.5	5.6	4.5
ei oska öelda		14.5	10.6	12.6
saldo		-2	-3	-2
3. Eesti majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	0.8	0.9	1.5
mõnevõrra parem	+	25.8	29.6	31.9
sama	=	26.0	22.9	21.3
mõnevõrra halvem	-	25.4	26.3	28.6
palju halvem	--	13.1	11.8	9.3
ei oska öelda		9.0	8.6	7.5
saldo		-12	-9	-6
4. Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	1.4	2.9	2.1
mõnevõrra parem	+	41.0	41.0	42.5
sama	=	28.9	26.9	28.4
mõnevõrra halvem	-	13.5	13.5	13.8
palju halvem	--	3.5	4.0	3.4
ei oska öelda		11.8	11.8	9.9
saldo		12	13	13
5. Hindade muutus viimase 12 kuu jooksul				
oluliselt tõusnud	++	56.9	64.1	64.1
mõõdukalt tõusnud	+	25.9	24.4	22.8
natuke tõusnud	=	13.9	8.6	11.5
jäänud samaks	-	1.9	1.8	1.1
alanenud	--	0.0	0.3	0.1
ei oska öelda		1.5	0.9	0.4
saldo		69	75	75

Küsimus	2011			
	aprill	mai	juuni	
6. Hindade muutus lähema 12 kuu jooksul (võrreldes möödunud 12 kuuga)				
hinnad tõusevad kiiremini	++	12.3	17.4	15.0
hinnad tõusevad sama kiiresti	+	40.0	39.4	35.5
hinnad tõusevad aeglasemalt	=	27.0	24.8	25.3
hinnad püsivad samal tasemel	-	10.4	8.5	12.1
hinnad langevad	--	0.6	1.1	1.1
ei oska öelda		9.8	8.9	11.0
saldo		26	32	26
7. Tööpuudus järgneva 12 kuu jooksul				
kasvab tunduvalt	++	5.1	4.6	2.6
kasvab mõnevõrra	+	18.4	17.3	19.8
jääb samaks	=	33.6	34.3	33.6
väheneb mõnevõrra	-	32.0	34.9	34.9
väheneb tunduvalt	--	1.5	1.8	2.9
ei oska öelda		9.4	7.3	6.3
saldo		-3	-6	-8
8. Praeguse aja soodsus püsikaupade ostmiseks				
praegu on sobiv aeg	+	24.3	20.8	20.6
ei eriti soodne ega ebasoodne	=	31.0	27.9	27.8
ei ole soodne	-	25.3	33.3	33.5
ei oska öelda		19.5	18.1	18.1
saldo		-1	-13	-13
9. Kulutamine püsikaupade ostuks järgmisel 12 kuul (võrreldes viimase 12 kuuga)				
tunduvalt rohkem	++	3.4	3.0	3.4
mõnevõrra rohkem	+	8.0	8.6	9.6
umbes samad	=	43.1	40.1	39.1
mõnevõrra vähem	-	14.5	15.3	16.4
tunduvalt vähem	--	27.6	30.0	28.5
ei oska öelda		3.4	3.0	3.0
saldo		-28	-30	-28
10. Praeguse majandusliku olukorra sobivus raha kogumiseks/säästmiseks				
väga sobiv aeg	++	9.8	6.0	4.5
küllaltki sobiv aeg	+	27.3	28.5	28.0
pigem ebasobiv aeg	-	31.8	36.6	39.9
täiesti ebasobiv aeg	--	21.8	17.8	16.5
ei oska öelda		9.5	11.1	11.1
saldo		-14	-16	-18

Küsimus	2011			
	aprill	mai	juuni	
11. Raha säästmise tõenäosus lähema 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	5.6	3.9	5.0
küllaltki tõenäoline	+	32.3	30.3	28.0
küllaltki ebatõenäoline	-	32.5	37.4	36.9
täiesti ebatõenäoline	--	27.4	26.8	27.5
ei oska öelda		2.3	1.8	2.6
saldo		-22	-26	-27
12. Pere praegune rahanduslik olukord				
säästetakse palju	++	1.9	1.5	2.1
säästetakse natuke	+	35.5	33.9	37.6
tullakse ots-otsaga välja	=	51.5	51.4	48.8
kulutatakse varasemaid sääste	-	7.8	9.3	7.9
elatakse võlgu	--	2.4	3.4	3.0
ei oska öelda		1.0	0.6	0.6
saldo		13	10	14

Küsimus	2011			
	aprill	mai	juuni	
13. Auto ostmise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	2.4	-	-
küllaltki tõenäoline	+	6.3	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	8.5	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	82.1	-	-
ei oska öelda		0.8	-	-
saldo		-81	-	-
14. Maja ostmise või ehitamise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	1.0	-	-
küllaltki tõenäoline	+	1.8	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	6.5	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	89.6	-	-
ei oska öelda		1.1	-	-
saldo		-91	-	-
15. Suuremate kulutuste tegemise tõenäosus oma maja või korteri kapitaalseks ümberehitamiseks või remontimiseks järgneva 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	10.8	-	-
küllaltki tõenäoline	+	17.4	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	11.1	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	59.9	-	-
ei oska öelda		0.9	-	-
saldo		-46	-	-

TARBIJABAROMEETER

(saldod: küsitletute positiivsete ja negatiivsete hinnangute vahe)

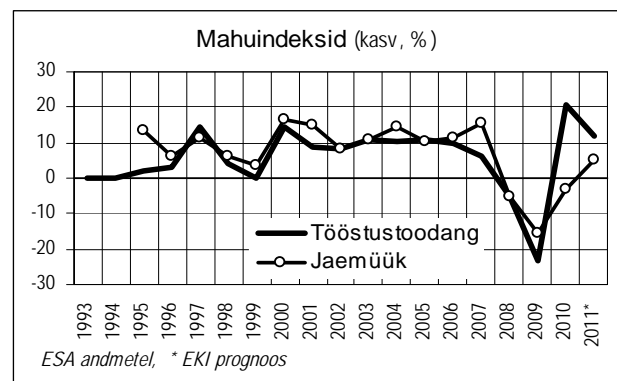
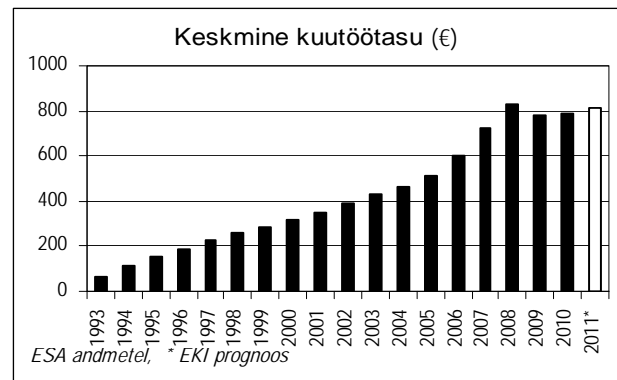
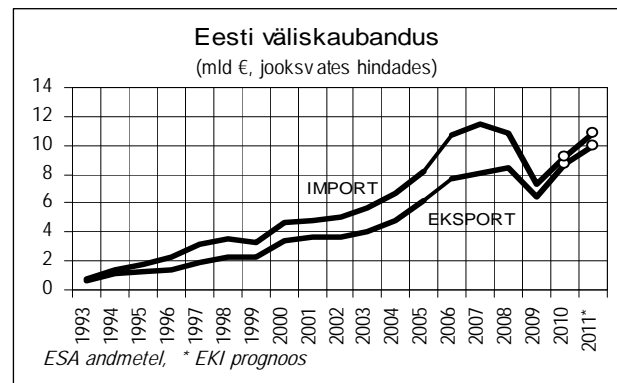
Küsimus	1992 - 2011			2010						2011						
	min	kesk	max	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
PEREKONNA MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-53	-8	18	-29	-23	-23	-21	-20	-21	-22	-15	-21	-21	-29	-29	-24
Järgmised 12 kuud	-36	-1	17	-1	-4	-2	-1	-7	-3	-7	-1	0	2	-2	-3	-2
RIIGI MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-65	-5	38	-33	-24	-13	-13	-11	-12	-13	-4	-11	-8	-12	-9	-6
Järgmised 12 kuud	-37	5	27	7	6	8	8	4	3	4	11	13	14	12	13	13
HINNAD																
Viimased 12 kuud	-29	33	85	25	24	30	32	51	58	61	60	55	60	69	75	75
Järgmised 12 kuud	-33	40	85	38	41	45	45	41	37	29	33	23	18	26	32	26
Muutus %-des	-1	11	21	7	8	8	8	9	9	8	8	7	7	8	9	9
TÖÖPUUDUS																
	-22	16	76	-7	-10	-9	-7	-5	4	-1	-8	2	-4	-3	-6	-8
PÜSIKAUPADE OSTUD																
Praegu	-13	23	47	16	23	24	21	22	16	16	-6	-9	-7	-1	-13	-13
Järgmise 12 kuu jooksul	-60	-17	-2	-27	-27	-28	-25	-34	-24	-28	-31	-28	-28	-28	-30	-28
SÄÄSTUD																
Praegu	-75	-25	-2	-23	-17	-13	-19	-17	-11	-17	-10	-17	-15	-14	-16	-18
Järgmise 12 kuu jooksul	-47	-29	-6	-24	-26	-21	-25	-24	-24	-24	-13	-21	-23	-22	-26	-27
PERE RAHANDUSLIK OLUKORD																
AUTO OSTMINE	-89	-70	-55	x	-82	x	x	-81	x	x	-76	x	x	-81	x	x
MAJA OSTMINE	-93	-82	-64	x	-87	x	x	-89	x	x	-88	x	x	-91	x	x
MAJA, KORTERI REMONT	-66	-34	-14	x	-48	x	x	-46	x	x	-46	x	x	-46	x	x
KINDLUSTUNDE INDIKAATOR																
	-37	-10	13	-3	-3	-1	-3	-6	-7	-6	1	-2	-1	-2	-3	-2

kust on ka pärit valdav osa detaile ja pooltooteid, mida on kasutatud allhankelepingute täitmisel. Maailma majanduskliima halvemisega Eesti väliskaubanduse areng aastatel 2001-2002 ja 2008-2009 aeglustus, kuid olukorra paranedes taas kiirenes. 2010. aastal väliskaubandus märgatavalt elavnes (tõus üle kolmandiku). Väliskaubanduse kiire areng jätkub ka 2011. aastal

Tööhõive. Negatiivse iibe ja väljarände tõttu 90-ndatel aastatel tööga hõivatute arv Eestis oluliselt vähenes. Alates 2000. aastast hõivatute arv liikus tõusu suunas, jõudes 2000. a 572 tuh inimeselt 657 tuhande inimeseni 2008. aastal. Töötuse määr kasvas kuni 2000. aastani, ulatudes siis ligi 14%-ni. Aastatel 2002-2007 töötuse määr liikus langustrendil, moodustades 2003. ja 2004. a ~10% ja 2007. a 4,7%. Tööhõivet tõstis kinnisvarabuim, mille käigus ehitussektoris lisandus ligi 40 tuhat töötajat. 2008. aastal hakkas tööpuudus taas kasvama, põhjustatuna majanduslangusest ja eriti ehitussektori taandarengust. 2009. a tööpuudus kasvas järsult. Registreeritud töötajaid oli aasta lõpul 87 282 inimest (aasta keskmine 67 tuh in). 2010. aasta teisel poolel olukord paranes, kuid aasta keskmine näitaja oli ligi 80 tuh in).

Tööstustoodang. Tööstustoodangu osakaal SKP-s on majanduse ümberstruktureerimise käigus vähenenud 35,4%-lt (1992. a) 14,5%-ni (2009. a). Töötlev tööstus annab 5/6 tööstustoodangust. Aastatel 1995-2007 oli tööstustoodangu mahuindeks positiivne, erandiks vaid 1999. aasta, mil 3,4%-st langust põhjustas Vene majanduskriis. 2000-2007. a oli tööstuse areng väga kiire (keskmiselt 10%). Toodangu maht sõltus olulisel määral allhanketööde lepingutest ja viimased omakorda maailmamajanduse olukorrast. Oluline mõju tööstustoodangu arengule on välisnõudlusel, kuna tööstusettevõtted müüvad välisriikidele enam kui poole oma toodangust. Olukord muutus oluliselt 2008. aastal, mil nõudluse langus sise- ja välisriikidele põhjustas toodangu mahu 5,0%-lise vähenemise. Tellimised vähenesid veelgi enam 2009. aastal, mil toodangu maht langes 24,1%. Uus tõus algas 2010. a, seda tänu ekspordinõudluse tõusule (tõus 20,8%). 2011. a prognoos – 18,0%.

Palk ja elanike sissetulekud. Aastatel 1992-2008 keskmine brutopalk pidevalt suurenes, ületades 400 €piiri esmakordselt 2003. aastal ja 800 €piiri 2008. aastal. Palga kasv kuni 2008. aastani on ületanud tarbijahindade kallinemise, tagades reaalsel palgal tõusu. Keskmiselt on reaalsel palgal tõus olnud 1996-2008. a 7,0% aastas. Kõrgemad nominaalpalgad on finantssüsteemis, valitsussektoris, kinnisvaraarenduses ja mäetööstuses. Majanduslangus sundis ettevõtteid tootluse- ja palgatõusu proportsioonist rangevalt kinni pidama. 2009. a keskmine palk langes 784 euroni. 2010. aasta keskmine palk tõusis 8 € võrra. Mõõdukas tõus (4,8%) jätkub ka 2011. a.

Tähtsamad majandusnäitajad 1993 – 2010 ja prognoos 2011. a

Näitaja	Mõõtühik	1993	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 prognoos
Sisemajanduse koguprodukt (SKP)	mld €	1,5	5,0	5,4	6,2	7,0	7,8	8,7	9,7	11,2	13,4	15,8	16,1	13,9	14,5	16,0
SKP võrreldavates hindades eelmise aasta suhtes	%	91,0	106,0	100,6	110,0	107,5	107,9	107,6	107,2	109,4	110,6	106,9	94,9	86,1	103,1	105,5
Kapitali kogumahutus põhivarasse	mld €	0,3	1,5	1,3	1,6	1,8	2,3	2,8	3,0	3,6	4,8	5,5	4,6	3,0	2,7	3,4
Tarbijahinnaindeks (aasta keskmine)	%	89,9	8,2	3,3	4,0	5,8	3,6	1,3	3,0	4,1	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	4,5
Tootjahinnaindeks (aasta keskmine)	%	75,0	4,2	-1,2	4,9	4,5	0,4	0,2	2,9	2,1	4,5	8,3	7,1	-0,5	3,3	5,0
Kaupade põhieksport	mld €	0,68	2,25	2,26	3,44	3,69	3,64	4,00	4,77	6,19	7,72	8,03	8,47	6,48	8,75	10,5
Kaupade põhiimport	mld €	0,75	3,53	3,22	4,61	4,80	5,08	5,71	6,70	8,21	10,71	11,44	10,90	7,27	9,25	10,8
Kaubavahetuse saldo	mld €	-0,08	-1,28	-0,96	-1,17	-1,11	-1,44	-1,71	-1,94	-2,02	-2,99	-3,41	-2,43	-0,79	-0,50	-0,3
Teenuste eksport	mld €	0,28	1,33	1,41	1,62	1,80	1,80	1,96	2,29	2,61	2,87	3,19	3,51	3,16	3,40	4,5
Teenuste import	mld €	0,22	0,82	0,87	0,97	1,07	1,17	1,23	1,40	1,77	1,98	2,24	2,29	1,81	2,09	2,4
Jooksevkonto saldo	mld €	0,02	-0,43	-0,23	-0,33	-0,36	-0,82	-0,98	-1,10	-1,12	-2,05	-2,72	-1,57	0,63	0,52	0,4
SKP suhtes	%	0,3	-8,6	-4,3	-5,4	-5,2	-10,6	-11,3	-11,3	-10,0	-15,3	-17,2	-9,7	4,5	3,6	2,5
Registreeritud tööpuudus (aasta keskmise-na)	tuh in	34,4	31,9	44,0	46,2	54,1	48,2	43,3	32,2	26,0	15,4	13,4	19,7	67,0	79,7	60,0
Nominaalpalk keskmiselt kuus	€	68	257	284	314	352	393	430	466	516	601	725	825	784	792	830
Reaalpalga kasv eelmise aasta suhtes	%	2,2	4,0	6,9	6,3	6,1	7,6	8,0	5,2	6,4	11,6	13,0	3,2	-4,9	-2,3	0,3
Tööstustoodang, mahuindeks	%	-18,7	4,1	-3,4	14,4	8,8	8,4	11,0	10,4	11,0	9,9	6,4	-5,0	-24,1*	20,8*	18,0
Jaemüük, mahuindeks	%	...	6,4	3,6	16,3	15,0	8,4	10,9	14,6	10,5	11,3	15,5	-5,4	-15,6	-3,0	5,0
Pankade koondlaenuportfell aasta lõpul	mld €	...	1,5	1,7	2,2	2,6	3,2	4,4	5,9	8,0	11,4	15,3	16,6	15,6	14,8	14,0
Omajõul tehtud ehitustööd	mld €	0,12	0,61	0,54	0,62	0,69	0,89	1,00	1,18	1,55	2,07	2,63	2,30	1,50	1,28	1,6

* esialgne

4. Riikide rahvusvaheline konkurentsivõime 2011: IMD edetabel

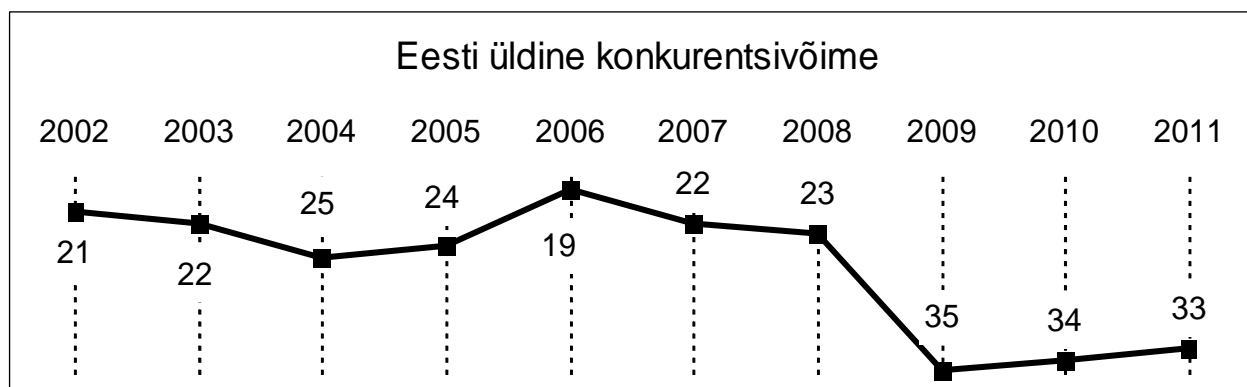
Lausanne'i Juhtimise Arendamise Instituut (IMD) avaldas äsja (17. mail) 2011. aasta riikide rahvusvahelise konkurentsivõime edetabeli, mis tugineb 2010. aasta statistilistele andmetele ja 2011. a veebruaris - märtsis läbi viidud ettevõttejuhtide küsitluse tulemustele.

Teatavaks on tehtud projektis osalenud 59 riigi kohad üldedetabelis, neljas alamtabelis (faktorite lõikes) ning riikide konkurentsivõime indeks (% esikohal oleva riigi suhtes). Tulemused on järgmised (vt tabel 4.1).

Tabel 4.1. IMD riikide rahvusvahelise konkurentsivõime edetabel 2011. a

Riik	Üldjärjestus		Koht konkurentsivõime faktorite lõikes			
	Koht	% esikohal oleva riigi suhtes	Majanduse seisund	Valitsuse tõhusus	Äritegevuse efektiivsus	Infrastruktuur
Hongkong	1	100,0	4	1	1	21
USA	1	100,0	1	19	10	1
Singapur	3	98,6	5	2	2	10
Rootsi	4	94,1	11	5	4	2
Šveits	5	92,6	15	3	11	4
Taiwan	6	92,0	8	10	3	16
Kanada	7	90,8	12	9	8	5
Katar	8	90,2	2	6	5	37
Austraalia	9	89,3	13	7	7	14
Saksamaa	10	87,8	6	24	16	7
Luksemburg	11	86,5	9	15	9	22
Taani	12	86,4	40	13	6	3
Norra	13	86,3	26	11	12	8
Holland	14	85,7	19	18	13	12
Soome	15	84,4	37	14	15	6
Malaisia	16	84,1	7	17	14	27
Iisrael	17	81,6	36	16	17	15
Austria	18	81,6	24	27	20	13
Hiina	19	81,1	3	33	25	28
Suurbritannia	20	80,3	14	26	28	17
Uus-Meremaa	21	79,8	33	8	24	23
Korea	22	78,5	25	22	26	20
Belgia	23	77,6	23	39	23	19
Iirimaa	24	77,1	52	30	18	24

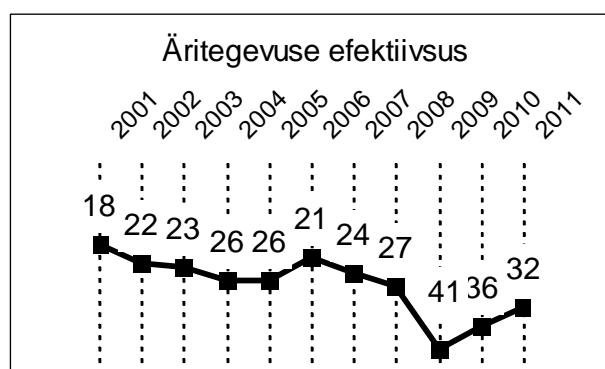
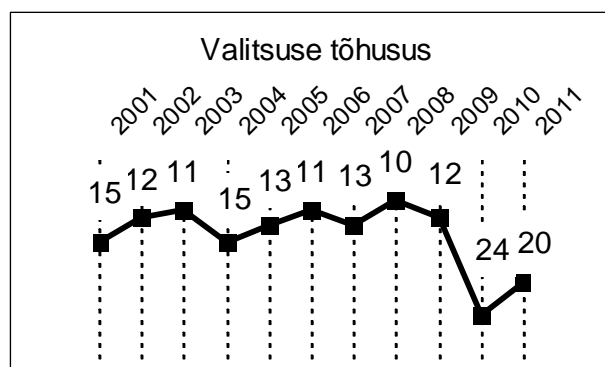
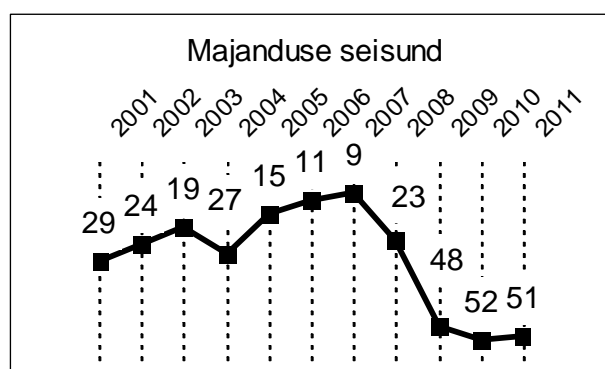
Riik	Üldjärjestus		Koht konkurentsivõime faktorite lõikes			
	Koht	% esikohal oleva riigi suhtes	Majanduse seisund	Valitsuse tõhusus	Äritegevuse efektiivsus	Infrastruktuur
Tšiili	25	76,8	17	12	21	40
Jaapan	26	75,2	27	50	27	11
Tai	27	74,9	10	23	19	47
Araabia ÜE	28	73,2	21	4	46	39
Prantsusmaa	29	71,4	22	44	47	18
Tšehhi	30	71,0	34	28	35	29
Island	31	70,8	20	40	34	9
India	32	70,7	18	29	22	50
Eesti	33	68,3	51	20	32	33
Poola	34	66,9	31	35	41	34
Hispaania	35	66,7	47	38	38	26
Kasahstan	36	66,2	35	21	36	46
Indoneesia	37	64,6	32	25	33	55
Mehhiko	38	64,0	16	43	43	49
Türgi	39	63,8	46	34	30	44
Portugal	40	63,8	50	48	44	25
Filipiinid	41	63,3	29	37	31	57
Itaalia	42	62,8	38	51	48	30
Peruu	43	62,7	20	36	39	58
Brasiilia	44	61,0	30	55	29	51
Leedu	45	60,2	53	47	45	36
Kolumbia	46	59,8	41	45	37	54
Ungari	47	58,9	44	52	50	35
Slovakkia	48	58,6	57	42	42	41
Venemaa	49	58,4	42	46	54	38
Rumeenia	50	57,5	49	49	49	42
Sloveenia	51	56,9	43	53	56	31
LAV	52	56,9	54	32	40	56
Jordaania	53	55,2	55	31	52	52
Argentiina	54	54,7	39	57	51	45
Bulgaaria	55	53,6	48	41	57	53
Kreeka	56	51,9	58	56	53	32
Ukraina	57	51,5	45	58	55	48
Horvaatia	58	49,4	56	54	59	43
Venetsueela	59	35,3	59	59	58	59

Tabelis 4.1 toodust nähtub, et USA majandus on taas (peale aastast vahet) osutunud maailma kõige konkurentsivõimelisemaks, kuid seekord koos Hongkongiga. Eelmisel aastal juhtis edetabelit Singapur, teisel kohal oli Hongkong ning USA oli kolmas. Tänavuseks „täheks“ on Rootsi, kes on tõusnud eelmise aasta 6. kohalt 4-ndaks, esindades TOP 10-s Põhjamaade edumudelit. Tänavuse TOP 10 uustulnukateks on Katar (2010. a 15-s) ja Saksamaa (2010. a 16-s) ning väljalangejateks Norra ja Malaisia. Väljaspool TOP 10-t on suuremad tõusjad edetabelis Türgi (48-lt kohalt 39-le), Mehhiko (47-lt 38-le) ja Soome (19-lt 15-le).

Tabelis toodud andmetest üksikute **faktorite** (4) lõikes nähtub, et **majanduse seisundi** poolest on kõige edukamad (6 esimest) riigid USA, Katar, Hiina, Hongkong, Singapur ja Saksamaa. **Valitsuse tegevus** on tõhusaimaks hinnatud Hongkongis, Singapuris, Šveitsis, Araabia Ühendemiraatides, Rootsis ja Kataris. **Äritegevuse efektiivsus** on kõrgeim Hongkongis, Singapuris, Taiwanil, Rootsis, Kataris ja Taanis. **Infrastruktuuri** arengutaseme poolest kuuluvad riikide tippu USA, Rootsi, Taani, Šveits, Kanada, ja Soome (kõik n.ö. rikkad riigid).

Eesti on IMD 2011. aasta edetabelis 59 riigi hulgas 33. kohal, tõustes aastatagusega võrreldes 1 koha võrra. Eesti on möödunud Poolast ja Kasahstanist ning meist on ettepoole asetunud AÜE, kes varem IMD projektis ei osalenud. Eesti konkurentsivõime indeks (esikohal oleva riigi suhtes) on aastaga tõusnud 62,6-lt 68,3-le.

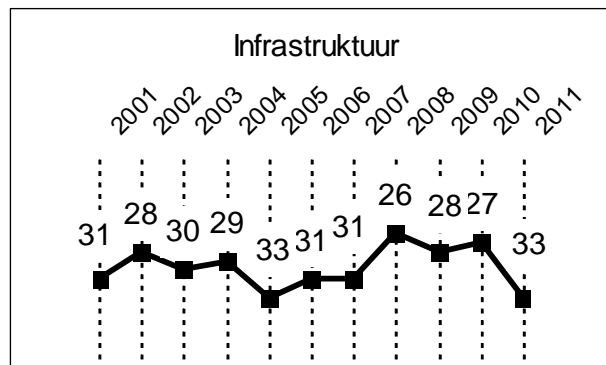
Jooniselt nähtub, et Eesti positsioon konkurentsivõime **faktorite** lõikes on küllaltki erinev, ulatudes 20. kohast (valitsuse tõhusus) kuni 51. kohani (majanduse seisund). Eelmise aastaga võrreldes oleme 3 faktori osas oma positsiooni parandanud ja 1 faktori osas langenud taha poole (infrastruktuur).

Läbi aegade on Eesti konkurentsivõime tugevaimaks küljeks olnud **valitsuse tõhusus** (hinnatakse eelkõige eelarve-ja maksupoliitikat). Jooniselt nähtub, et vastavas edetabelis on meie erinevatel aastatel kuulunud kohad 10-st 24-ni ning madalaim koht oli raskel 2010. aastal (2009. a andmete baasil). Tänavu Eesti koht tõusis 4 võrra.

Majanduse seisundi poolest langesime kriisiaastatel üsna „põhja“ – 52.kohale, mida suutsime tänavu (2010.a andmete baasil) natuke parandada – tõusime 51. kohale. Majanduse kiire kasv 2006. a (SKP 10%) andis Eestile 2007. aasta edetabelis majanduse seisundi osas 9. koha.

Äritegevuse efektiivsus kannatas kriisiaastatel samuti, langesime vastavas edetabelis 20 koha võrra – 41. kohale. Kahel viimasel aastal on Eesti positsioon natuke paranenud – värskes edetabelis oleme 32. kohal.

Infrastruktuuri arengutasemelt on Eesti läbi aegade olnud vahemikus 26. koht kuni 33. koht. Tänavuses edetabelis oleme taas suhteliselt tagasihoidlikul 33. kohal. Vahetult meie ees on Kreeka, Sloveenia ja Itaalia ning taga Poola, Ungari ja Leedu.

5. EKI toidukorvi maksumus: II kvartal 2011

Toidukorv kallines juunis võrreldes märtsiga 3,1%, aastaga on toidukulud suurenenud 19,8%.

Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv maksis juunis 66.95 eurot ning oli märtsi ostukorvist 3,1% (2.03 eurot) ja 2010. aasta juuni toidukorvist 19,8% (11.06 eurot) kallim (tabel 5.1, joonis 5.1 ja 5.2).

Juunis kallines EKI toidukorvis (võrreldes märtsiga) enamasti toidukaupu, odavnesid vaid kartul, mugulsibul, hapukoor ja piim.

Lihasaaduste hinnatõusu tõttu suurenesid II kvartalis nädala ostukulud 87 eurosent (5,5%). Võrreldes märtsiga kallines värske liha 6,2%, keeduvorst 5,4%, hakkliha 5,1% ning suitsulihtooted 1,8%.

Puu- ja köögivilja hinnatõus (võrreldes märtsiga) lisas ostukorvi maksumusele 0.28 eurot (3,9%) nädalas. Enim kallines puuvili, mis suurendas neljaliikmelise pere nädala ostukulusid 0.73 eurot. Kartuli ja juurvilja odavnemise tõttu vähenesid toidukulud nädalas 45 eurosendi võrra.

Suhkru 28,4% ja kohvi 4,6% kallinemine suurendas nädala ostukulusid 0.36 eurot. Limonaadi 2,5% hinnatõus lisas nädala ostukorvile seitse, kondiitritoodete ning margariini kallinemine veel neli eurosent.

Piimasaaduste maksumus toidukorvis tõusis võrreldes märtsiga 0,9% (0.15 eurot). Kiiremas tempos kallines või 4,1%, koor 1,5% ja kohupiim 0,6%, mis kokku suurendasid ostukulusid 17 eurosent. Piimatoodetest odavnes piimkeefir 0,5%.

Teraviljasaaduste maksumus toidukorvis kasvas võrreldes märtsiga 2,4% (0.23 eurot). Leiva-saiatoodete kallinemine suurendas neljaliikmelise pere toidukulusid 0.12 eurot ning jahu ja tangainete kallinemine 0.11 eurot nädalas.

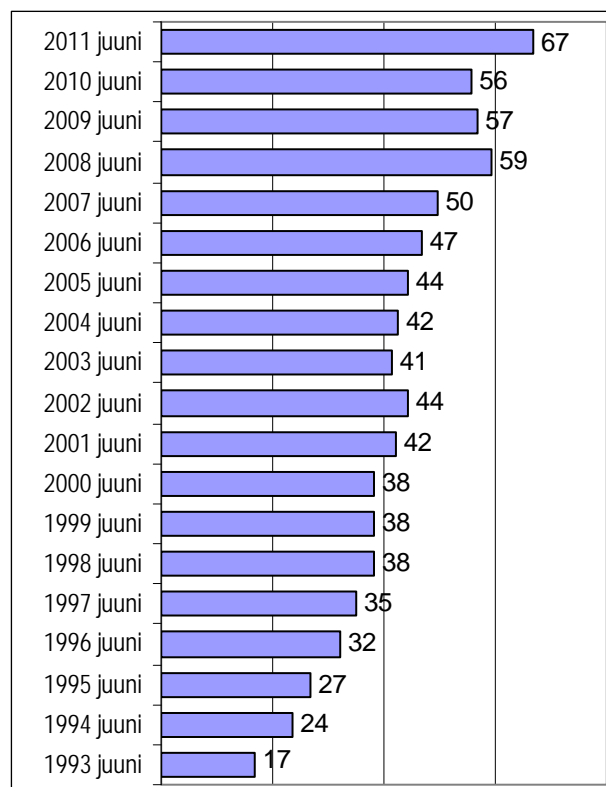
Kala kallinemine suurendas ostukorvi maksumust kahe eurosendi võrra.

Kanamunad odavnesid võrreldes märtsiga 0,2%.

Aastaga (2011 a. juuni võrreldes 2010. aasta juuniga) on EKI toidukorvi maksumus tõusnud 19,8%. Toidukorvi aastast 11.06 eurost kallinemisest moodustasid puu- ja köögivilja ning kartul 2.60 eurot, piimasaadused 2.24 eurot, lihasaadused 2.19 eurot, teraviljasaadused 1.83 eurot, kondiitritooted ja kohv-tee ning suhkur 1.82 eurot ja kala 0.42 eurot. Ostukorvis vähenesid kulutused kanamunadele viis ja limonaadile kaks eurosent.

Aiasaaduste maksumus EKI toidukorvis suurenes aastaga 53,2%. Kulutused puuvilja ostmisele suurenesid 81,7% (1.31 eurot), kartulile 51,9% (1.07 eurot) ja juurviljale 17,7% (0.21 eurot). Puu- ja köögivilja ning kartuli suur kallinemine oli suuresti tingitud nende toodete erakordselt madalast hinnatasemest 2010. aasta juunis.

Joonis 5.1. EKI toidukorvi maksumus (1 nädala ostud Tallinna kauplustes, €/4-liikmeline pere)

Piimatoodete hinnatõusu tõttu oli nende maksumus ostukorvis 2.24 eurot suurem kui aasta tagasi. Sellest kulutused võile kasvasid 21,5% ja koorele 21,4%, mistõttu suurenesid nädala toidukulud 1.05 eurot ja piima-keefiri hinnatõusust tingituna 0,69 eurot. Juustu kallinemine suurendas neljaliikmelise pere nädala ostukulud 0.38 eurot (+15%) ja kohupiima (+6,5%) kallinemine 0.12 eurot. Piimasaaduste suur hinnatõus oli sarnaselt paljudele muudele toidukaupadele suures osas tingitud madalast võrdlusbaasist (2010.a. olid paljude toodete hinnad madalamad kui 2009. aastal).

Lihasaadused kallinesid aastaga keskmiselt 15,3%, sealhulgas värske liha 19,6% ja hakkliha 12,8%, suitsulihatooded 10,6% ja keeduvorst 8%. Liha hinnatõusu tõttu kallines nädala ostukorv 1.75 eurot ja vorsti-singi kallinemise tõttu 0.44 eurot.

Teraviljasaaduste maksumus ostukorvis oli juunis 1.83 euro võrra suurem kui aasta tagasi. Makaronid-tangained kallinesid 28,6% ja jahu 18,7%, mis kokku suurendas ostukorvi maksumust 0.26 eurot nädalas. Saia-sepiku hinnatõusu tõttu suurenesid 4-liikmelise pere ostukulud nädalas 0.85 eurot ja leiva kallinemisest tingituna 0.72 eurot.

Suhkur kallines aastaga 78,9%, kohv 49,7%, tee 8,7% ja margariin 6,2%, nende arvelt suurenesid toidukulud nädalas 1.05 eurot.

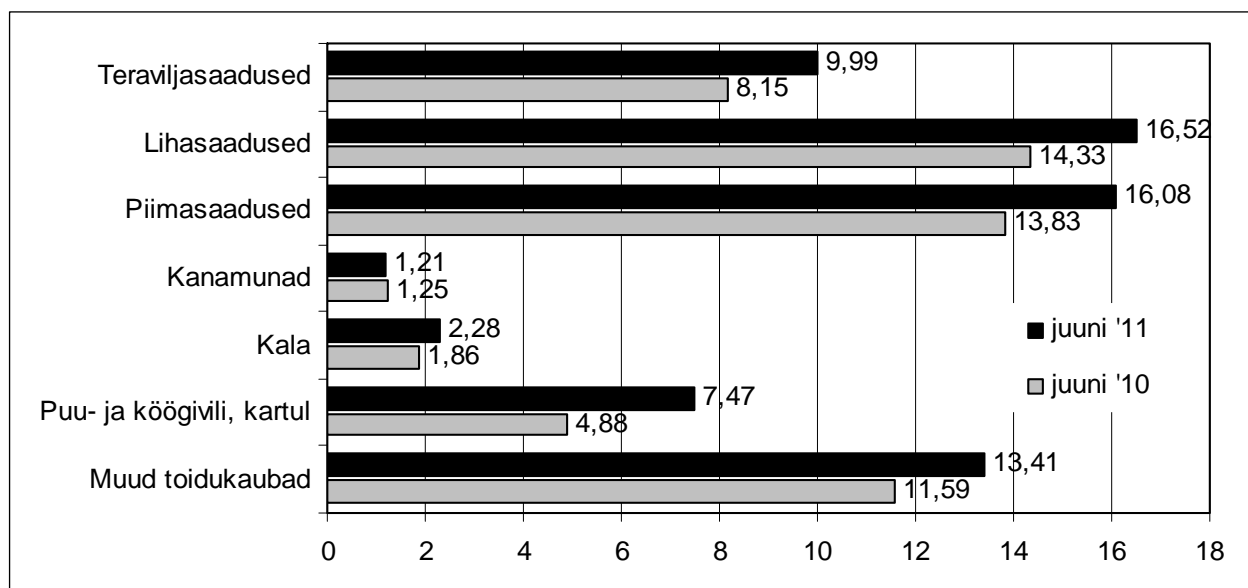
Kala 22,6% kallinemine lisas nädala toidukuludele 0.42 eurot.

Kondiitritoote ostukulud toidukorvis suurenesid 13,1% (0.80 eurot), kusjuures küpsetised kallinesid aastaga 31,1%, küpsised 18,8% ja šokolaadikompvekid 3,5%. Karamellkompvekkide hind langes 3,6%.

Kanamunade 3,6% odavnemine vähendas pere nädala toidukulud viis euro senti.

2011. aasta kolmandas kvartalis kallineb Eesti Konjunkturiinstituudi püsiva kaaluga toidukorv hinnanguliselt 1,5% – 2% (võrreldes II kvartaliga).

Joonis 5.2. EKI toidukorvi maksumuse struktuur II kvartalis (pere ühe nädala ostud, eurot)

Tabel 5.1. EKI toidukorvi maksumus ja selle muutumine Tallinna kauplustes (4-liikmeline pere/1 nädal)

Kaup	Kogus	Maksumus (eurot)			Maksumuse muutus			
		Juuni 2010	Märts 2011	Juuni 2011	juuni '11 - juuni '10	juuni '11 - märts '11	juuni '11 / juuni '10	juuni '11 / märts '11
					eurodes	%-des		
Jahu	0,5 kg	0.39	0.44	0.46	0.07	0.02	18.7	4.3
Makaronid, tangained	0,5 kg	0.67	0.77	0.86	0.19	0.09	28.6	11.9
Leib	3 kg	4.08	4.68	4.80	0.72	0.12	17.6	2.6
Sai, sepik	2 kg	3.02	3.86	3.87	0.85	0.00	28.2	0.1
Liha	2 kg	8.36	9.41	9.99	1.64	0.58	19.6	6.2
Hakkliha	250 g	0.89	0.96	1.01	0.11	0.05	12.8	5.1
Keeduvorst	1 kg	3.79	3.88	4.09	0.30	0.21	8.0	5.4
Suitsulihatooted	200 g	1.29	1.41	1.43	0.14	0.03	10.6	1.8
Piim, keefir	6 l	4.58	5.30	5.27	0.69	-0.02	15.1	-0.5
Kohupiim	0,5 kg	1.80	1.91	1.92	0.12	0.01	6.5	0.6
Juust	400 g	2.55	2.93	2.93	0.38	0.00	15.0	0.0
Või	400 g	2.43	2.84	2.95	0.52	0.12	21.5	4.1
Koor	1,5 l	2.48	2.96	3.01	0.53	0.04	21.4	1.5
Kanamunad	10 tk	1.25	1.20	1.21	-0.05	0.00	-3.6	0.2
Kala	0,7 kg	1.86	2.25	2.28	0.42	0.02	22.6	1.1
Margariin	250 g	0.59	0.62	0.63	0.04	0.01	6.2	1.3
Suhkur	1 kg	0.81	1.13	1.45	0.64	0.32	78.9	28.4
Kohv	100 g	0.67	0.95	1.00	0.33	0.04	49.7	4.6
Tee	50 g	0.45	0.49	0.49	0.04	0.00	8.7	0.0
Kondiitritooted	1,3 kg	6.11	6.88	6.90	0.80	0.03	13.1	0.4
Juurvili	2 kg	1.21	1.64	1.42	0.21	-0.21	17.7	-13.0
Kartul	4 kg	2.07	3.38	3.14	1.07	-0.23	51.9	-6.9
Puuvili	2 kg	1.60	2.18	2.91	1.31	0.73	81.7	33.4
Limonaad	4 pdl	2.97	2.87	2.94	-0.02	0.07	-0.7	2.5
KOKKU		55.89	64.92	66.95	11.06	2.03	19.8	3.1

6. Tubakatoodete tarbimine ja kaubandus 2010. aastal²¹

Suitsetajate osakaal ei ole muutunud, illegaalse turu osakaal Eesti sigaretiturust kasvas.

Eesti täiskasvanud elanikkonnast suitsetas 2010. aastal 24%, nendest igapäevaseid suitsetajaid oli 19% ja harva suitsetajaid 5%. Võrreldes 2009. aastaga ei ole suitsetajate osakaal praktiliselt muutunud (vähenemine 1%-punkti võrra jääb statistilise vea piiridesse). Suitsetamine oli enam levinud nooremate inimeste hulgas ning see trend pole aastatega muutunud. Alla 30-aastastest elanikest suitsetas 28%, 30-49-aastastest 25%, 50-64-aastastest 26% ja üle 64-aastastest 12%. Kõrgharidusega suitsetajaid oli 16%, kesklaridusega inimestest suitsetas 26% ning alg- ja põhiharidusega inimestest 43%. Regionaalselt oli suitsetajaid kõige enam Põhja-Eestis (27%) ja Kirde-Eestis (25%).

Suitsetamise levikut meeste ja naiste hulgas on võimalik võrrelda 1970-ndate, 1980-ndate ning 1990-ndate lõpu andmetega, mil EKI viis läbi vastavad uuringud. Tabelis 6.1 toodud andmetest selgub, et suitsetajate hulk on meeste seas järjest vähenenud, kuid naiste hulgas jäänud aastatega samale tasemele. Kui 1979. ja 1989. aastal suitsetas Eestis kolmandik täiskasvanutest ja seejuures peaaegu iga teine mees, siis hilisematel aastatel on meeste osakaal suitsetajatest pidevalt langenud ja naiste osakaal suurenenud.

Tabel 6.1. Suitsetajate osakaal soo järgi (% vastanutest)

	1979	1989	1999	2008	2009	2010
Mehed	49	48	38	36	34	30
Naised	18	19	20	20	18	20
Keskmiselt	34	34	29	28	25	24

Allikas: EKI

²¹ Ülevaade põhineb väljaandel *Illegaalsete tubakatoodete tarbimine ja kaubandus Eestis 2010 (elanike hinnangute alusel)*, Tallinn: EKI, 2011. Uuring baseerus 2010. aasta novembris-detsembris läbi viidud elanike kirjalikul küsitlusel (1009 respondenti). EKI on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel analüüsinud Eesti sigaretiturгу alates 1998. aastast.

Suitsetajatest 44% ei muutnud 2010. aasta jooksul oma suitsetamisharjumusi, 44% piiras suitsetamist, 5% loobus suitsetamisest, 4% hakkas rohkem suitsetama ning 3% alustas suitsetamist.

Välismaalt tõi endale sigarette 20% suitsetajatest, 11% suitsetajatest palus neid endale tuua ning 20% suitsetajatest ostis teiste poolt välismaalt toodud sigarette (mida nad ise ei olnud tellinud). Tuleb märkida, et tubakatoodete hankimine välismaalt on legaalne vaid siis, kui neid tuuakse kaasa isiklikuks tarbimiseks²². Kui välismaalt toodud sigarette müüakse raha eest edasi, on tegemist illegaalse kaubandusega. Välismaalt sigarettide hankimine on kõige enam levinud Kirde-Eesti suitsetajate hulgas.

Küsitlused on näidanud, et valdavalt eelistavad suitsetajad tarbida legaalseid sigarette. Sigarette ostis 2010. aastal ainult legaalselt 63% suitsetajatest ning illegaalselt 37% suitsetajatest²³. Salasigarette ostis pidevalt 26%, vahetevahel 56% ja väga harva 18% nende tarbijatest. Illegaalsete sigarettide tarbimise peapõhjuseks oli küsitluse andmetel nende ligi kaks korda odavam hind võrreldes legaalsete sigarettidega. Aastaga on suurenenud nii legaalsete kui illegaalsete sigarettide hinnad. Legaalne sigaretipakk maksis 2010. aastal keskmiselt 2,21 eurot (2009. aastal 2,04 eurot), pakk illegaalseid sigarette maksis 1,23 eurot (2009. aastal 1,04 eurot).

²² Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse kohaselt võib Euroopa Liidu liikmesriikidest vähemalt 18 aasta vanune reisija tuua isiklikuks tarbimiseks maksuvabalt kuni 800 sigaretti päevas, väljastpoolt Euroopa Liitu alates 1.07.2009 kuni 40 sigaretti.

²³ Illegaalsete sigarettidena on siin lisaks teadlikult illegaalselt tarbitud sigarettidele juurde arvatud ka välismaalt toodud ja suitsetajale müüdüd sigaretid, mida suitsetaja ei ole ise pidanud illegaalseks.

Tubakaaktsiis suurenes 2010. aasta alguses ja see mõjutas ka legaalsete sigarettide hindu²⁴.

Aktiisi- ja käibemaksu maksmisest kõrvalehoidmine võimaldab salasigarette müüa odavamalt ning teenida selle arvelt ebaseaduslikku kasumit. Sigarettide illegaalne kaubandus oli Eestis aktiivne juba 1990-ndatel aastatel ning see on olnud probleemiks käesoleva ajani, mõjutades oluliselt sigaretiturgu ja vähendades maksulaekumisi. Illegaalsete sigarette müüakse peamiselt tänavatel ning müüjate kodudes.

Eestis oma tubakatööstus puudub, seetõttu on müügil vaid importsigaretid²⁵. Legaalsete sigarettide 2010. aasta müügi mahu hindamisel on arvesse võetud ka eelnenud aasta laovarud, mis realiseeriti 2010. aastal (EKI hinnangul olid importijad soetanud 2009. aastal ca 6-kuulise laovaru). Samuti on arvestatud 2010. aasta laovarudega (ca 3 kuud), mis läksid omakorda ringlusse 2011. aastal. Laovarude realiseerimata jääk jäi 2010. aasta vahetusel varasemast väiksemaks, kuna vana maksumärgistusega sigaretid

tuli ära realiseerida 2011. aasta esimese kvartali jooksul (uued maksumärgid hakkasid kehtima 1.04.2011). Legaalseid sigarette müüdi 2010. aastal 1,78 miljardit tükki (sellest moodustasid turistide ostud hinnanguliselt ca 10%). Illegaalsed sigaretid moodustasid 2010. aastal EKI hinnangul 27-31% sigarettide siseturumahu (ilma turistide ostudeta). Tabelis 6.2 esitatud võrdlusandmed näitavad, et 2010. aastal illegaalse kaubanduse osakaal tõusis varasemate aastatega võrreldes, kuid jäi siiski madalamaks võrreldes 1999. aastaga, kui illegaalsed sigaretid moodustasid kolmandiku Eesti elanike poolt tarbitud sigarettidest.

Eestis müüdi 2010. aastal hinnanguliselt 0,6-0,7 miljardit salasigaretit, mille käive oli 36-44 miljonit eurot. Illegaalse sigaretikaubanduse tõttu jäi riigil aktsiisimaksu ja käibemaksu näol saamata kuni 57 mln eurot²⁶. Üldse laekus 2010. aastal riigieelarvesse tubakaaktsiisi 115 mln eurot.

Tabel 6.2. Sigarettide illegaalse kaubanduse maht ja arvestuslik maksumulukaotus

Näitaja	Ühik	1999 ²⁷	2007	2008	2009	2010
Legaalsete sigarettide müük (sh turistide ostud)	mld sigaretti	2,25	2,33	2,62	2,01	1,78
Illegaalse kaubanduse osakaal sigaretiturust	%	33	20-25	20-25	25-30	27-31
Sigaretide illegaalse kaubanduse maht	mld sigaretti mln eurot	1,11 21,28	0,61 20,26	0,69 25,88	0,69 35,47	0,6-0,7 36,4-44,1
Riigieelarvesse laekumata aktsiis	mln eurot	17,70	18,73	32,40	38,35	41,54
Riigieelarvesse laekumata käibemaks	mln eurot	7,03	6,52	9,84	13,23	15,59

Allikas: EKI

²⁴ Tubakaaktsiisi fikseeritud määr 1000 sigareti kohta oli 33,5 € ja see suurenes alates 01.01.10 38,35 €-ni. Proportsionaalne aktsiisimäär oli 31% jaehinnast +0,64 € paki kohta ja see suurenes alates 01.01.10 33%-ni jaehinnast +0,67 € paki kohta.

²⁵ Järgnevas analüüsis on kasutatud Statistikaameti väliskaubandusstatistikat

²⁶ Laekumata maksumulukaotuse aluseks on võetud illegaalsete sigarettide turumahu vahemikhinnangu alampiir.

²⁷ Eestis legaalselt soetatud ja reisijate poolt riigist välja viidud sigarettide statistika puudumise tõttu võivad illegaalse turu maht ja maksumulukaotused olla ülehinnatud välismaaga seotud ostude osakaalu võrra legaalsest sigaretiturust.

7. Eesti alkoholiturg 2010. aastal²⁸

2010. aastal alkoholsete jookide müük ja tarbimine vähenesid, natuke suurenes illegaalse alkoholi müük.

Tootmine

Tarbijate kindlustunne ja ostujõud püsisid 2010. aastal tagasihoidlikul tasemel ning see mõjutas ka alkoholi nõudlust Eestis. Õlle, lahja alkoholi ja puuvilja-ning marjaveinide tootmine aastaga kasvas, vähenes kange alkoholi tootmine. EKI andmetel toodeti 2010. aastal kangeid alkoholsete jooke 14,6 mln liitrit, mida oli 22% vähem kui eelneval aastal. Sellise languse põhjuseks oli siseturu väiksem nõudlus ja ka 2009. aasta lõpukuudel ettetoodetud viina kogused, mis realiseeriti 2010. aastal.

Õlut toodeti 2010. aastal 129,3 mln liitrit, mis on 6% rohkem kui aasta tagasi. Kasvu põhjuseks oli kiire ekspordimahu suurenemine, siseturu müük jäi 2009. aastast mõnevõrra väiksemaks.

Väike tootmismahu kasv (+1,5%) toimus lahjade alkoholsete jookide tootegrupis. Seoses retseptuuri muutmisega vähenes oluliselt segatud piiritusjookide tootmine (-75%), seevastu oli kääritatud jookide tootmine suurem kui aasta tagasi (+45%). Kääritatud jookidest toodeti eelneva aastaga võrreldes oluliselt rohkem puuvilja- ja marjaveine (+78%) ning muid lahjasid kääritatud jooke (+88%), mis asendasid segatud piiritusjooke. Siidreid toodeti Eestis 2010. aastal 11% vähem kui 2009. aastal.

Rektifitseeritud etanooli (piirituse) tootmine lõpetati Eestis 2008. aasta teisel poolel. Rakveres alustati taas 2010. aastal piirituse tootmist, millest suurem osa eksporditi (tootmise kohta puuduvad Statistikaameti andmed).

Väliskaubandus

2010. aastal eksporditi Eestist alkoholsete jooke 125,5 mln euro eest. Ekspordikäive suurenes aastaga ligi kolmandiku võrra (+31%) ja seda kõikide jookide lõikes. Kanged alkoholseted joogid moodustasid alkoholsete jookide ekspordikäibest 64% (2009. a 63%).

Ka koguselisel eksporditi 2010. aastal kõiki alkoholsete jooke aastatagusest rohkem. Kangeid alkoholsete jooke eksporditi 5,2 mln liitrit (100%-lise alkoholina), millest valdava osa moodustasid viski (52%) ja viin (24%). Likööri osatähtsus väljamüüdud kogustes oli 12%, konjakil-brändil 5%. Eestis toodetud viina ekspordikogused langesid ligi 45%, selle reeksport kasvas aga rohkem kui kaks korda. Rummi, džinni, brändi ja viski ekspordist moodustasid transiidiveod suurema osa (viskil 100%). Kogu Eestis toodetud kange alkoholi mahuline eksport vähenes 2010. aastal 27,2%. Kõikidest alkoholsetest jookidest kasvasid kiiremini Eestist väljamüüdud õllekogused (+71%), ulatudes 2010. aastal 45 mln liitrini.

Kõige olulisemateks ekspordi sihtriikideks olid Läti ja Leedu, kuhu müüdi 40% väljaviidud õllest, valdav osa lahjadest alkoholsetest jookidest ning viiendik kangetest alkoholsetest jookidest. Ka Venemaa oli Eesti jaoks oluline välisturg, kuhu suunati märkimisväärne osa alkoholi transiitvedudest.

Alkoholsete jooke imporditi 2010. aastal 184,7 mln euro eest, mida oli 30% rohkem kui aasta tagasi. Suurema osa sellest moodustasid kanged alkoholseted joogid (53%), viinamarjaveinid (25%) ja lahjad alkoholseted joogid (11%).

Kangete alkoholsete jookide koguline import vähenes 2010. aastal 8% ning see moodustas 8,4 mln liitrit (100%-lises alkoholis). Kõige rohkem suurenes õlle sisseost (2,1 korda), ulatudes 41 mln liitrini. Viinamarjaveini ja vermuti import kasvas vastavalt 17% ja 21%.

²⁸ Käesolev ülevaade on koostatud järgmiste väljaannete alusel:

- Eesti alkoholiturg 2010. aastal. Tallinn: EKI, 2011.

- Illegaalse alkoholi tarbimine ja kaubandus Eestis 2010 (elanike hinnangute alusel). Tallinn: EKI, 2011.

Suurenes ka lahjade alkoholsete jookide import (+9%). Piirituse mahuline import vähenes aastaga kolmandiku võrra.

Müük siseturul

2010. aastal müüdi Eestis kangeid alkoholsete jooke 8% vähem kui aasta tagasi (vt tabel 7.1), viina kogumüük kahanes sealjuures 19%.

Lahjade alkoholsete jookide siseturu maht jäi 2010. aastal võrreldes eelmise aastaga samaks, kusjuures kääritatud jookide müük 37% suurenes ja segatud piiritusjookide müük vähenes 33%. Aastaga suurenesid siseturul müüdüd õlle (+9%) ja viinamarjaveini/vermuti kogused (+16%).

Tabel 7.1. Alkoholsete jookide toodangu, siseturu müügi ja tarbimise kogused (mln liitrit, tootele märgitud alkoholi sisaldusega)

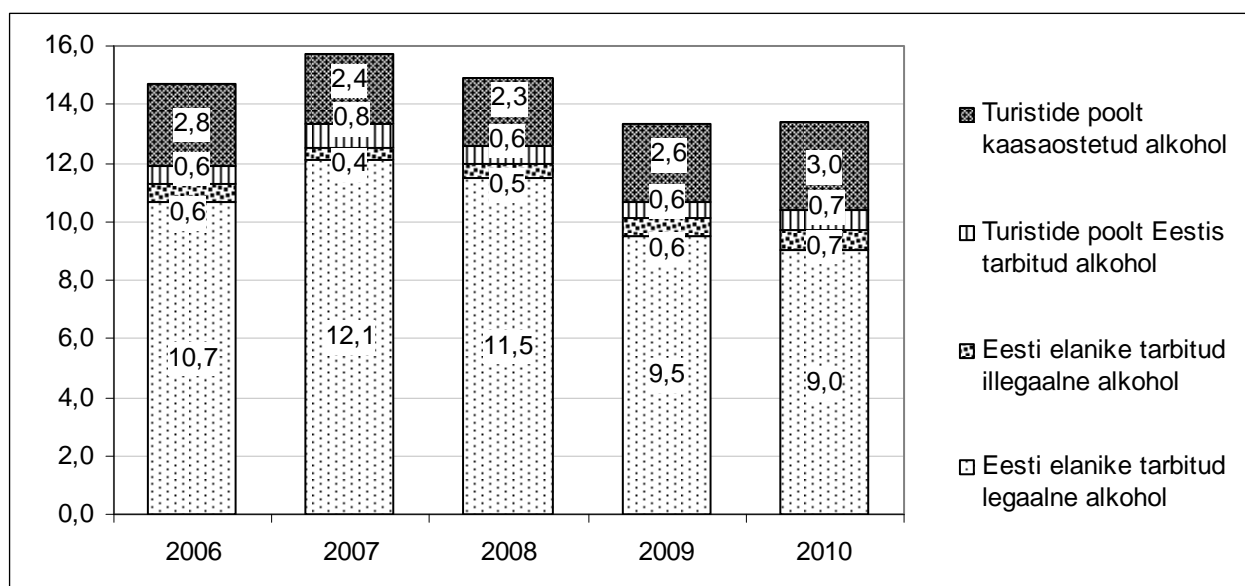
	Tootmine		Müük siseturul		Tarbimine**	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Õlu	122,2	129,3	115,2	125,1	95,1	100,2
Viinamarjavein ja vermut	-	-	13,1	15,2	9,9	11,6
Lahjad alkoholised joogid*	18,2	18,4	33,0	33,0	23,1	21,2
sh kääritatud joogid*	13,2	17,2	15,5	21,2	9,9	14,7
sh segatud piiritusjoogid	5,0	1,2	17,5	11,7	13,2	6,4
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%	18,2	14,4	18,4	17,0	14,3	12,7

* kogutoodangust on maha arvestatud siidri toodanguks kasutatud puuvilja- ja marjaveinide toodang

** Eesti elanike alkoholsete jookide tarbimine = siseturu müük + illegaalne tarbimine – turistide kaasaostud ja nende tarbimine kohapeal

Allikad: SA, EKI

Joonis 7.1. Alkoholsete jookide tarbimine Eestis (liitrit elaniku kohta 100% alkoholis)

Allikas: EKI

Tarbimine elaniku kohta

Absoluutalkoholi ümberarvestatult müüdi 2010. aastal Eestis 12,67 liitrit legaalselt alkoholi ühe elaniku kohta. Kui sellest kogusest maha võtta turistide kaasaostud ja nende poolt kohapeal tarbitud kogused, mis 2010. aastal olid absoluutalkoholis kokku 3,66 liitrit ühe elaniku kohta, siis müüdi legaalselt 9,01 liitrit absoluutalkoholi Eesti elaniku kohta (vt joonis 7.1). Lisades juurde illegaalse alkoholi, mille tarbimine kasvas EKI hinnangul 2010. aastal absoluutalkoholis 0,7 liitrit ühe elaniku kohta, tarbiti Eestis 2010. aastal kokku **9,7 liitrit absoluutalkoholi ühe elaniku kohta**. Võrreldes 2009. aastaga langes Eesti elanike alkoholitarbimine 4,1% (2009. aastal tarbiti absoluutalkoholi 10,1 liitrit ühe elaniku kohta). Eesti elanike alkoholitarbimine on vähenenud alates 2008. aastast.

Illegaalne kaubandus

Illegaalse alkoholi ostjate osakaal alkoholitarbijatest kasvas 2010. aastal 9%-ni (2009. aastal 7%). Kuigi salaalkoholi tarbijate osakaal on viimastel aastatel suurenenud, jäi see siiski tunduvalt madalamaks kui oli 1990-ndate aastate lõpus – siis ostis illegaalset alkoholi iga

kolmas-neljas alkoholi tarbija. Peamiselt ostetakse illegaalset alkoholi selle odavama hinna tõttu, 2010. aastal pidas soodsamat hinda väga oluliseks 66% salaalkoholi tarbijatest. Salaalkoholi ostjaid oli keskmisest enam mitte-eestlaste, madalama sissetuleku- ja haridusega elanike hulgas ning Kirde-Eestis. Illegaalsest alkoholist moodustas suurima osa salaviin, mis oli legaalsest odavama hinnaklassi viinast ligi 1,5 korda odavam. Illegaalset alkoholi osteti peamiselt alkoholi müüja juurest kodust.

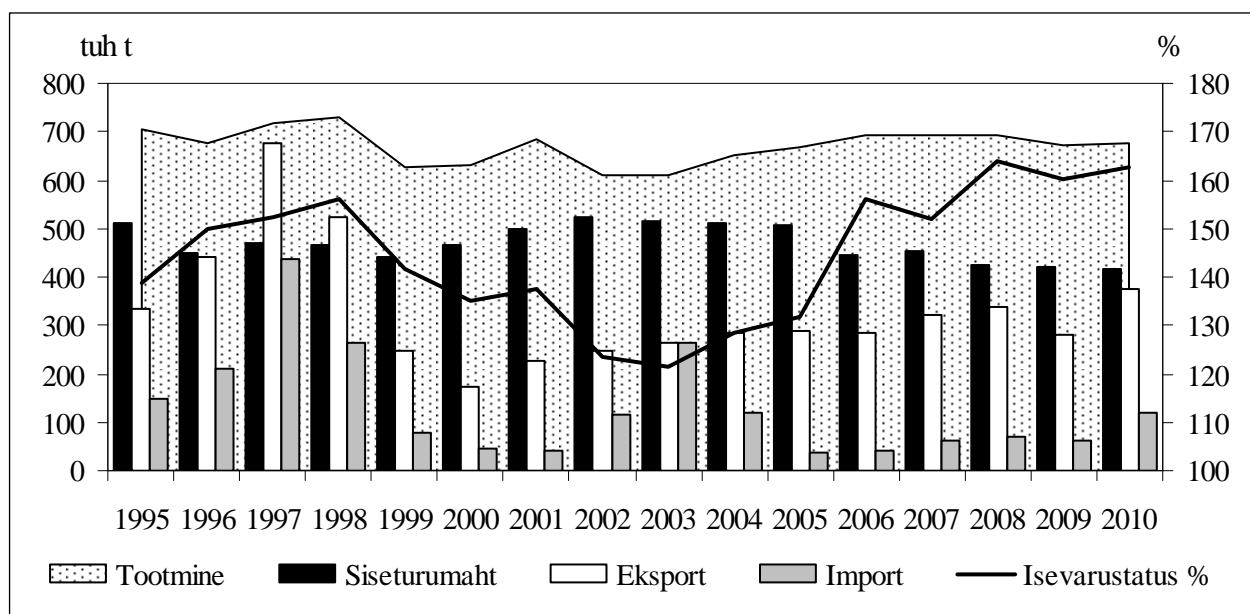
EKI hinnangul moodustas illegaalse alkoholi osakaal viina siseturumahust 2010. aastal 23-27% (vt tabel 7.2).²⁹ Kokku müüdi 2010. aastal 2,0-2,5 miljonit liitrit salaalkoholi, mille rahaline käive moodustas 12,5-15,5 miljonit eurot. Illegaalse kaubanduse tõttu jäi riigil arvestuslikult saamata ligikaudu 16 miljonit eurot aktsiisi- ja käibemaksu. Illegaalse kaubanduse osakaal kasvas eelneva aastaga võrreldes lisaks salakoguste suurenemisele ka seetõttu, et legaalse viina sisetarbimine kahanes kolmandiku võrra. Illegaalse alkoholi osakaalu poolest viina siseturu suhtes oli 2010. aasta võrreldav 2002. ja 2003. aastaga. Veelgi kõrgem oli illegaalse kaubanduse osakaal 2000. ja 2001. aastal.

Tabel 7.2. Alkoholi illegaalse kaubanduse maht ja arvestuslik maksutulukaotus

Näitaja	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Illegaalse kaubanduse osakaal viina siseturumahust, %	25-30	20-25	20-25	15-20	8-12	10-15	15-19	23-27
Illegaalse kaubanduse maht, mln kr	13,42	12,02	10,16	8,95	6,52	11,12	11,87	12,51-15,49
Riigieelarvesse laekumata aktsiis, mln kr	11,38	9,65	8,44	6,90	4,41	6,39	9,08	11,31

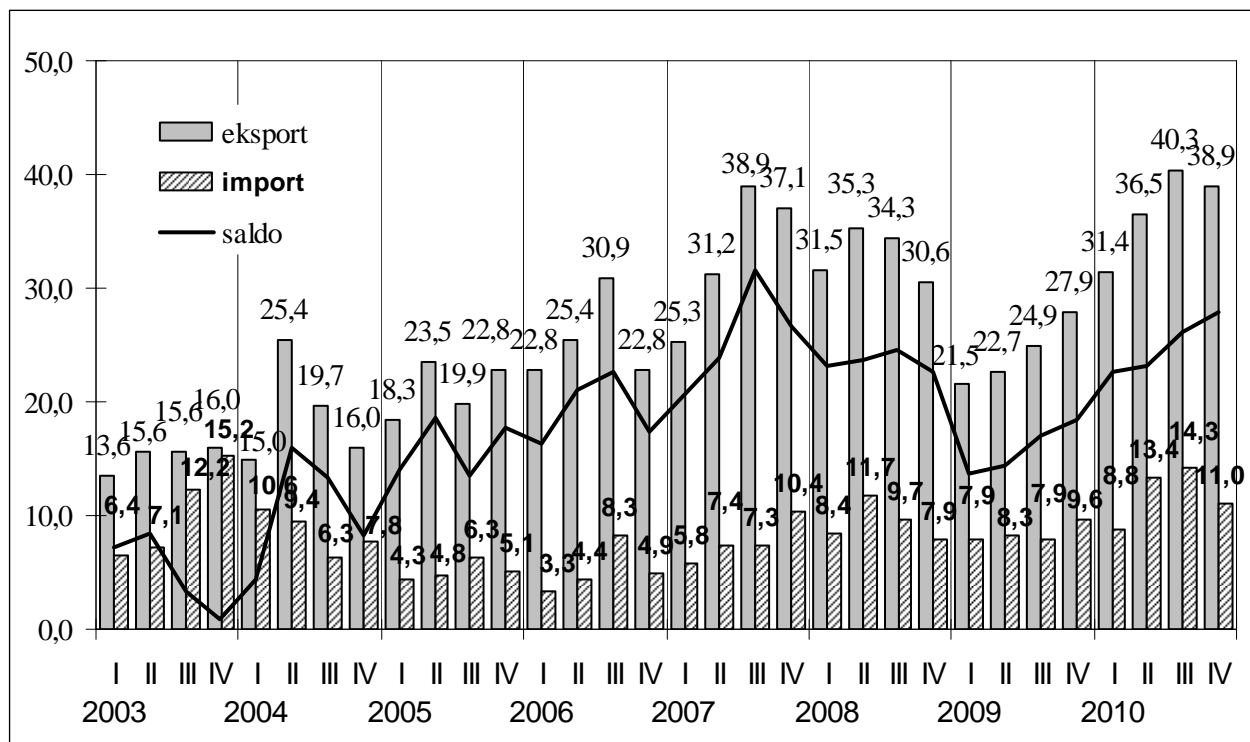
²⁹ EKI uuringus on illegaalse alkoholina käsitletud alkoholi, mille ostmisel ja tarbimisel elanik teadis, et see oli müüdnud ebaseaduslikult. Uuringus ei kajastu alkoholi illegaalne kaubandus, milles tarbija osales enda teadmata. Illegaalse alkoholi turuosa väljendatud viinaturu suhtes, kuna illegaalses kaubanduses on enim levinud viin.

Joonis 8.1. Piima tootmise ja kasutamise bilanss (ü.a piimale)

Allikas: SA

Joonis 8.2. Piimatoodete ekspordi- ja impordikäive ning väliskaubakäibe saldo 2003 - 2010. aastal (mln €)

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Piimatööstuse kogukulud kasvasid 2010. aastal peamiselt toorpiima hinnatõusu arvel (toorpiima kokkuostukulud suurenesid eelmise aastaga võrreldes piimakokkuostuhinna tõusu tõttu 31,9%).

2010. aastal piimatööstuse tootlikkus ehk müügitulu töötaja kohta suurenes esialgsel andmel 8,7%. Kuna aga piimatööstuse lisandväärtus vähenes, siis tootlikkus lisandväärtuse alusel vähenes 11,2%.

Eesti piimatööstuse kogurentaablus oli esialgsel andmel 2010. aastal 3,3%. I kvartalis oli rentaablus 1,7%, II kvartalis 4%, III kvartalis 3,1% ja IV kvartalis 4,2%. Võrreldes kogu toiduainetööstuse rentaabluse tasemega oli piimatööstuse rentaablus sellest veidi kõrgem vaid II kvartalis, ülejäänud kolmes kvartalis aga veidi madalam.

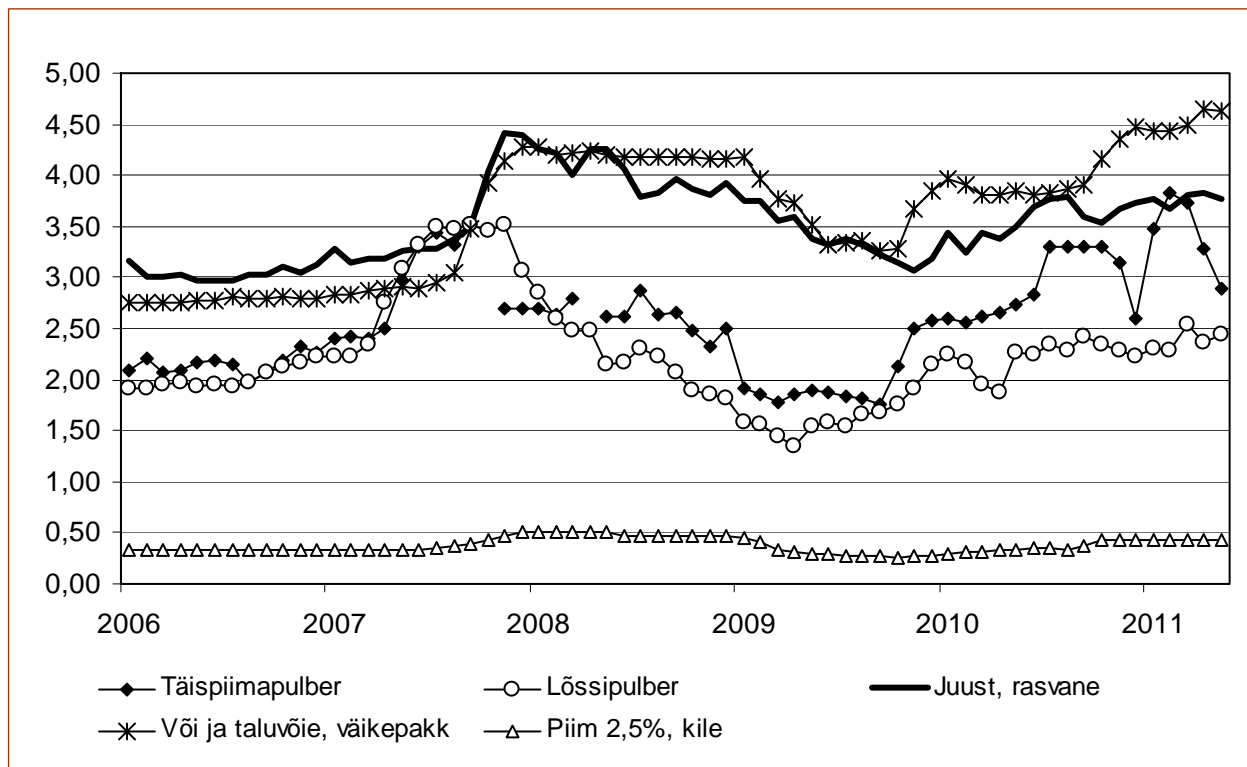
2010. aastal suurenes piimatööstuse investeringute maht võrreldes eelmise aastaga 6%, kuid jäi kolmandiku võrra väiksemaks kui

2008. aastal. 2/3 investeringutest suunati seadmetesse ja tehnoloogiasse ning 1/3 hoonetesse ja rajatistesse.

Seoses piimatoodete hindade tõusuga maailmaturul on elavnenu ka piimatoodete **välis-kaubavahetus**. Eestis suurenes piimatoodete ekspordikäive 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga 51,6% ning impordikäive +40,5%. Kaubavahetuse positiivne saldo suurenes 57,4% (2009. aasta 63,4 mln eurolt 99,8 mln eurole 2010. aastal).

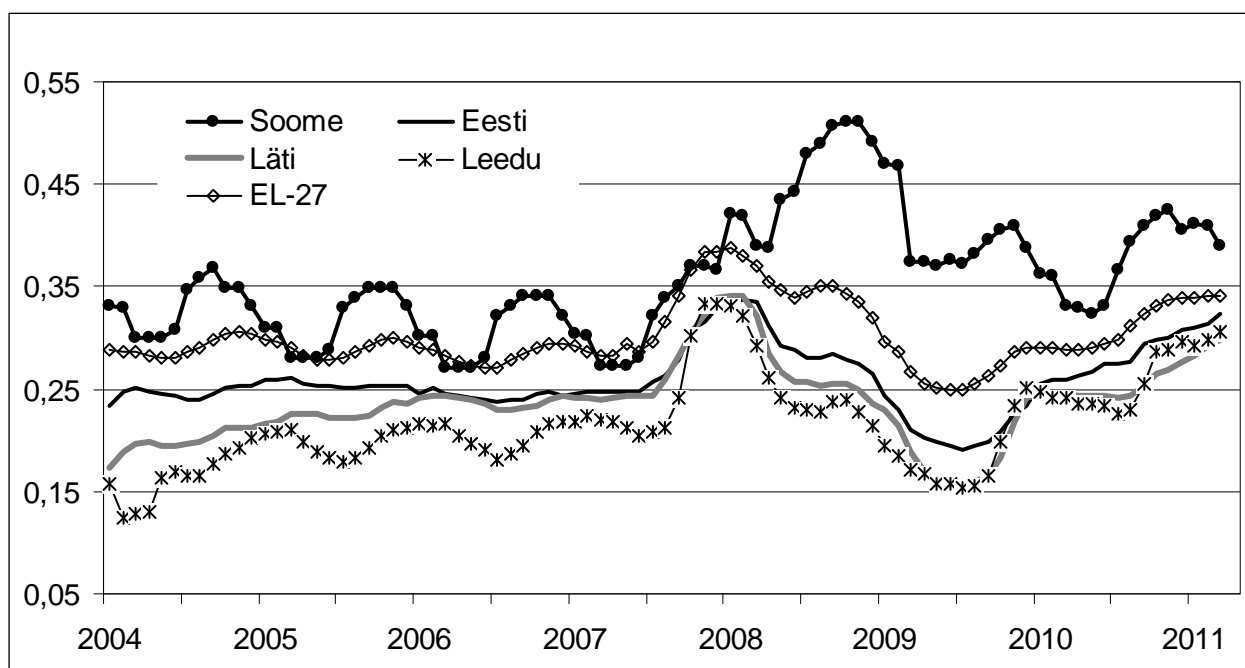
Piimatooted **eksporditi** 2010. aastal kokku 147,1 mln euro väärtuses, mis on 50,1 mln eurot rohkem kui 2009. aastal. Enim suurenesid piima, koore, juustu ja kohupiima, hapendatud piimatoodete ekspordikäibed. Võrreldes 2009. aastaga oli aasta keskmine ekspordihind kõrgem kõigil piimatoodetel peale jogurti. Enam tõusid hinnad rõõsal koorel (+39,5%), võil ja piimarasvadel (+35,3%), lõssipulbril (+27,6%), piimapulbril (+24,3%), vadakupulbril +24,1%).

Joonis 8.3. Piimatoodete tööstusest väljamüügihinnad Eestis (€/kg, km-ta)

Allikas: EKI

Joonis 8.4. Piima kokkuostuhinnad Eestis ja olulisemates riikides (€/kg km-ta)

Allikad: Euroopa Komisjon, SA

Koguseliselt suurenes 2010. aastal enim piima (+7,7 korda), koore (+5,6 korda), hapendatud piimatoodete (+58,6%, sh jogurti +75,2%) eksport. Vähenesid piimapulbri (-71,6%) ja vadakupulbri (-30,7%) ekspordikogused.

Piimatoodetest olid tähtsamad ekspordiartiklid juust ja kohupiim (37% piimatoodete ekspordikäibest, sealhulgas naturaalne juust 28% käibest), röösk piim-koor (27%). Võrreldes 2009. aastaga suurenes enim röösa piima-koore osatähtsus (+21%-punkti võrra). Teist aastat järjest oli olulisimaks sihtriigiks Venemaa (38% ekspordikäibest), järgnesid Läti, Soome, Leedu.

Piimatooted **imporditi** 2010. aastal 47,3 mln euro väärtuses, mis on 13,7 mln eurot rohkem kui 2009. aastal. Käive on suurenenud enamuse piimatoodete impordihindade tõusu ning osa toodete impordikoguste suurenemise tõttu. Võrreldes aastataguse perioodiga on impordihind madalam vaid hapendatud piimatoodetel. Impordikäibest moodustas 29% röösa piima ja koore import, 27% juustu-kohupiima import, 15% hapupiimatoodete ja 14% pulbrite sissevedu. Eestile suuremateks piimatoodete impordipartneriteks olid 2010. aastal Saksamaa, Läti, Poola, Leedu, Soome.

Piimatoodete **maailmaturul** 2009. aasta teisel poolel alanud hindade tõus jätkus 2010. aastal pärast aastavahetuse mõningast hinnakorrektsiooni allapoole. 2010. aasta esimesel poolaastal liikusid piimatoodete hinnad tõusutrendil, aasta teisel poolel olid hinnad stabiilsemad, tõus aeglasem. Eestis on piimatoodete **tööstusest väljamüügi- ja ekspordihinnad** olnud mõjutatud maailmaturuhindadest. Kui lõssipulbri hind on Eestis paaril viimasel aastal järginud maailmaturu hindade dünaamikat üsna täpselt, siis piimapulbri, või ja juustu hulgihinna on liikunud Eestis maailmaturuhindadest veidi erinevalt – piimapulbri hind oli 2010. aasta teisel poolel Eestis valdavalt kõrgem kui maailmaturul, või hind aga madalam. Juustu hinna tõus algas Eestis hiljem kui maailmaturul ning hinnatase oli kogu 2010. aasta vältel kõrgem kui maailmaturul. Aastakeskmised tööstusest väljamüügihinna maailmaturu piimatoodetele olid Eestis võrreldes eelmise aastaga 9...35% ja siseturutoodetele 1...20% kõrgemad.

Piimatoodete **jaehindade** tõus algas 2009. aasta III ja IV kvartalis. 2010. aasta I kvartalis tegid enamuse piimatoodete jaehinnad läbi kerge

hinnakorrektsiooni allapoole, kuid jätkasid siis uuesti tõusutrendil. Aastakeskmiste hindade võrdluses kallinesid piimatooted 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga kuni 18%, veidi odavanes vaid juust.

USDA prognooside kohaselt on 2011. aastal oodata piimatoodangu kasvu maailmas, kuid nähakse ette ka piima tarbimise kasvu, millest suurem osa tuleb tarbimise kasvust Hiinas ja Indias. Lisaks sellele pingestavad piima tootmise ja tarbimise bilanssi mitmed maailmas toimunud looduskatastroofid. Bilansi pingelisus ja tootmise sisendite kallinemine hoiavad aga jätkuvalt survet piimatoodete hindadele. 2011. aastal jätkub piima kokkuostuhindade tõus nii maailmas kui Eestis, tõusevad piimatoodete hinnad. Seega on oodata ka piimatoodete jaehindade edasist tõusu, kuid Eestis pidurdab hinnatõusu tempot praegu veel elanike madal ostujõud.

9. Maailmamajanduse konjunktuur: 2011. a II ja III kv³¹

Maailma majanduskliima paraneb

Maailma majanduskliima 2011. a aprillis paranes. Majanduskliima indikaator oli 107,7 (1995=100), tõustes jaanuariga võrreldes 0,9 protsendipunkti võrra, ületades pikaajalist keskmist (1991–2009: 96,9). Majanduskliima indikaator tõusis hetkeolukorra paranemise tulemusel, tulevikuootused nõrgenesid, kuid jäid optimistlikeks.

Tabel 9.1. Mõnede riikide majanduskliima indikaatorite muutused

	Aprill 2011	Jaanuar 2011	+/-
Soome	7,0	5,9	1,1
Rootsi	7,6	7,2	0,4
Saksamaa	7,1	7,1	0,0
Suurbritannia	5,3	4,7	0,6
USA	5,9	6,4	-0,5
Hiina	5,1	5,2	-0,1
Läti	5,0	5,0	0,0
Leedu	6,2	5,5	0,7
Poola	6,2	6,1	0,1
Venemaa	6,4	5,7	0,7
Ukraina	4,9	4,5	0,4

Lääne-Euroopa: majanduskliima paraneb

Aprilli vaatluse kohaselt Lääne-Euroopa riikide majanduskliima paraneb. Hinnang hetkeolukorrale tõusis rahuldavalt tasemelt ja tulevikuootused jäid optimistlikeks. Eurotsooni riikidest hinnati jooksvat olukorda kõrgemalt Saksamaal, Austrias ja Soomes. Jooksvat olukorda hinnati rahuldavaks Belgias, Hollandis ja Küprosel, ebasoodsaks Prantsusmaal ja Itaalia

lias ning nõrgaks Kreekas, Iirimaal, Portugalis ja Hispaanias. Ootused järgmise kuue kuu suhtes on Eurotsooni riikides positiivsel poolel, erandiks vaid Portugal, Kreeka ja Küpros.

Eurotsooni mittekuuluvates riikides hinnati majanduskliimat soodsaks Norras, Rootsis ja Šveitsis. Taanis valitses rahuldav majanduskliima. Suurbritannia jooksva olukorra hinnang jäi rahuldavast madalamaks, kuid välja vaated järgmise kuue kuu suhtes on optimistlikud.

Põhja-Ameerika: majanduskliima halveneb

Põhja-Ameerika majanduskliima indikaator halvenes aprillis tulevikuootuste alanemise tõttu, kuid jäi pikaajalisest keskmisest kõrgemale tasemele. Jooksva olukorra hinnang Ameerika Ühendriikides tõusis rahuldavale tasemele, tulevikuootused nõrgenesid, kuid jäid optimistlikeks. Kanadas valitseb rahuldav majanduskliima.

Kesk- ja Ida-Euroopa: rahuldav olukord

Kesk- ja Ida-Euroopa riikide majanduskliima hinnang aprillis paranes. Hinnang jooksvale olukorrale tõusis rahuldava taseme lähedale ja tulevikuootuste optimism tugevnes. Euroopa Liitu kuuluvatest Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest hinnati hetkeolukorda kõrgemalt Tšehhis, Poolas ja Slovakkias. Lätis, Bulgaarias, Ungaris, Sloveenias ja Rumeenias hinnati jooksvat olukorda rahuldavast madalamalt. Ootused järgmise kuue kuu suhtes olid kõikjal optimistlikud. Euroopa Liitu mittekuuluvates riikides – Horvaatias ja Serbias hinnati hetkeolukorda mitterahuldavaks, kuid tulevikuootusi optimistlikeks.

Venemaa ja SRÜ: rahuldav majanduskliima

Aprilli vaatluse kohaselt jäi Venemaa hetkeolukorra hinnang rahuldavale tasemele ja tulevikuootused optimistlikeks. Kasahstanis ja

³¹ Ülevaade on koostatud Müncheneri Majandusuuringute Instituudi väljaande World Economic Survey (WES) nr 112 alusel. Eestit esindab rahvusvahelises WES projektis Eesti Konjunkturiinstituut

Usbekistanis valitseb soodne majanduskliima. Ukrainas hinnati jooksvat olukorda rahuldavast madalamalt, kuid tulevikuootusi optimistlikeks. Kõrgõzstanis hinnati majanduskliimat ebasoodsaks.

Aasia: majanduskliima jahenes

Aasia riikide majanduskliima hinnang aprilli vaatlusel alaneks, kuid jäi rahuldavale tasemele. Jooksvat olukorda hinnati kõrgemalt Hongkongis, Indias, Indoneesias, Singapuris ja Lõuna-Koreas. Soodne hetkeolukord valitses ka Malaisias, Filipiinidel ja Tais. Hiina, Taiwan ja Bangladeshis hetkeolukorra hinnati rahuldavaks. Jaapani hetkeolukorra hinnang langes nõrgale tasemele. Tulevikuootused jäid Aasia riikides enamjaolt positiivsele poolele, erandiks Hiina.

Okeania: rahuldav olukord

Aprilli vaatluse kohaselt jäi Okeania majanduskliima hinnang rahuldavaks. Austraalia hetkeolukorra hinnang tõusis soodsale tasemele ja tulevikuootused jäid optimistlikeks. Uus-Meremaa jooksva olukorra hinnang paranes, kuid jäi ebarahuldavaks, ootused järgmise kuue kuu suhtes jäid positiivsele poolele.

Ladina-Ameerika: mõningane jahenemine

Ladina-Ameerika riikide hetkeolukorra hinnang jäi aprillis rahuldavale tasemele, tulevikuootused alaneks, kuid jäid optimistlikeks. Soodne majanduskliima valitseb Tšiilis, Paraguais, Uruguais ja Peruus. Jooksvat olukorda hinnati rahuldavast kõrgemalt ja tulevikuootusi optimistlikeks veel Argentiinas, Mehhikos, Ecuadoris ja Kolumbias. Brasiilias hinnati jooksvat olukorda soodsaks, kuid tulevikuootused langesid negatiivse poole peale. Venetsueelas ja Boliivias valitseb ebasoodne majanduskliima.

Lähis-Ida: majanduskliima paraneb

Lähis-Ida riikide majanduskliima hinnang paranes aprilli vaatlusel jõudsalt ja tõusis soodsale tasemele. Kõrgemalt hinnati majanduskliimat Saudi Araabias, Kuveidis ja Iisraelis. Türgis ja Araabia Ühendemiraatides valitseb soodne majanduskliima. Liibanonis hinnati jooksvat olukorda rahuldavaks, kuid tulevikuootusi pessimistlikeks.

Aafrika: rahuldav majanduskliima

Aprilli vaatlusel jäi Aafrika hetkeolukorra hinnang rahuldavast madalamaks, kuid tulevikuootuste optimism tugevnes. Lõuna-Aafrika Vabariigis hinnati hetkeolukorda rahuldavaks ja tulevikuootusi optimistlikeks. Põhja-Aafrika riikides Egiptuses, Tuneesias ja Marokos langesid jooksva olukorra hinnangud ebarahuldavaks, kuid ootused järgmise kuue suhtes olid positiivsed. Keenias, Nigeerias, Namiibias ja Senegalis valitseb rahuldav majanduskliima. Zimbabwe ja Madagaskaril on majanduskliima ebasoodne.

Inflatsiooniootused tõusid

2011. aasta maailma keskmiseks inflatsiooniks kujuneb ekspertide aprilli prognooside alusel 3,8% (3,4% jaanuaris). Eurotsooni 2011. aasta inflatsiooniootused (ekspertide hinnangul) tõusid aprillis 2,5%-le (1,9% jaanuaris). USAs tõusid 2011. a inflatsiooniootused 2,5% ja Aasias 3,9% tasemele. Ladina-Ameerikas oodatakse 2011. a inflatsiooniks 7,9%, SRÜ-s 10,0%, Aafrikas 7,5% ja Lähis-Idas 4,3%.

Ekspertide majanduskasvu prognoosid

2011. aasta maailma majanduskasvuks prognoosivad eksperdid 3,2%. Lääne-Euroopas oodatakse 1,9%, Põhja-Ameerikas 2,7%, Ida-Euroopas 2,8%, SRÜs 4,4%, Aasias 4,4%, Ladina-Ameerikas 4,3%, Lähis-Idas 4,8% ja Aafrikas 4,2% sisemajanduse kogutoodangu kasvu.

Tabel 9.2. Ekspertide hinnangud (max=9)

	120 riigi keskmine		sealhulgas									
			EU-27		Lääne-Euroopa		Kesk- ja Ida-Euroopa		Põhja-Ameerika		Aasia	
	Aprill 2011	Jaan 2011	Aprill 2011	Jaan 2011	Aprill 2011	Jaan 2011	Aprill 2011	Jaan 2011	Aprill 2011	Jaan 2011	Aprill 2011	Jaan 2011
Majanduse üldolukord praegu	5,8	5,5	5,5	5,0	5,7	5,2	4,9	4,4	5,4	5,0	5,9	6,1
Majanduse üldolukord järgneval 6 kuul	6,1	6,3	6,0	6,2	5,9	6,2	7,0	6,4	6,4	7,5	5,7	5,9
Majanduskliima*	6,0	5,9	5,8	5,6	5,8	5,7	6,0	5,4	5,9	6,3	5,8	6,0
Eksport 6 kuu pärast	6,8	7,0	7,4	7,4	7,2	7,4	7,9	7,6	6,8	7,7	6,2	6,3
Import 6 kuu pärast	7,0	7,1	6,7	6,9	6,7	6,9	7,4	7,2	7,3	7,6	7,2	6,8
Kaubavahetuse bilanss järgneval 6 kuul	4,8	5,3	5,8	5,7	5,8	5,7	5,2	5,6	4,2	5,2	3,8	5,0
Inflatsioon 6 kuu pärast	7,3	6,6	7,3	6,9	7,3	6,9	7,2	6,4	7,9	6,6	7,1	6,4
Lühiajaliste laenude intress 6 kuu pärast	7,4	6,7	8,2	7,1	8,4	7,2	6,9	6,6	7,5	6,6	6,6	6,6
Pikaajaliste laenude intress 6 kuu pärast	7,4	6,8	7,9	7,1	8,1	7,3	6,4	6,4	8,1	7,2	7,0	6,9
Kodumaised aktsiahinnad 6 kuu pärast	6,9	7,4	7,0	7,3	7,0	7,3	7,2	6,6	7,2	8,4	6,8	7,3

* Majanduskliima – tuletatud (aritmeetilise keskmisena) ekspertide hinnangutest hetkeseisule ja olukorrale kuue kuu pärast

Riikide majandusindikaatorid³²

(protsentides, aasta arvestuses)

	SKP		SKP (prognoos)		Tööstustoodang		Tarbijahinnad				Tööpuuduse % määr	
	I kv 2011 / I kv 2010	I kv 2011 / IV kv 2010	2011	2012	1 aasta		1 aasta		aasta tagasi	2011 prognoos		
USA	+ 2,3	+ 1,8	+ 2,6	+ 3,0	+ 3,4	Mai	+ 3,6	Mai	+ 2,0	+ 2,8	9,1	Mai
Jaapan	- 1,0	- 3,5	- 0,2	+ 2,6	- 14,0	Aprill	+ 0,3	Aprill	- 1,2	+ 0,2	4,7	Aprill
Hiina	+ 9,7	+ 8,7	+ 9,0	+ 8,7	+ 13,3	Mai	+ 5,5	Mai	+ 3,1	+ 5,0	6,1	2010
Suurbritannia	+ 1,8	+ 1,9	+ 1,6	+ 2,0	- 1,1	Aprill	+ 4,5	Mai	+ 3,3	+ 4,0	7,7	Aprill
Kanada	+ 2,9	+ 3,9	+ 2,9	+ 2,8	+ 5,2	Märts	+ 3,3	Aprill	+ 1,8	+ 2,6	7,4	Mai
Eurosoon	+ 2,5	+ 3,4	+ 1,9	+ 1,7	+ 5,2	Aprill	+ 2,7	Mai	+ 1,7	+ 2,6	9,9	Aprill
Austria	+ 4,0	+ 4,0	+ 2,5	+ 1,9	+ 9,5	Märts	+ 3,7	Mai	+ 2,0	+ 2,5	4,2	Aprill
Belgia	+ 3,0	+ 4,3	+ 2,1	+ 1,8	+ 8,6	Veebr	+ 3,3	Mai	+ 2,3	+ 2,8	7,7	Aprill
Prantsusmaa	+ 2,2	+ 3,9	+ 1,9	+ 1,7	+ 2,6	Aprill	+ 2,0	Mai	+ 1,6	+ 2,2	9,4	Aprill
Saksamaa	+ 5,4	+ 6,1	+ 3,2	+ 2,2	+ 9,6	Aprill	+ 2,3	Mai	+ 1,2	+ 2,4	7,0	Mai
Kreeka	- 4,8	+ 3,4	- 4,1	- 0,1	- 10,9	Aprill	+ 3,3	Mai	+ 5,4	+ 2,9	16,2	Märts
Itaalia	+ 1,0	+ 0,4	+ 1,0	+ 1,2	+ 3,7	Aprill	+ 2,6	Mai	+ 1,4	+ 2,6	8,1	Aprill
Holland	+ 3,2	+ 3,5	+ 2,1	+ 1,8	+ 0,8	Aprill	+ 2,3	Mai	+ 1,0	+ 2,1	5,0	Aprill
Hispaania	+ 0,8	+ 1,2	+ 0,6	+ 1,1	- 4,1	Aprill	+ 3,5	Mai	+ 1,8	+ 3,0	20,7	Aprill
Tsehhi	+ 2,8	+ 3,8	+ 2,0	+ 2,9	+ 4,7	Aprill	+ 2,0	Mai	+ 1,2	+ 2,1	8,2	Mai
Taani	+ 1,1	- 2,0	+ 2,0	+ 1,9	+ 3,8	Aprill	+ 3,1	Mai	+ 2,2	+ 2,6	3,8	Aprill
Ungari	+ 2,2	+ 2,8	+ 2,8	+ 3,1	+ 9,5	Aprill	+ 3,9	Mai	+ 5,1	+ 4,5	11,4	Aprill
Norra	+ 1,0	- 1,8	+ 2,1	+ 1,7	- 8,7	Aprill	+ 1,6	Mai	+ 2,5	+ 1,8	3,3	Märts
Poola	+ 4,4	-	+ 4,2	+ 4,2	+ 6,6	Aprill	+ 5,0	Mai	+ 2,2	+ 3,8	12,2	Mai
Venemaa	+ 4,1	-	+ 4,3	+ 4,5	+ 4,5	Aprill	+ 9,6	Mai	+ 6,0	+ 9,2	7,2	Aprill
Rootsi	+ 6,4	+ 3,3	+ 4,4	+ 3,0	+ 12,0	Aprill	+ 3,3	Mai	+ 1,2	+ 2,6	7,9	Aprill
Sveits	+ 2,5	+ 1,0	+ 2,4	+ 2,1	+ 6,1	Q4	+ 0,4	Mai	+ 1,1	+ 1,1	3,0	Mai
Austraalia	+ 1,0	- 4,7	+ 2,8	+ 3,9	- 5,4	Q1	+ 3,3	Q1	+ 2,9	+ 2,8	4,9	Mai
Brasillia	+ 4,2	+ 5,4	+ 4,0	+ 4,3	- 1,3	Aprill	+ 6,6	Mai	+ 5,2	+ 6,7	6,4	Aprill
Soome	+ 5,5	+ 3,4	+ 3,5	+ 1,8	+ 4,9	Aprill	+ 3,5	Mai	+ 0,9	+ 3,3	8,0	Aprill
Läti	+ 3,1	-	+ 3,5	+ 3,6	+ 13,5	Aprill	+ 5,0	Mai	- 2,3	+ 3,0	17,2	Dets
Leedu	+ 6,9	+ 14,8	+ 4,0	+ 3,6	+ 6,8	Aprill	+ 4,9	Mai	+ 0,6	+ 4,0	11,2	Mai

³² Allikas: The Economist, 16. juuni 2011

Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades (sesoonselt silutud andmete alusel)

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2011					
	Väärtus	Kuupäev		Väärtus	Kuupäev	Jaan	Veebr	Märts	Apr	Mai	Juuni
EU											
Tööstus	-39.1	03 – 09	-7.2	7.5	06 – 07	4.9	6.0	6.6	5.2	3.5	2.7
Teenindus	-32.4	03 – 09	10.8	33.8	06 – 98	6.1	9.8	10.4	7.4	7.8	6.3
Tarbija	-31.9	03 – 09	-11.4	1.8	08 – 00	-12.6	-12.4	-12.8	-13.9	-10.7	-11.0
Kaubandus	-27.4	12 – 08	-6.3	8.1	12 – 10	3.6	0.8	0.6	-3.5	-2.6	-2.3
Ehitus	-41.6	08 – 93	-19.3	3.0	09 – 06	-27.8	-25.6	-27.4	-26.2	-25.9	-26.2
Majandusosaldu	66.9	03 – 09	100.0	116.0	05 – 00	105.9	107.3	107.4	105.1	105.4	104.4
Euro-tsoon											
Tööstus	-38.2	03 – 09	-6.6	7.8	04 – 07	6.2	6.7	6.6	5.6	3.8	3.2
Teenindus	-27.2	03 – 09	11.7	35.8	08 – 98	9.9	11.2	10.8	10.4	9.3	9.9
Tarbija	-34.2	03 – 09	-12.4	2.6	05 – 00	-11.2	-10.0	-10.6	-11.6	-9.9	-9.8
Kaubandus	-24.8	01 – 93	-8.9	5.2	06 – 90	-0.6	-0.2	-1.4	-1.8	-2.4	-2.4
Ehitus	-43.3	08 – 93	-18.2	5.2	02 – 90	-26.0	-24.2	-25.4	-24.3	-24.7	-23.6
Majandusosaldu	69.6	03 – 09	100.0	117.6	05 – 00	106.8	108.0	107.3	106.1	105.5	105.1
Belgia											
Tööstus	-33.8	03 – 09	-9.5	6.9	06 – 07	5.7	3.1	5.3	2.7	-1.5	-3.4
Teenindus	-42.9	04 – 09	12.3	32.2	08 – 07	28.3	28.4	30.9	30.8	28.7	26.4
Tarbija	-26.5	02 – 09	-6.2	16.2	12 – 00	-2.6	0.6	-1.9	-0.8	1.5	-1.7
Kaubandus	-27.9	01 – 09	-3.3	13.7	10 – 10	9.4	10.0	5.0	8.1	4.1	2.0
Ehitus	-35.1	11 – 95	-9.0	9.7	02 – 90	-4.2	-2.8	-2.2	-4.6	-3.0	-2.5
Majandusosaldu	71.1	03 – 09	100.0	116.0	06 – 00	114.0	113.6	114.4	113.6	110.7	107.9
Bulgaaria											
Tööstus	-32.1	06 – 93	-6.2	12.3	01 – 08	-4.1	-3.8	-4.5	-3.7	-5.0	-4.2
Teenindus	-13.6	06 – 10	12.3	33.4	03 – 07	6.7	7.9	-0.5	3.3	2.0	2.6
Tarbija	-50.1	04 – 09	-32.1	-13.0	08 – 01	-34.4	-36.3	-43.1	-40.9	-39.7	-40.1
Kaubandus	-14.8	07 – 09	15.6	31.8	08 – 94	0.3	3.5	16.7	5.3	7.8	4.4
Ehitus	-56.0	10 – 09	-23.2	23.9	11 – 07	-28.9	-34.0	-31.3	-32.1	-26.5	-26.1
Majandusosaldu	73.4	05 – 93	100.0	118.1	04 – 07	99.1	99.2	94.7	96.0	95.7	95.7
Tšehhi											
Tööstus	-35.6	02 – 09	3.0	29.8	06 – 00	16.6	13.0	10.0	7.5	3.7	3.2
Teenindus	6.4	09 – 09	36.6	52.6	02 – 07	25.7	25.4	29.0	25.9	29.1	30.7
Tarbija	-35.8	03 – 98	-11.5	3.9	10 – 06	-12.4	-13.3	-19.6	-18.0	-20.1	-20.2
Kaubandus	-1.3	02 – 99	15.2	29.5	11 – 07	14.5	14.8	12.2	14.7	13.0	16.5
Ehitus	-54.9	02 – 99	-16.3	5.3	01 – 05	-38.1	-40.5	-41.8	-40.1	-40.0	-41.4
Majandusosaldu	71.7	02 – 09	100.0	117.2	02 – 07	100.9	98.4	96.5	95.2	94.1	94.9
Taani											
Tööstus	-34.5	02 – 09	-1.1	16.7	09 – 94	6.3	7.2	5.0	12.0	10.5	5.3
Teenindus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tarbija	-11.8	10 – 90	7.4	19.0	11 – 06	9.7	9.0	9.6	12.9	11.5	16.2
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	-50.0	10 – 09	-9.2	24.2	11 – 06	-31.4	-18.4	-15.1	-19.4	-13.9	-18.3
Majandusosaldu	69.7	02 – 09	100.0	117.7	05 – 10	102.3	107.6	107.1	113.7	97.7	98.0
Saksamaa											
Tööstus	-42.5	03 – 09	-8.2	16.0	02 – 11	13.1	16.0	14.4	14.0	13.3	11.8
Teenindus	-23.8	02 – 09	19.3	50.1	03 – 99	26.0	25.9	24.8	24.7	22.0	22.3
Tarbija	-32.9	04 – 09	-9.6	10.9	11 – 10	8.9	8.7	8.5	7.9	9.0	9.8
Kaubandus	-37.4	01 – 03	-12.4	22.3	12 – 90	5.9	6.7	8.8	3.3	6.6	3.4
Ehitus	-55.4	12 – 02	-31.4	2.2	02 – 90	-13.2	-9.5	-9.0	-7.3	-6.2	-7.7
Majandusosaldu	73.0	03 – 09	100.0	120.0	08 – 90	115.5	116.8	116.1	115.2	115.1	114.5
Eesti											
Tööstus	-39.1	03 – 09	3.4	28.5	12 – 06	10.9	11.3	11.7	10.0	9.0	10.6
Teenindus	-50.3	02 – 09	10.9	38.3	01 – 06	27.3	25.6	25.8	24.8	22.1	16.8
Tarbija	-56.3	04 – 93	-18.2	12.8	04 – 06	0.7	-0.7	0.3	-1.6	-2.5	-2.1
Kaubandus	-45.6	06 – 09	6.4	35.6	04 – 07	19.0	23.0	25.1	28.8	28.8	29.0
Ehitus	-76.0	04 – 09	-0.5	48.8	05 – 06	-13.4	-4.5	-3.4	-1.4	9.1	16.0
Majandusosaldu	71.7	03 – 09	100.0	117.2	09 – 06	110.1	110.3	110.8	109.8	109.1	108.5

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2011					
	Väärtus	Kuupäev		Väärtus	Kuupäev	Jaan	Veebr	Märts	Apr	Mai	Juuni
Kreeka											
Tööstus	-36.6	03 – 09	-2.5	13.3	03 – 00	-18.4	-13.4	-15.6	-21.1	-20.4	-22.7
Teenindus	-31.3	05 – 10	16.2	58.7	08 – 00	-19.6	-21.0	-25.5	-25.0	-26.8	-27.4
Tarbija	-75.4	12 – 10	-34.0	-5.8	04 – 00	-72.1	-67.3	-66.2	-70.0	-68.5	-75.0
Kaubandus	-44.7	09 – 10	1.5	39.0	07 – 07	-32.9	-27.7	-22.0	-30.5	-43.1	-41.6
Ehitus	-73.9	06 – 11	-16.4	32.5	04 – 00	-64.7	-62.2	-67.8	-71.0	-64.6	-73.9
Majandusosaldu	67.2	03 – 09	100.0	120.3	07 – 00	76.1	79.4	78.4	74.2	74.0	70.0
Hispaania											
Tööstus	-43.2	01 – 93	-9.7	7.1	11 – 97	-8.3	-7.2	-10.2	-10.6	-11.9	-9.6
Teenindus	-38.7	01 – 09	14.0	54.0	06 – 98	-31.1	-28.5	-24.9	-30.9	-14.6	-11.9
Tarbija	-47.6	02 – 09	-13.3	5.3	03 – 00	-21.0	-15.2	-22.6	-21.0	-15.5	-11.9
Kaubandus	-36.0	02 – 93	-9.8	9.5	06 – 00	-22.3	-20.1	-23.1	-21.7	-18.7	-16.5
Ehitus	-59.6	03 – 11	-5.8	39.5	12 – 98	-50.7	-52.1	-59.6	-52.2	-58.1	-55.8
Majandusosaldu	72.3	12 – 08	100.0	115.0	06 – 98	91.7	93.9	90.9	90.0	93.1	95.7
Prantsusmaa											
Tööstus	-40.8	07 – 93	-7.2	18.2	06 – 00	5.9	3.7	8.2	4.5	2.0	3.5
Teenindus	-28.8	04 – 09	0.9	16.2	01 – 90	8.1	10.4	11.5	11.7	9.4	7.6
Tarbija	-37.0	03 – 09	-17.9	3.3	01 – 01	-18.9	-20.1	-18.4	-19.3	-17.2	-17.6
Kaubandus	-27.2	04 – 97	-8.1	8.8	12 – 07	2.8	0.2	-6.8	-0.1	-5.4	-3.0
Ehitus	-62.3	01 – 93	-12.6	44.9	10 – 00	-16.0	-13.6	-14.8	-11.8	-8.6	-9.9
Majandusosaldu	75.0	03 – 09	100.0	117.2	06 – 00	108.9	109.1	110.0	108.8	107.2	106.3
Itaalia											
Tööstus	-34.5	03 – 09	-4.2	14.2	02 – 95	1.7	0.6	0.9	0.5	-1.8	-2.5
Teenindus	-24.2	03 – 09	5.6	33.1	04 – 00	2.2	4.0	1.4	2.4	-2.3	2.7
Tarbija	-37.2	04 – 93	-15.0	2.5	06 – 01	-25.9	-23.9	-24.2	-25.9	-24.1	-23.6
Kaubandus	-65.6	04 – 99	-14.3	17.1	02 – 92	-3.0	-2.6	-2.9	0.8	-2.6	-1.5
Ehitus	-75.4	10 – 93	-21.7	13.4	05 – 90	-32.2	-31.3	-30.0	-34.7	-37.9	-32.1
Majandusosaldu	72.5	03 – 09	100.0	120.6	02 – 95	101.6	101.1	101.2	100.2	97.5	99.3
Küpros											
Tööstus	-18.7	08 – 09	1.5	19.9	04 – 08	-8.9	-10.2	-15.8	-8.7	-15.1	-16.6
Teenindus	-23.1	07 – 09	6.2	35.4	08 – 07	-1.5	0.2	0.7	-6.5	-8.9	-11.4
Tarbija	-42.1	07 – 04	-31.8	-13.0	06 – 01	-39.6	-34.2	-33.2	-33.3	-31.1	-34.3
Kaubandus	-29.8	01 – 11	-3.5	20.6	05 – 07	-29.8	-28.9	-22.0	-26.2	-25.3	-21.2
Ehitus	-56.6	10 – 09	-11.5	36.5	12 – 03	-51.9	-35.1	-45.6	-45.9	-42.2	-46.6
Majandusosaldu	74.5	03 – 09	100.0	120.0	08 – 07	85.8	88.4	85.3	86.8	83.7	81.1
Läti											
Tööstus	-44.0	04 – 93	-8.9	11.8	02 – 07	-5.9	-3.0	-2.8	-3.0	-3.8	-5.2
Teenindus	-43.9	03 – 09	4.1	20.9	12 – 06	7.3	7.6	7.2	4.5	8.1	8.1
Tarbija	-54.9	07 – 09	-24.1	0.6	09 – 06	-23.2	-24.4	-25.3	-29.7	-26.2	-21.2
Kaubandus	-35.2	02 – 09	6.4	22.8	04 – 07	5.9	7.6	6.9	6.8	7.8	9.2
Ehitus	-79.4	07 – 09	-26.9	19.2	01 – 07	-39.3	-35.0	-27.2	-28.2	-24.9	-21.9
Majandusosaldu	74.4	03 – 09	100.0	114.6	02 – 07	101.9	102.9	102.9	101.4	102.7	103.1
Leedu											
Tööstus	-41.4	04 – 09	-12.2	9.8	08 – 07	-5.2	-6.0	-3.1	2.1	0.1	3.6
Teenindus	-47.2	03 – 09	9.0	34.3	07 – 06	18.7	17.5	19.2	12.9	17.0	18.2
Tarbija	-56.1	01 – 09	-16.6	9.2	05 – 07	-20.9	-22.7	-21.0	-18.3	-15.6	-16.0
Kaubandus	-57.8	04 – 09	-1.7	41.7	01 – 07	-2.1	2.4	2.6	5.0	9.7	9.3
Ehitus	-92.9	05 – 09	-36.0	13.4	01 – 07	-36.5	-31.1	-22.0	-21.1	-19.3	-17.2
Majandusosaldu	72.2	04 – 09	100.0	117.5	07 – 06	105.5	104.9	106.6	107.7	108.4	109.8
Luksemburg											
Tööstus	-53.9	03 – 09	-12.9	24.1	04 – 95	-10.2	4.0	-1.5	-3.5	-19.5	-9.8
Teenindus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tarbija	-20.7	12 – 08	0.6	13.4	02 – 02	4.0	2.4	4.6	6.5	10.3	6.9
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	-70.9	03 – 94	-24.3	26.4	03 – 90	-8.4	-10.0	-5.1	-5.5	-7.4	-6.5
Majandusosaldu	72.4	03 – 09	100.0	122.7	04 – 95	103.3	107.6	106.0	107.0	101.8	103.6
Ungari											
Tööstus	-34.7	03 – 09	-4.2	10.4	04 – 98	6.7	8.1	5.2	9.8	0.4	1.8
Teenindus	-44.2	03 – 09	-8.6	13.8	03 – 02	-8.4	-2.6	-9.9	-11.8	-9.6	-8.1
Tarbija	-68.8	04 – 09	-32.7	0.2	08 – 02	-26.9	-28.5	-37.8	-36.1	-36.6	-38.8
Kaubandus	-41.1	03 – 09	-10.2	10.3	03 – 98	4.2	5.5	-0.3	1.5	0.2	-2.5
Ehitus	-56.0	04 – 09	-16.4	11.5	08 – 98	-34.1	-28.0	-33.0	-33.1	-35.8	-39.4
Majandusosaldu	57.7	03 – 09	100.0	120.9	04 – 98	108.7	111.4	103.1	106.5	99.8	100.7
Malta											
Tööstus	-31.6	03 – 09	-5.2	18.8	03 – 08	7.1	9.5	7.0	0.7	-5.3	-8.1
Teenindus	-21.1	03 – 09	22.2	65.7	05 – 07	27.5	29.0	27.3	28.6	20.8	23.3
Tarbija	-41.3	04 – 11	-25.8	-3.1	03 – 08	-36.1	-38.1	-41.0	-41.3	-38.4	-37.9
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	-53.2	03 – 09	-30.1	2.3	05 – 08	-23.8	-24.4	-24.1	-26.3	-24.0	-28.9
Majandusosaldu	77.2	03 – 09	100.0	123.8	03 – 08	103.8	104.2	101.7	99.6	96.6	96.0

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2011					
	Väärtus	Kuupäev		Väärtus	Kuupäev	Jaan	Veebr	Märts	Apr	Mai	Juuni
Holland											
Tööstus	-25.4	02 – 09	-2.7	7.6	10 – 06	2.5	2.2	4.7	4.9	1.8	-0.4
Teenindus	-41.6	03 – 09	8.0	46.5	04 – 07	16.4	21.0	18.4	17.3	13.3	10.9
Tarbija	-27.5	03 – 09	3.3	30.8	03 – 00	5.9	10.2	8.1	5.7	2.6	0.4
Kaubandus	-16.9	06 – 09	13.5	33.3	10 – 99	6.4	11.2	15.4	8.0	9.9	7.5
Ehitus	-38.2	07 – 09	-3.1	27.1	12 – 00	-18.4	-17.7	-13.3	-15.5	-17.7	-15.0
Majandusosaldu	67.8	03 – 09	100.0	116.0	03 – 07	105.1	106.1	109.2	107.2	102.6	98.8
Austria											
Tööstus	-37.8	03 – 09	-4.7	15.2	02 – 07	5.2	5.1	4.9	6.0	-0.2	-0.9
Teenindus	-24.9	04 – 09	16.0	33.4	06 – 98	24.3	22.5	20.4	19.8	15.5	10.9
Tarbija	-23.0	04 – 09	-0.3	16.3	06 – 07	9.5	9.8	10.0	7.8	6.3	:
Kaubandus	-26.4	03 – 09	-7.2	13.2	05 – 10	3.4	1.9	1.8	-13.2	-6.0	-2.4
Ehitus	-56.4	04 – 96	-20.2	5.8	07 – 07	-14.6	-9.6	-6.8	-13.0	-8.7	-4.4
Majandusosaldu	70.6	04 – 09	100.0	118.0	03 – 90	110.1	109.6	109.0	107.6	104.3	103.3
Poola											
Tööstus	-29.1	03 – 09	-14.0	-0.5	06 – 07	-12.8	-9.1	-10.7	-9.7	-11.2	-12.3
Teenindus	-12.0	03 – 09	6.1	22.7	07 – 07	7.1	8.6	7.4	6.9	7.2	7.1
Tarbija	-40.1	08 – 01	-21.4	-0.5	04 – 08	-21.0	-18.9	-24.3	-26.7	-22.0	-22.9
Kaubandus	-16.8	03 – 03	-3.0	11.9	12 – 07	-0.8	-0.1	0.8	-2.1	-0.8	-2.7
Ehitus	-67.9	02 – 02	-34.7	-0.7	02 – 08	-28.3	-23.7	-23.9	-23.1	-23.4	-23.3
Majandusosaldu	75.4	03 – 09	100.0	121.9	05 – 96	98.7	102.3	99.2	97.9	98.5	97.5
Portugal											
Tööstus	-35.7	04 – 09	-6.7	8.7	03 – 98	-6.8	-6.2	-11.0	-8.7	-12.3	-14.3
Teenindus	-27.3	04 – 09	-0.6	24.7	06 – 01	-10.7	-5.9	-11.5	-13.1	-14.3	-13.2
Tarbija	-53.5	04 – 11	-23.9	-0.5	07 – 91	-49.1	-45.1	-46.7	-53.5	-49.2	-48.2
Kaubandus	-30.7	12 – 08	-1.2	14.1	07 – 98	-4.7	-6.2	-10.0	-16.8	-16.7	-19.1
Ehitus	-61.6	05 – 11	-28.0	1.9	12 – 97	-55.5	-52.2	-50.7	-59.8	-61.6	-59.2
Majandusosaldu	68.7	04 – 09	100.0	116.9	03 – 98	90.4	94.7	88.7	87.1	85.2	84.6
Rumeenia											
Tööstus	-22.2	09 – 92	-2.2	27.3	06 – 96	-3.1	0.2	2.7	0.1	-1.8	-2.0
Teenindus	-19.3	06 – 09	16.7	56.2	06 – 04	-5.8	4.5	5.7	6.5	4.7	4.2
Tarbija	-63.3	06 – 10	-28.4	-10.6	07 – 07	-48.7	-46.3	-45.3	-44.5	-42.6	-40.7
Kaubandus	-21.6	07 – 09	12.3	35.8	12 – 97	-8.5	2.1	-1.0	2.2	1.0	3.3
Ehitus	-60.4	09 – 99	-12.6	34.6	06 – 96	-25.1	-25.3	-26.6	-27.4	-23.8	-23.1
Majandusosaldu	71.7	09 – 92	100.0	123.1	06 – 96	89.3	93.8	95.3	94.0	93.1	93.7
Sloveenia											
Tööstus	-38.0	01 – 09	-2.6	17.8	06 – 00	9.0	7.8	6.2	6.6	5.2	1.5
Teenindus	-28.9	04 – 09	19.4	38.0	09 – 02	3.1	0.9	9.3	9.0	6.2	5.8
Tarbija	-41.1	01 – 09	-19.2	-4.1	07 – 07	-23.3	-26.3	-25.7	-26.0	-25.1	-23.6
Kaubandus	-21.6	03 – 09	12.2	38.2	09 – 07	8.1	17.0	4.8	13.4	20.1	13.2
Ehitus	-63.9	03 – 10	-7.6	27.8	03 – 07	-51.2	-46.2	-47.4	-45.6	-43.4	-43.5
Majandusosaldu	65.3	04 – 09	100.0	119.4	07 – 07	101.9	99.0	99.2	99.1	98.7	96.8
Slovakkia											
Tööstus	-31.8	04 – 09	3.7	25.8	05 – 96	17.6	10.7	4.4	9.4	7.2	-9.5
Teenindus	-24.0	05 – 09	33.1	62.6	03 – 02	26.7	25.0	26.3	25.8	35.2	33.4
Tarbija	-49.0	09 – 99	-24.0	6.6	12 – 06	-27.5	-23.5	-29.9	-28.4	-23.1	-25.7
Kaubandus	-22.7	03 – 09	8.8	34.4	11 – 98	18.9	6.4	15.8	18.1	21.1	20.7
Ehitus	-86.1	07 – 99	-25.8	17.5	03 – 97	-39.8	-39.9	-43.7	-41.7	-41.6	-44.2
Majandusosaldu	65.3	04 – 09	100.0	121.1	05 – 96	104.2	101.2	97.9	100.3	103.1	95.2
Soome											
Tööstus	-37.3	03 – 09	3.5	31.3	10 – 94	14.6	13.7	11.9	8.4	9.4	6.3
Teenindus	-47.6	12 – 01	17.1	51.1	09 – 00	31.5	33.3	31.8	43.3	32.0	31.5
Tarbija	-6.4	12 – 08	14.6	23.8	09 – 10	18.7	21.0	18.2	18.7	16.8	12.2
Kaubandus	-18.2	11 – 00	-0.4	23.8	08 – 07	15.0	14.1	12.8	12.4	13.8	12.1
Ehitus	-99.0	06 – 91	-19.0	36.5	06 – 98	-1.1	1.0	0.8	1.5	1.4	4.1
Majandusosaldu	73.4	04 – 91	100.0	119.4	11 – 94	111.4	112.1	110.6	110.8	109.2	106.5
Rootsi											
Tööstus	-38.5	03 – 09	-4.5	15.8	09 – 10	14.2	13.0	14.8	9.2	13.2	10.6
Teenindus	-26.3	04 – 09	19.9	53.0	02 – 11	48.1	53.0	47.2	42.3	40.1	37.9
Tarbija	-10.0	12 – 08	9.6	28.0	09 – 10	26.4	24.4	23.2	23.0	20.8	22.2
Kaubandus	-38.3	01 – 09	11.9	47.6	01 – 10	25.1	21.8	22.3	17.3	13.5	7.0
Ehitus	-82.9	12 – 93	-25.6	47.6	08 – 07	21.0	26.5	20.9	18.3	19.7	14.3
Majandusosaldu	79.1	08 – 91	100.0	118.7	01 – 11	118.7	117.9	117.6	115.0	115.6	113.9
Suurbritannia											
Tööstus	-49.0	03 – 09	-10.8	10.6	12 – 94	1.0	5.7	8.7	4.8	3.0	1.6
Teenindus	-57.4	03 – 09	4.8	36.1	10 – 97	-17.3	-4.7	1.3	-12.1	-3.9	-13.4
Tarbija	-35.2	01 – 09	-9.1	7.1	10 – 97	-20.8	-24.1	-22.4	-24.2	-14.7	-17.0
Kaubandus	-47.1	01 – 09	0.3	22.5	10 – 03	15.3	-0.1	3.5	-14.0	-7.3	-4.4
Ehitus	-79.3	06 – 91	-21.6	5.5	10 – 07	-41.0	-38.6	-44.4	-40.1	-38.2	-44.1
Majandusosaldu	64.4	03 – 09	100.0	115.7	12 – 97	98.8	101.9	104.6	99.5	102.1	99.9

Ajalugu: Konjunktuur aastal 1991

Toidukaupade turg³³

Käesoleval aastal oli toidukaupade turul peamiseks muutuseks vabadele hindadele üleminek, millega loodeti parandada toidukaupade müügiolukorda. Tegelikult ületas aga ressursside vähenemine nõudluse languse ning üksnes vabade hindadega ei õnnestunud toidukaupade turgu küllastada. Aasta kümne kuuga on põhiliste toidukaupade müük vähenenud 20-57%, tootmine 10-44% ja tarned turufondi 6-58% võrra.

Toidukaupade tootmise, turufondi tarnete ja jaemüügi dünaamika võrdlus naturaalnäitajate alusel

	Muutumine jaan-okt 1991. a, võrreldes jaan-okt 1990. a (+/-%-des)		
	Müük	Tarned turufondi	Tootmine
Liha	-51,6	-46,4	-27,7
Vorstitooted	-22,7	-24,5	-11,8
Täispiimatooted	...	-26,1	-27,7
Või	-34,9	-29,5	-11,5
Juust	-20,5	-15,5	-11,6
Munad	-28,4	-10,6	+0,7
Margariin	-25,3	-6,4	-10,5
Lihakonservid	-25,7	-75,0	-36,2
Kalakonservid	+0,3	+3,4	-20,5
Kala	-32,9	-26,4	-17,2
Heeringas	-38,6	-5,6	...
Viina-likööriid	+4,1	+15,4	+10,3
Kondiitritooted	-36,0	-32,8	-44,0
Suhkur	-56,7	-57,7	...

Toidukaupade müügiolukorda vabariigis iseloomustab järgnev joonis³⁴, mis näitab, et vaadeldud toidukaupadest polnud 100%-liselt müügil ükski.

Loomakasvatussaaduste müügiolukord, mis seoses vabadele hindadele üleminekul juulis-septembris paranes, on nüüdseks jälle halvenenud. Seoses palkade tõusuga II poolaastal on suurenenud ostujõuline tarbijaskond. Lisaks kohaliku nõudluse suurenemisele on kasvanud ka toidukaupade ostmine (eriti suitsulihtooted, või ja juust) sissesõitjate (turistid – nii idast kui ka läänest) ning meie inimeste poolt itta saatmiseks (viimiseks).

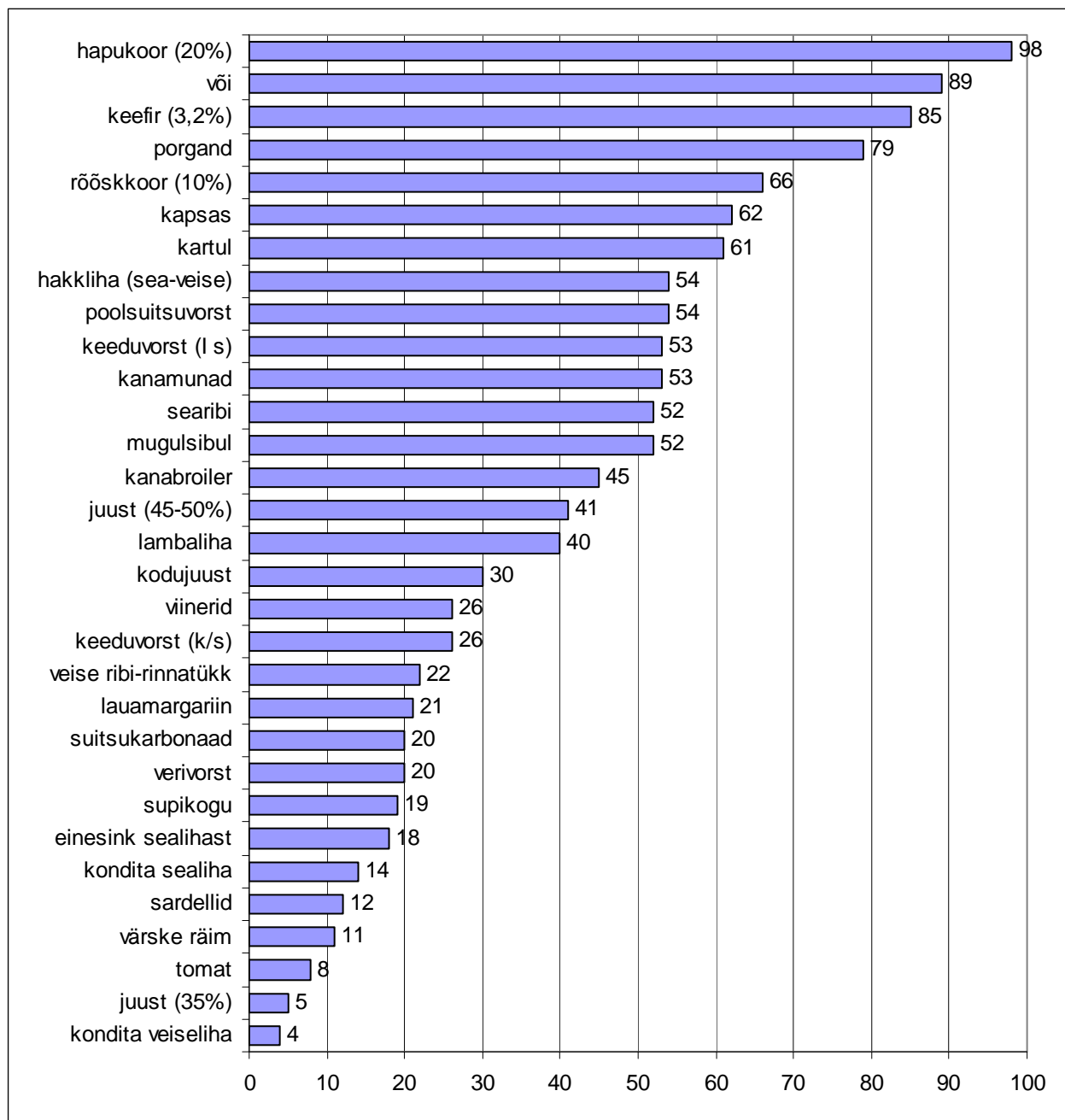
Aktiivne nõudluse kasv ja ressursside nappus on põhjustanud suuri häireid liha- ja piimatoodete müügil, mida pole suutnud pidurdada ka pidev hindade tõus.

Lihasaadustest olid müügil umbes pooltel vaatlustel ainult hakkliha, poolsuitsuvorst, I sordi keeduvorst, searibi ja kanabroiler (joonis). Teisi vaatluse all olevaid lihatooteid müüakse veelgi suuremate häiretega, sealhulgas ka odavamaid tooteid nagu verivorst ja supikogu, mis praeguse elukalliduse taseme juures omavad enam nõudmist. Defitsiitsed on ka kallimad lihatooted nagu einesink, suitsukarbonaad, poolfabrikaatne kondita liha, viinerid, sardellid, mida oli müügil ainult 4-20% vaatluskordadest.

³³ Eesti Konjunkturiinstituut. Konjunktuur. Tallinn, detsember 1991

³⁴ EKI ja EHA korrespondendid fikseerivad 2 korda kuus kokku 4 vaatlusel vabariigi 14 linnas toidukaupade hindu ja müügilolekut

Eesti kaupluste varustus toidukaupadega (müügiloleku % vaatluste arvust), 3.-4. dets 1990. a

Piimasaadustest esineb vähem häireid hapu- ja rõõsa koore, keefiri ning või müügil, teised piimatooted on müügil aga suurte häiretega. Eriti komplitseeritud on Tallinna ja Kohtla-Järve elanike varustamine piimatoodetega, kus vajadused on rahuldatud 50% ulatuses. Selline olukord tekkis pärast riigitellimuse kaotamist, mille tulemusel langes maakondadelt kohustus suuremate linnade varustamiseks.

Taimikasvatussaaduste saagikus oli tänavu väga madal ning nende kaupade turg on isegi kõrghooajal väga kesine. Kartuleid on tänavu 11 kuuga varutud riikliku kokkuostu süsteemi kaudu 41% eelmise aasta sama perioodi kogusest, köögivilja 83%. Riikliku kokkuostu vähenemine peegeldub kaubalettidel, kus neid kaupu oli müügil vaid 52-79% vaatluste arvust (joonis).

Kalast ei tohiks merega ümbritsetud Eestimaal küll puudust olla, paraku napib meie kauplustes ka kala-saadusi. Käesoleval aastal on ookeanikala tärned kaubandusele vähenenud ¼ võrra eelmise aasta kogusest. Rannavetest püütavat räime on tarbijal kergem osta suitsutatult kui värskest. Viimane oli vabariigi

kauplustes müügil ainult 11%-l vaatluste arvust (joonis). Kalapüügiga tegelevad ühistud (endised kalurikolhoosid) jätavad kala oma tööstuses ümbertöötlemiseks ja kaubavahetuseks konservitööstusele vajalike materjalide eest. Kalakonservide müük ja tarded kaubandusele on käesoleval aastal kasvanud (tabel). Samuti on positiivne, et värskest kalast on meie kalalettidele ilmunud väärtuslikud mageveekalad (koha, latikas), mille hind on küll kõrge, kuid seetõttu püsib ka ostuvõimalus.

Suhkru müük ja tarded kaubandusele on vähenenud teiste toiduainetega võrreldes kõige enam: müük on vähenenud 57% ja tarded kaubandusele 58% võrra (tabel). I poolaastal tarniti vabariigile riiklikust ressursist ainult 3,2 tuh t suhkrut. Augustis-septembris olukord veidi paranes ning IV kvartalis anti elanikele täiendavalt talonge suhkru ostmiseks. Mitmete riiklikul tasandil kokkulepetele tuginedes võib loota, et suhkrut jätkub elanikkonnale müügiks ka järgmise aasta I kvartalis.

Suhkru defitsiitsusest tulenevalt on vähenenud ka kondiitritoodete müük ja tootmine vastavalt 36% ja 44% võrra (tabel). Kompvekke ja küpsiseid on olnud äärmiselt piiratud kogustes ja sortimendis.

Tarbekaubaturu konjunkturi üldiseloostus³⁵

Sündmused Eesti tarbekaubaturul II kvartalis arenevad prognoosi kohaselt: hinnad tõusevad, kaubakäive (rahalisel väljenduses) suureneb, kuid tarbimine püsivalt väheneb. Alatootmiskriis jätkub, mistõttu vabariigi valitsusel on üha rohkem tegemist, et kiirenevat majandustegevuse langust pidurdada. Statistika kinnitab, et see pole paljudes valdkondades õnnestunud, kuid on põhjust arvata, et olukord oleks võinud veelgi halvem olla. Uusettevõtlus ilmutab teatud aktiivsust, kuid tulenevalt oma väikesest osakaalust, ei suuda (vähemalt esialgu) korvata käsumajandusest vaba (peremeheta) suurtootmise taandarengut. Ka nendes valdkondades, kus uusi (era)ettevõtteid on rohkem tekkinud, ei avaldu positiivsed muutused turul vajalikul määral, sest puudub konkurents, mis sunniks ettevõtjaid tarbijaga arvestama. Tehakse seda, mis tootjale kasulik, võtmata endale vastutust elanike vajaduste rahuldamise eest.

Kaalukaim sündmus tarbekaubaturul on senisest kõige ulatuslikum hinnareform, mis viidi ellu EV Valitsuse määrusega Nr. 60 27. märtsist 1991. a. "Hindade ja tariifide reguleerimise ajutise korra kohta" järgi. See ei puudutanud mitte ainult hindade taset, vaid teostas ka olulisi muudatusi hinnakujunduses. Hinnareformi tulemusena laienes oluliselt tarbekaubaturu see sektor, kus hinnad kujunevad nõudmise ja pakkumise vahekorra tulemusel, mis on vaieldamatult positiivne samm. Hinnareformi kõige "nähtavam" tulemus siiani on siiski jaehindade märgatav tõus ja sellest tulenev (mõningane) nõudluse langus. Mis puutub kaupade pakkumisse turul, siis selles osas olulist muutust pole toimunud. Võib-olla võtab see rohkem aega, kuid välistatud pole ka oht, et (riiklikud) tootjad kasutavad hinnakujunduse liberaliseerimist oma huvides – tulude suurendamiseks ja palkade tõstmiseks, mis konkurentsi puudumisel on täiesti võimalik. Kui aga hinnatõusust saadavat täiendavat kasumit ei investeerita, siis pole ka loota, et tekiksid eeldused edasiseks olukorra paranemiseks.

Hinnareformi mõju kaupade müügilolekule aitas mõningal määral välja selgitada Eesti Konjunkturiinstituudi poolt läbiviidud vaatlus enam kui 20 Eesti linnas. Kolmes voorus (5. ja 19. aprillil ning 10. mail) selgitati kaupade sortimendi ulatust kauplustes enam kui 100 kaubagrupi osas.

Kui teisel vaatlusel sortimendi laienemise tendents oli väga nõrgalt täheldatav, siis kolmandas vaatlusvoorus on sortimendi laienemine mõningal määral aset leidnud. Kuid endiselt on väga tühjad majatarvete, majapidamismasinade, raadio-telekaupade ja keemiakauplused.

Ekspert hinnangute kohaselt ei moodusta praegu müügilolev valik mitte rohkem kui 10-15% sellest, mis oli mõned aastad tagasi. Seda kinnitab vabalt müügil olevate kaupade arv – isegi kolmandal vaatlusel oli neid vaid 238 nimetust ehk 2 nimetust keskmiselt ühe vaatluse all oleva kaubagrupi kohta.

³⁵ Eesti Konjunkturiinstituut. Eesti tarbekaupade turg 1991. aasta I kvartalis. Tallinn, märts 1991

Alljärgnevad andmed iseloomustavad vabalt müügil oleva sortimendi muutusi hinnatõusujärgsel perioodil (nimetuste arv):

	Vaatlusaeg		
	5.04.91	19.04.91	10.05.91
kangad	11	11	18
valmisriided (villasest)	15	22	28
pealistrikotaaž	12	19	19
trikotaažpesu	8	8	12
jalatsid	21	16	23
parfümeeria	35	34	41

Vabalt müügil olev sortiment moodustub paljudel juhtudel põhjendamatult kõrgete hindade või madala kvaliteediga kaupadest. Vaatlus näitas, et valdavas osas (90%) kauplustes on kaupu endiselt episoodiliselt. Ometi on murrang toimumas: lettide tühjenemine asendub nende aeglase täitumisega. Edaspidine oleneb suuresti sellest, kuidas praeguses kriitilises olukorras käituvad riiklik tööstus ja põllumajandus.

Hinnareform kui samm majanduse liberaliseerimise suunas on valdavalt positiivne, kuid ta on jäänud mõnevõrra poolikuks. Kõige olulisemad kaubad müüakse endiselt fikseeritud hindadega, mistõttu nende defitsiitsust on võimatu vältida. Samuti tuleb kahetsusega märkida, et enne hindade tõstmist ei õnnestunud luua vajalikke varusid, mistõttu ei olnud võimalik likvideerida ka ažiotaaznõudlust. Fikseeritud hinnad kehtestati küll oluliselt kõrgematena varasematest, kuid need pole siiski veel tasakaaluhinnad. See annab alust elanikel arvata, et hindade tõus jätkub ning raha paigutamine kaupadesse on endiselt kasulik.

Turumajandus käivitub aeglaselt ja praegusel kujul (ülemineku ajal) toob rohkem kahju kui kasu. Omamata konkurentsi, esineb turumajandus oma negatiivsel kujul, luues head võimalused spekulatsiooniks. Üheks põhjuseks siin on erastamise aeglane kulg ja seda eriti kaubanduse osas. Kui kaubandus oleks erakätes, siis võiks ta olulist positiivset tagasimõju avaldada veel erastamata tööstusele. Praegu kipub aga vastupidi olema: era- ja kooperatiivtootjad kasutavad riiklikku kaubandust oma toodete müümisel elanikele. Riiklikult reguleeritud majandus on endiselt domineeriv.

EKI 2010. aastal ilmunud uurimistööd

1. Elanike finantskäitumise lühiuuring (elanike küsitlusuuringu tulemused) (jaanuar 2010)
2. Eesti alkoholiturg 2009. aasta 9 kuul (jaanuar 2010)
3. Alkoholi tarbimine ja alkoholipoliitika 2009 (elanike hinnangute alusel) (jaanuar 2010)
4. Eesti piimaturg 2009. aasta 9 kuul (jaanuar 2010)
5. Hinnainfo nr. 1 (168) (jaanuar 2010)
6. Economic Indicators of Estonia nr. 1 (177) (jaanuar 2010)
7. Eesti alkoholitootjate konkurentsivõime (veebuar 2010)
8. Hinnainfo nr. 2 (169) (veebuar 2010)
9. Economic Indicators of Estonia nr. 2 (178) (veebuar 2010)
10. Tarbijakaitse olukorrast Eestis (elanike küsitluse tulemused) (märts 2010)
11. Elanike toitumisharjumused ja toidukaupade ostueelistused (märts 2010)
12. Ümbrikupalgad Eestis 2009 (elanike hinnangute alusel) (märts 2010)
13. Hinnainfo nr. 3 (170) (märts 2010)
14. Economic Indicators of Estonia nr. 3 (179) (märts 2010)
15. Konjunktuur nr. 1 (172) (märts 2010)
16. Economic Survey of the Baltic States nr. 1 (65) January-December 2009 (aprill 2010)
17. Konjunktuur nr. 1 (172) Quarterly Review of the Estonian Economy (aprill 2010)
18. Eesti piimaturg 2009. aastal (aprill 2010)
19. Economic Indicators of Estonia nr. 4 (180) (aprill 2010)
20. Hinnainfo nr. 4 (171) (aprill 2010)
21. Illegaalse alkoholi tarbimine ja kaubandus Eestis 2009 (elanike hinnangute alusel) (mai 2010)
22. Illegaalsete tubakatoodete tarbimine ja kaubandus Eestis 2009 (elanike hinnangute alusel) (mai 2010)
23. Eesti alkoholiturg 2009. aastal (mai 2010)
24. Turistide alkoholi ostumaht 2009. aastal (mai 2010)
25. Noorte finantskäitumise lühiuuring (elanike küsitlusuuringu tulemused) (mai 2010)
26. Hinnainfo nr. 5 (172) (mai 2010)
27. Economic Indicators of Estonia nr. 5 (181) (mai 2010)
28. Eesti lihaturg 2009. aastal (juuni 2010)
29. Eesti teraviljaturg 2009. aastal (juuni 2010)
30. Eesti toidukaupade positsioon siseturul (juuni 2010)
31. Konjunktuur nr. 2 (173) (juuni 2010)
32. Hinnainfo nr. 6 (173) (juuni 2010)
33. Economic Indicators of Estonia nr. 6 (182) (juuni 2010)
34. Eesti piimaturg 2010. aasta I kvartal (juuni 2010)
35. Eesti alkoholiturg 2010. aasta I kvartalis (juuni 2010)

36. Economic Survey of the Baltic States nr. 2 (66) January-March 2010 (juuli 2010)
37. Põllumajandussaadusi töötlevate ettevõtjate konkurentsivõime ja arenguperspektiivid (juuli 2010)
38. Konjunktuur nr. 2 (173) Quarterly Review of the Estonian Economy (august 2010)
39. Hinnainfo nr. 7 (174) (august 2010)
40. Economic Indicators of Estonia nr. 7 (183) (august 2010)
41. Eesti parimad ettevõtted 2010 (august 2010)
42. Elanike probleemid finantsteenustega lühiuuring (elanike küsitlusuuringu tulemused) (september 2010)
43. Hinnainfo nr. 8 (175) (september 2010)
44. Economic Indicators of Estonia nr. 8 (184) (september 2010)
45. Konjunktuur nr.3(174) (september 2010)
46. Economic Survey of the Baltic States nr. 3 (67) January-June 2010 (oktoober 2010)
47. Konjunktuur nr. 3 (174) Quarterly Review of the Estonian Economy (oktoober 2010)
48. Eesti alkoholiturg 2010. aasta I poolaastal (oktoober 2010)
49. Eesti piimaturg 2010. aasta I poolaastal (oktoober 2010)
50. Hinnainfo nr. 9 (176) (oktoober 2010)
51. Economic Indicators of Estonia nr. 9 (185) (oktoober 2010)
52. Toiduainete omavaru olemasolu majapidamistes, elanikkonna toimetulekuoskused hädaolukorras (oktoober 2010)
53. Alkoholi turg, tarbimine ja kahjud Eestis. Aastaraamat 2010 (november 2010)
54. Perede säästu- ja laenukäitumise eesmärgid (november 2010)
55. Eesti ettevõtete ekspordiprobleemide uuring (november 2010)
56. Kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine - Viljandi Kitarrifestival (november 2010)
57. Kohalike mahepõllumajandustoodete ja -toidukaupade turg Eestis 2009. aastal (november 2010)
58. Arvete tasumine ja raha säästmine (elanike küsitlusuuringu tulemused) (november 2010)
59. Hinnainfo nr. 10 (177) (november 2010)
60. Economic Indicators of Estonia nr. 10 (186) (november 2010)
61. Eesti lihaturg 2010. aasta I poolaastal (november 2010)
62. Eesti teraviljaturg saagiaastal 2009/2010 (detsember 2010)
63. Baltic Facts 2010 (detsember 2010)
64. Hinnainfo nr. 11 (178) (detsember 2010)
65. Economic Indicators of Estonia nr. 11 (187) (detsember 2010)
66. Economic Survey of the Baltic States nr. 4 (68) January-September 2010 (detsember 2010)
67. Eesti rahvusvaheline konkurentsivõime: Aastaraamat 2010 (detsember 2010)
68. Konjunktuur nr. 4 (175) (detsember 2010)
69. Konjunktuur nr. 4 (175) Quarterly Review of the Estonian Economy (jaanuar 2011)

EKI 2011. aastal ilmunud uurimistööd

1. Eesti alkoholiturg 2010. aasta 9 kuul (jaanuar 2011)
2. Alkoholi tarbimine ja alkoholipoliitika 2010 (elanike hinnangute alusel) (jaanuar 2011)
3. Eesti alkoholitootjate konkurentsivõime (jaanuar 2011)
4. Economic Indicators of Estonia nr. 1 (188) (jaanuar 2011)
5. Hinnainfo nr. 1 (179) (jaanuar 2011)
6. Eesti piimaturg 2010. aasta 9 kuul (veebruar 2011)
7. Elanike rahulolu tuludega ja ettevõtlikkus (elanike küsitlusuuringu tulemused) (veebruar 2011)
8. Hinnainfo nr. 2 (180) (veebruar 2011)
9. Economic Indicators of Estonia nr. 2 (189) (veebruar 2011)
10. Hinnainfo nr. 3 (181) (märts 2011)
11. Economic Indicators of Estonia nr. 3 (190) (märts 2011)
12. Elanike toitumisharjumused ja toidukaupade ostueelistused (märts 2011)
13. Konjunktuur nr. 1 (176) 2011 (märts 2011)
14. Varimajandus Eestis 2010 (elanike hinnangute alusel) (aprill 2011)
15. Tarbijakaitse olukorrast Eestis (elanike küsitluse tulemused) (aprill 2011)
16. Economic Survey of the Baltic States nr. 1 (69) January-December 2010 (aprill 2011)
17. Konjunktuur nr. 1 (176) 2011 Quarterly Review of the Estonian Economy (aprill 2011)
18. Hinnainfo nr. 4 (182) (aprill 2011)
19. Economic Indicators of Estonia nr. 4 (191) (aprill 2011)
20. Elanike harjumine ja kohanemine euroga (elanike küsitlusuuringu tulemused) (mai 2011)
21. Illegaalsete tubakatoodete tarbimine ja kaubandus Eestis 2010 (elanike hinnangute alusel) (mai 2011)
22. Illegaalse alkoholi tarbimine ja kaubandus Eestis 2010 (elanike hinnangute alusel) (mai 2011)
23. Eesti alkoholiturg 2010. aastal (mai 2011)
24. Eesti piimaturg 2010. aastal (mai 2011)
25. Eesti lihaturg 2010. aastal (mai 2011)
26. Hinnainfo nr. 5 (183) (mai 2011)
27. Economic Indicators of Estonia nr. 5 (192) (mai 2011)
28. Eesti teraviljaturg 2010. aastal (juuni 2011)
29. Hinnainfo nr. 6 (184) (juuni 2011)
30. Economic Indicators of Estonia nr. 6 (193) (juuni 2011)
31. Konjunktuur nr. 2 (177) 2011 (juuni 2011)
32. Eesti piimaturg 2011. aasta I kvartal (juuni 2011)
33. Eesti alkoholiturg 2011. aasta I kvartalis (juuni 2011)